

MET MOEDIGE MANNEN MEE

DOOR

JAN VAN BATENBURG

MET

TEEKENINGEN VAN ISINGS

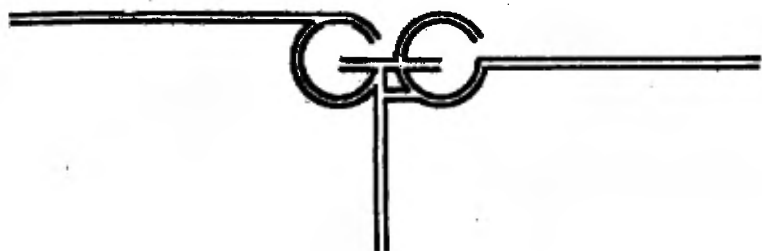
G.F. CALLENBACH, NIJKERK

**MET MOEDIGE
MANNEN MEE**

MET TEEKENINGEN
VAN ISINGS

MET MOEDIGE
MANNEN MEE
DOOR JAN VAN BATENBURG

G. F. CALLENBACH - UITGEVER - NIJKERK

EERSTE DEEL:
VÓÓR DE AFREIS

1. EEN ZEEMAN IN ZORGEN

Ik weet niet wat het worden moet, vrouw. De winter is nog lang en dan geen cent verdienste...."

Jan Hamer zegt het met een zucht.

Hij kijkt naar zijn vrouw, die zich over de wieg buigt en het kleintje toedekt. Dan keert ze zich naar hem toe.

Er is een bezorgde blik in haar oogen, maar haar mond lacht. Ze zegt:

„Nou je zoo in elkaar gezakt zit en zoo zwaar zucht, lijk je net zooveel op een matroos als een bevend juffershondje op een leeuw.”

„Ach, jij ook altijd,” bromt Jan, terwijl hij wat rechter gaat zitten, „iedereen is nou eenmaal niet als jij, dat-ie er altijd de moed maar in kan houden.”

Jan zit vlak bij het lustig brandende kacheltje. De ijzeren pot begint gloeiend te staan. Jan buigt zich wat voorover om het deurtje open te schuiven. Maar het knopje is heeter dan hij denkt.

„Ai,” roept hij, terwijl hij zijn hand schudt, „daar brand ik nou leelijk m'n vinger.”

„Kijk,” zegt Jansje, „nou voel je ineens hoe goed je het nog hebt. Een heeleboel menschen zitten met deze kou zonder vuur, en hier is het nog lekker warm. Die kachel wil zeggen: Jan, niet mopperen, je hoeft nog niet in de kou te zitten, zooals vele anderen. Zoo praten kachels, zie je.”

„Ja, klets maar. Je weet heel goed dat onze voorraad kolen wel in een emmer kan, en geld om nieuwe kolen op te doen, hebben we niet. En er is meer noodig dan brandstof. De rekening van den dokter moet nog betaald worden, vrouw Baggers van het hoekje krijgt nog een paar gulden en dan spreek ik nog niet eens over de achterstallige huishuur....”

Jansje is naast z'n stoel komen staan. Met de eene hand pakt ze zijn grove knuist en de andere legt ze op z'n voorhoofd, als om de diepe plooi daar te verdrijven.

„Kom, man,” zegt ze nu op veel ernstiger toon, „we hebben tot heden geen werkelijk gebrek gehad. 't Is waar, we hebben wat schuld moeten maken, maar de menschen, die iets van ons krijgen, zijn niet hard voor ons. En als je eerst maar weer in de verdienste komt....”

Maar Jan schudt onwillig het hoofd.

„Daar is vooreerst geen kans op, dat is 't 'm juist. Ik heb er genoeg m'n best voor gedaan, dat weet je. Nee, vrouw, als dat nog zoo 'n poosje doorgaat, gaan we met z'n allen naar de kelder.”

Pijnlijk getroffen door de wat ruwe uitdrukking laat Jansje de hand van haar man los.

„Jan, Jan, wat is dat nou voor praat. Als je maat Gerrit, die nergens in gelooft, maar die er even erg aan toe is als wij, zoo spreekt, dan kan ik dat begrijpen. Maar wij mogen dat niet zeggen. Angst voor de toekomst is zonde voor een Christen.”

Bij deze woorden van zijn vrouw slaat Jan een beetje beschaamd de oogen neer. Hij plukt wat verlegen aan z'n trui en zwijgt.

Jansje begint de kamer wat op te ruimen. Ze heeft net de kleine geholpen en wat kinderkleertjes liggen hier en daar verspreid. Maar rommelig of vuil is het er niet. De misschien wat plumpe meubels zijn netjes gewreven, het kale vloerkleed hier en daar keurig gestopt. Aan de muur hangen een paar platen in zwarte lijst, voorstellende een schip in de storm en een havengezicht. Boven een lage, breede commode hangen wat oude portretten. Naast de bedsteedeuren, die half open staan, onder de groote, eikenhouten klok, prijkt een vergeelde, smakeloos uitgevoerde tekst in een smal lijstje: De Heere is mijn Herder.

't Is een beetje donker in de kamer, en dat is geen wonder, want de avond begint te vallen. Maar zelfs midden op de dag is het er wel wat somber, vooral in de winter. Dat komt omdat het vertrek maar één raam heeft, dat uitziet op de blinde muur van het slop, waarin ze wonen. Het huisje is niet groot. Behalve de eene kamer is er nog een klein keukentje en een portaaltje. Boven hebben ze een ruime zolder, waar de twee oudere kinderen hun slaapplaats hebben.

Neen, erg royaal wonen ze niet, maar het is de vraag of ze hun woning voor een andere zouden willen ruilen. Ze wonen er al bijna tien jaar, 't is een rustige buurt midden

in het drukke Rotterdam, en de dingen in en om hun huisje zijn hun zoo vertrouwd, dat ze er moeilijk van zouden kunnen scheiden.

Jan heeft als matroos op verschillende koopvaardij-schepen gevaren. Hij heeft vele, vreemde, havensteden bezocht en kent alle vreugden en ongemakken van het zeemansleven. Want aan alle dingen zijn twee kanten, zie je. En het leven van een zeeman is al heel wisselvallig. Maar als hij na een reis weer was teruggekeerd bij vrouw en kinderen, vergat hij de moeilijke uren en vertelde hij opgewekt van alles wat hij had meegemaakt.

Dat was nog eens een prettige, vroolijke tijd, als vader thuis was! Maar de laatste maal, dat Jan Hamer aan wal stapte, wachtte hem een groote tegenslag. 't Is waar, dat de kleine Bram geboren was tijdens zijn afwezigheid, was voor hem een feestelijke tijding, maar er kwam iets droevigs bij.

Jansje, zijn vrouw, was ernstig ziek, zóó, dat ze onmogelijk het bed verlaten kon. Gelukkig dat een goede buurvrouw haar in die moeilijke tijd had geholpen. Wat was er anders van het gezin terechtgekomen? Die buurvrouw deed het met plezier, maar ze had zelf ook een huishouden te doen. Dus was ze blij, dat Jan Hamer van de reis terugkwam.

Nu moest onze stoere zeeman, die op het schip in weer en wind allerlei zware karweitjes verrichtte, opeens een zieke verzorgen en het huishouden besturen. Maar dat was zoo erg niet. 't Mocht wat onhandig gaan soms, vooral in het begin, 't kwam tenslotte toch wel voor elkaar. Jansje kon moeilijk met meer toewijding worden verpleegd, en de kinderen kwamen er niet tekort bij, want vader was allicht wat royaler dan moeder, die er meer verstand van had, de beetjes bij elkaar te houden.

Neen, dat hij allerlei huiswerkjes moest doen, was zoo

erg niet, en dat hij zijn zieke vrouw moest verzorgen, viel hem niet zwaar. Maar dat ze zoo achteruit gingen, dat het geld minderde en ze al meer in zorgen kwamen, dat maakte alles zoo moeilijk.

Het duurde ook zoo lang eer Jansje beter werd, en nog is ze niet heelemaal aangesterkt. Ze moet veel versterkende middelen gebruiken, maar daar komt natuurlijk weinig van. 't Is geen wonder, dat Jan Hamer, die toch heusch geen kniesoor is, de moed bijna laat zinken bij zooveel tegenspoed.

Hij kijkt naar zijn vrouw, die de boel opgeruimd heeft en nu de tafel leegmaakt, om voor de avondboterham te zorgen. Hij denkt aan haar laatste woorden. En hij bewondert haar om het sterke vertrouwen dat ze heeft, het vertrouwen in God, die weet waar hij, Jan Hamer, woont. Als je 't goed hebt, is het makkelijk om te zeggen, dat een Christen niet bang moet zijn voor de toekomst, maar om het te zeggen als je niet weet waar het naar toe moet! Zoo sterk is z'n zwakke Jansje nu.

Jan springt opeens van zijn stoel en loopt op zijn vrouw toe. Het ergert hem, dat hij zoo ineengedoken en moedeloos kon neerzitten. Dat hij, flinke, stoere zeeman, het hoofd laat hangen, terwijl zijn vrouw eigenlijk op hem moest kunnen steunen.

„Je hebt gelijk, vrouw,” zegt hij, „het past een Christen niet om zoo te spreken als ik deed. We hebben voor vandaag geen gebrek en hoe het morgen ook gaat — we geven het alles in Gods hand.”

Jan's gezicht verheldert heelemaal als hij dit zegt. 't Is maar geen praatje van hem, maar hij voelt hoe er een nieuwe, frissche kracht door hem heen stroomt. Al het moeilijke en zware is van hem afgevallen. Hij durft weer, nu hij weer gelooft.

Jansje kijkt hem aan. Er ligt een glimlach op haar nog

wat bleek gezicht. Ze weet, dat zijn plotselinge opgewektheid geen voorbijgaande opwelling is, daarvoor kent ze haar man te goed. 't Is juist andersom. Die moedeloosheid van daarnet was een tijdelijke inzinking, overmand als hij een oogenblik was door de vele zorgen. Nu is hij weer de oude, kordate, kloeke zeeman, die weet dat God niet alleen over zee en stormen heerscht, maar ook waakt over hun eenvoudig huis.

Ze wil hem iets antwoorden, uiting geven aan het blijde gevoel, dat voor dit oogenblik al haar zorgen verdrijft.

Maar ze krijgt er de tijd niet toe.

Buiten, op de bevroren, harde keien van het sloop, klinken luid de voetstappen van Arie en Koosje, die om 't hardst loopen, wie het eerst thuis wezen zal.

Gerammel aan de deur, gestommel in het portaaltje, dan vliegt de kamerdeur met een ruk open. Gelijk met de kinderen komt er een koude luchtstroom binnen, die je doet voelen dat het hier beter is dan buiten.

Hijgend van het harde loopen, met vuurroode kleur, en heelemaal doortrokken van de frissche lucht, komen ze als toonbeelden van gezondheid de kamer binnenstuiven. Arie gooit jas en pet op een stoel, vecht even met z'n das, die maar niet direct van z'n hals af wil, en kijkt onderwijl glunderend naar het stapeltje brood, dat moeder klaargemaakt heeft.

„Ha, gaan we al eten? 'k Heb net zoo'n honger!”

„Vader,” begint Koosje, „moet u 's hooren hoe flauw van Arie. We deeën wie het eerst thuis zou zijn en toen....”

„Tut....tut....” roept vader, terwijl hij kalmeerend zijn hand opsteekt, „is dat nou fatsoenlijk binnenkomen, julie hebben nog niet eens behoorlijk goedendag gezegd.”

„En die jas en pet hooren ook niet op die stoel,” vermaant moeder. „Gauw, berg jullie kleeren in de kast.”

Even later zitten allen aan tafel. 't Is wel geen konings-

maal, die dikke boterhammen met niets dan een veegje boter, maar de kinderen vooral laten het zich toch goed smaken. Ze zien er gezond uit, allebei. De tienjarige Arie heeft dikke wangen en stevige jongensknuisten. Zijn twee jaren jongere zusje, met haar lichtblond haar en blauwe oogen, heeft een kleur als melk en bloed. Moeder had wel gelijk, toen ze daar straks zei, dat ze nog geen gebrek hadden gehad.

Vader heeft vóór het eten het licht opgestoken, nu draait hij het katoen wat hooger op, zoodat een gezellig lichtschijnsel op tafel valt. 't Is in de winter van 1853, dus is het genot van electricisch licht hun nog onbekend.

„Wel,” zegt vader dan, terwijl hij Arie aankijkt, „hoe was het bij opa, was hij thuis?”

Arie doet z'n best, een flinke hap naar binnen te werken, vóór hij antwoord kan geven.

„Ja, Vader, en u moest de groeten hebben en of u eens gauw komt. En, Vader, opa maakt zoo'n mooi schip voor me. 't Is nog niet heelemaal af, maar 't wordt zóó prachtig....”

„Nou, en het is wel zóó groot,” stemt Koosje bewonderend in, terwijl ze haar handen een eind van elkaar af houdt, „en het kan echt varen ook, zegt opa.”

„Zoo zoo, opa verwent je heelemaal,” merkt moeder op; „was hij er vanmiddag aan bezig?”

„Nee, Moe, opa lag op bed.”

„Op bed? Midden op de dag? Dat is toch z'n gewoonte niet. Was hij dan ziek soms?”

Arie haalt zijn schouders op en begint intusschen aan z'n laatste boterham. Met eten treuzelt hij nooit. Hij is er altijd in een ommezentje mee klaar.

„Ik weet het niet,” zegt hij dan, „opa praatte heel gewoon.”

Jan Hamer kijkt zijn vrouw aan. Dan vraagt hij aan Arie:

„Was het warm bij opa in de kamer? Ik wed, dat het er wel erg koud was, is 't niet?"

„Nou, of het 'r koud was," antwoordt Koosje voor haar broertje, „eerst had ik er geen erg in, maar toen we er een poosje waren, brr. . . ."

„Net als ik dacht," zegt vader, terwijl hij zijn vrouw weer aankijkt, „de oude man zat natuurlijk zonder brandstof, en is toen van kou en armoe maar naar bed gegaan."

„'t Zal het beste zijn," meent moeder, en er is een medelijdende klank in haar stem, „dat je er eens gauw naar toe gaat. 't Is alleen maar zoo jammer, dat we zoo weinig kunnen helpen."

„Dat is 't 'm juist," stemt Hamer zijn vrouw toe, „ik zou er wel graag naar toe gaan, maar om met leege handen te komen bij iemand die gebrek heeft. . . ."

„Nou ja, met leege handen. . . . Zo lang we zelf nog wat in huis hebben, kunnen we er wel iets van afstaan. 'k Zal straks wel eens kijken. Er ligt nog een groot stuk ontbijtkoek en wat rijst en koffie heb ik ook wel. Maar we kunnen hem niet aan brandstof helpen, zie je, en dat met deze kou."

Hamer kijkt zijn vrouw met een dankbare blik aan. Het treft hem, dat ze van het weinige dat ze heeft, nog wil meedeelen aan anderen.

De kinderen praten zacht met elkaar. Ze hebben het over Arie's schip, dat toch zoo'n prachtstuk belooft te worden. De jongen verheugt er zich al op, hoe zijn kameraadjes het zullen bewonderen.

„Weet je wat zoo jammer is," zegt vader, die de Bijbel gekregen heeft en het gedeelte, dat aan de beurt is, opzoekt, „dat we er opa niet toe kunnen krijgen om bij ons te komen. Allicht had hij het dan beter dan dat hij nu zoo alleen kluist."

„Och ja," geeft Jansje aarzelend toe, „maar ik kan me

best begrijpen, dat hij dat liever niet wil. Ons huisje is niet zoo groot, de kinderen zijn nogal eens druk en het kleintje soms lastig. Heusch, als je zoo oud bent als opa, dan verlangt een mensch naar rust. Nee, hij mag het dan een beetje minder hebben, ik geloof toch dat hij tevreden is."

„Klagen hoor je hem nooit, dat is zoo. Maar ik zeg maar, dat het toch een harde zaak is, als je je heele leven lang zoo gezwogd hebt, en je moet dan op je oude dag nog zoo tobben."

't Is wel te begrijpen dat Jan Hamer met den ouden man te doen heeft, want hij heeft aan hem veel te danken. 't Is zijn pleegvader, die ouwe Teun de Bont. Toen Jan nog maar een kleine jongen was, stierven kort na elkaar zijn vader en moeder. De familie wilde hem in een weeshuis doen, maar o, wat was de jongen dáárvóór bevreesd. En daar was wel eenige reden voor. In die dagen had je het in die inrichtingen zoo best niet en ze waren er lang niet zachtzinnig. De verhalen, die de kleine Jan er van gehoord had, en die natuurlijk wat overdreven waren, vervulden hem met een ware angst voor wat komen ging. Toen bracht hun buurman, Teun de Bont, uitkomst. Hij nam den jongen bij zich in huis. Dat was mooi van dien eenvoudigen klompenmaker en zijn vrouw, want al te breed hadden ze het ook niet. Hein, hun eenig kind, was van dezelfde leeftijd als Jan, en hoewel het tusschen de jongens af en toe wel eens tot bakkeleien kwam, groeiden ze toch samen op als goede kameraden.

Dat is alles al heel lang geleden. Moeder De Bont is al jaren dood en Teun is een oud en eenzelvig man geworden. Jan Hamer is hem altijd dankbaar gebleven en heeft in zijn goede dagen trouw voor den man gezorgd. En Hein? We zullen later hooren, wat er van hem geworden is.

't Is nu stil geworden in 't kleine vertrek van het zee-
mansgezin. Vader leest uit de Bijbel. Eerbiedig wordt er
geluisterd.

Als vader gedankt heeft, staan allen direct van tafel op.
Koosje helpt moeder al aardig met opruimen en af-
wasschen. Arie trekt zich in een hoek van de kamer
terug, waar hij, gehurkt op de grond, van wat plankjes
en wieltjes een wagentje probeert te knutselen. 't Is daar-
voor eigenlijk veel te donker in die hoek, maar hij heeft
nog goede oogen en geleerd, zich te behelpen.

Jan Hamer zet z'n pet op en krijgt z'n jekker uit de kast.
„Dan ga ik nou eerst maar even, Moeder,” zegt hij,
„vader gaat altijd bijtijds naar bed, dus kan ik er niet zoo
laat aankomen.”

„Ja, maar wacht dan even tot ik het pakje klaargemaakt
heb. Ik zal het nu eerst even doen.”

Jansje zoekt een en ander bij elkaar en pakt het in.
't Spijt haar, dat het zoo weinig is, maar het helpt toch
in ieder geval wat.

Met het pakje onder de arm verlaat Jan even later zijn
woning. Het is knap koud buiten op deze avond in
Januari. Al een paar dagen heeft het flink gevoren en
het laat zich wel aanzien, dat het nog een poosje zal aan-
houden. Maar daar heeft Jan nu geen last van. Als je er
flink de pas in zet, word je vanzelf wel warm. Het is
een heel eind naar Teun de Bont, die in een der ar-
moedige, scheefgezakte huisjes aan de dijk woont, even
buiten de stad.

Het is zeer donker en stil op straat. Hier en daar het
flauwe licht van een lantaarn. Ergens in de verte slaat
een torenklok zeven uur.

2. OUWE TEUN

Vijf huisjes staan er naast elkaar, op die stille, afgelegen dijk, even buiten de stad. In vier der huisjes brandt licht, waarvan, door de gordijnen heen, een flauwe weerschijn op de straat valt, die op geen andere wijze wordt verlicht.

In die eene woning, waar het geheel donker is, de laatste van het rijtje, waar het bouwland begint, daar woont Teun de Bont.

Hij woont er stil en op zichzelf.

Zelfs de buren krijgen hem in dit jaargetijde bijna niet te zien. Alleen 's zomers zit hij nogal eens voor zijn huisje in de lekkere zonnearmte, een pijpje rookend, als het even kan lijden.

Maar met dit koude winterweer blijft hij liefst binnen. Een enkele maal strompelt hij, gesteund door zijn stevige stok, naar het winkeltje, een paar deuren verder, om uit zijn schrale beurs het hoogst noodige te koopen voor zijn levensonderhoud.

Hij is een lange, magere man, wat hoog in de schouders en met een gezicht vol groeven. Bijna altijd is hij in een blauwe kiel, in een gelapte werkbroom en op klompen. Hij draagt een zwarte pet, met glimmende, stijve klep, waaronder het dunne witte haar uitkomt.

Hij is niet onvriendelijk, en de buren, die ook niet tot de rijken behooren, zijn hem goed gezind. Zijn naaste buurvrouw, die zelf een talrijk gezin heeft, zorgt er voor, dat hij niet met kapotte kleeren loopt. Daar is de oude man heel dankbaar voor en het spijt hem, dat hij er niets voor terug kan doen.

Je kunt het Teun wel aanzien, dat hij al bijna tachtig is. Zijn handen beven en hij loopt met trage, onzekere gang. Als je ook zoo'n lang leven achter de rug hebt; als je

altijd hard hebt moeten werken; als je op je oude dag soms vandaag niet weet hoe je morgen aan eten zult komen....

En als je daarbij nog een groot verdriet hebt....

Dan is het geen wonder, dat je rug zich kromt en dat je haren grijs worden.

't Is maar heel gelukkig voor Teun, dat hij het van dit leven niet verwacht.

't Heeft hem moeite en verdriet gebracht, wel blijdschap ook natuurlijk, maar over het geheel genomen stelde het hem teleur.

Toch is hij geen ontevreden, verbitterde oude man geworden. Want hij weet, dat Gods leiding in zijn leven is èn Gods liefde.

Vroeger, toen hij nog in de kracht van zijn leven was, heeft hij zich wel verzet, als 't hem tegenliep. Maar hij heeft geleerd, niet z'n eigen zin, maar Gods wil te volgen. Zoals de goede herder het eigenzinnige schaap, verdoold in de bergen, opzocht en terechtbracht, zoo heeft de Heere Jezus met hem gedaan.

Sinds die tijd is het stil geworden van binnen, al bleef het leven vaak moeilijk voor hem.

Nu is hij haast aan het einde. Niemand heeft hem meer nodig. Zijn krachten zijn op. Zijn taak is af.

Hij verwacht niets meer van het leven.

Niets meer?

Ja, toch! Diep in z'n hart is er dat groote verdriet, waaraan hij altijd maar denken moet, en dat hij zoo graag zag weggenomen, vóór hij de oogen voorgoed sluit.

Dat is het verdriet om z'n zoon Hein.

Waar is hij op dit oogenblik? Wat is er van hem geworden en wat is er waar van de praatjes, die van hem rondgaan?

De oude Teun weet het niet.

Hein is altijd een wilde jongen geweest. Geen slecht karakter heeft hij, maar ook geen sterke wil. Hij is gemakkelijk over te halen en daarom zijn slechte vrienden een gevaarlijk gezelschap voor hem.

En Teun is heel, heel bang, dat zijn jongen zich in zulk gezelschap bevindt.

Hein vaart op zee, op een der groote handelsschepen. Met een bezwaard hart hebben zijn ouders hem indertijd daarvoor toestemming gegeven. Pas toen het duidelijk bleek, dat de jongen niet anders wilde, lieten ze hem gaan. Het was een groote geruststelling voor hen, dat Jan, zijn pleegbroer, die van gelijke leeftijd was, met hem zou meegaan.

De jongens konden goed met elkaar opschieten en Jan zou den ander wel in het rechte spoor houden.

De eerste jaren ging alles goed. Maar op de duur konden ze niet op hetzelfde schip blijven, en zoo werd Hein aan zichzelf overgelaten. Toen kwam langzaam de verandering.

Teuns vrouw rustte reeds op het kerkhof. Zij heeft het groote verdriet gelukkig nooit gekend.

Hein, met z'n gulle aard en open karakter, kreeg een heele kring van kameraden. Tijdens het passagieren ging hij met hen mee, liet zich tot hun slechte gewoonten overhalen en bezoekt plaatsen, waarvan hij heel goed wist, dat hij er niet hoorde.

Langzaam drongen de geruchten tot zijn vader door. Bij tusschenpoozen, die elkaar al sneller opvolgden, kreeg hij door anderen kennis van het wangedrag van zijn zoon.

Teun nam hem onderhanden, eerst zachtzinnig, later Forscher. Maar de twintigjarige Hein was geen kind meer. Toch maakten die vaderlijke vermaningen hem niet brutaal of onhebbelijk. Hij luisterde, hij vatte goede voor-

nemens op, maar bezweek telkens weer voor de verleiding.

Het ging van kwaad tot erger. Teun zag het wel, maar hij kon het niet tegenhouden. Hij kon alleen voor hem bidden en er ernstig met hem over spreken.

Hein wist wel, dat het niet goed ging zoo. Dikwijls sprak z'n geweten. Maar daar hij er in het begin geen gehoor aan gaf, viel het hem de volgende keeren steeds makkelijker, zich er over heen te zetten.

En nu — steeds zeldzamer keert hij in de ouderlijke woning terug. 't Is anderhalf jaar geleden dat hij de laatste maal thuis was. En zijn vader weet niet wat er in die tijd van hem geworden is.

Hein wil liefst zijn vader maar vergeten en al wat hem aan z'n jeugd herinnert. Wat hij als jongen uit de Bijbel geleerd heeft, wat z'n moeder hem verteld heeft van den Heere Jezus, 's avonds voor hij naar bed ging, als hij met Jan nog even op mocht blijven, het mooiste uurtje van de heele dag — hij wil er niet meer aan denken.

Want dat maakt hem zoo onrustig.

Maar de oude grijze vader, die toch al zoo tobben moet om rond te komen en dus zorg genoeg voor zichzelf heeft, vergeet zijn jongen niet. Dag en nacht denkt hij aan hem en verlangt hij naar zijn thuiskomst. Met de menschen spreekt hij er weinig over; ze kunnen het immers toch niet veranderen en ze kunnen toch nooit, nóóit begrijpen wat het voor hem is, welk groot leed hij in zijn oude hart omdraagt.

Maar met God spreekt hij er wel over.

Nee, het valt niet mee, oud en eenzaam achter te blijven en het is hard als je het dan nog arm hebt ook. . . .

Maar het ergste is dat groote, stille verdriet, dat niemand geheel begrijpen kan, dan God alleen. . . .

Jan Hamer, met de kraag van zijn ruige jekker hoog op, de handen diep in de zakken, het pakje tusschen z'n arm geklemd, nadert het huisje van ouwe Teun.

Hij ziet dat het er heelemaal donker is.

„Dom van me, dat ik daaraan niet gedacht heb,” mompelt hij, „vader is natuurlijk in bed gebleven en slaapt nu. Ik had beter morgenochtend kunnen gaan.”

Even weifelt hij.

Zal hij maar weggaan? Waarom den ouden man in zijn rust te storen? Toch — 't kan best zijn, dat hij *niet* slaapt, dat hij niet slapen *kan*. Misschien tobt hij er wel over, hoe hij morgen weer de dag door zal komen. 't Kan best zijn, dat dit kleine pakje met z'n sobere inhoud *nu* juist noodig is, om de zorg voor de eerstvolgende dagen weg te nemen.

Jan loopt op het huisje toe en bonst een paar maal op de deur, eerst zachtjes, dan iets luider.

Maar het blijft stil en donker daarbinnen.

Dan — als hij het nog eens probeert, gaat plotseling de deur van het huis er naast open en komt de buurvrouw te voorschijn.

Ze tuurt naar den man daar voor de deur. In het donker ziet ze niet zoo gauw wie het is. Maar als Jan een stap naderbij komt, herkent ze hem.

„O, ben jij het, Hamer,” zegt ze. „Ik geloof, dat de oude man al naar bed gegaan is. Wist hij dat je komen zou?”

„Nee, vrouw Blommers, dat niet, maar ik dacht dat ik zoo vroeg op de avond wel terecht kon. Als je denkt, dat hij al naar bed is, zal ik hem maar niet wakker maken. Geef hem morgen vroeg dit pakje als je wilt, en zeg dan, dat ik in de loop van de dag wel even aankom.”

„Geef maar hier, hoor, ik zal er wel voor zorgen.”

Maar net als de goede buurvrouw het pakje wil overnemen, hooren ze gestommel in de gang van Teuns

woning. Hij schijnt het kloppen toch gehoord te hebben. „Daar zal je 'm hebben,” meent de buurvrouw. „Brr. . . . , wat is het koud hier aan de deur. 'k Ga maar gauw naar binnen.”

Een korte groet - de deur flapt dicht. Jan Hamer keert zich weer naar het andere huis. Hij hoort hoe de grendel wordt weggeschoven. De deur knarst open en de gebogen gestalte van Teun verschijnt in de opening.

De grijsaard is niet zoo best meer van gezicht en in deze duisternis weet hij natuurlijk heelemaal niet wie hij voor zich heeft.

De bekende stem van Jan stelt hem echter weldra gerust omtrent het onverwachte bezoek.

„Zoo, ben jij het, jongen,” zegt hij, „kom er in. Daar hebben Arie en Koosje niks van gezegd, dat je komen zou.”

„Nee. . . . , och, dat is eigenlijk onverwachts opgekomen, Vader. Jansje had nog het een en ander te missen, dat u wel van pas zal komen, en ik dacht, dan ga ik het nu meteen maar brengen.”

Beiden komen door de nauwe gang in de kamer. Een olie-lampje staat op tafel en verspreidt in kleine kring een flauw licht. Bij dat schijnsel kan je de omgeving niet precies opnemen, maar toch merk je wel, dat hier geen weelde heerscht.

Ze zitten nu tegenover elkaar. Teun in een leunstoel, die hier en daar wel teekenen van ouderdom vertoont, maar waarin hij zich toch op zijn gemak gevoelt, en Jan op een gewone houten stoel, de beste van de drie, waarover Teun te beschikken heeft.

„'t Is hier koud, Vader,” merkt Jan op, terwijl hij toch z'n jas losknoopt en de kraag omlaag doet, „veel te koud voor u om zoo te zitten.”

„Och, ik kan er nog wel tegen,” geeft Teun ontwijkend ten antwoord. Hij wil niet zeggen, dat hij geen greintje

brandstof meer in huis heeft. Klagen doet hij niet gauw. En vooral niet, nu hij weet dat Jan het ook niet breed heeft.

Toch gelukt het hem niet, den zeeman om de tuin te leiden. Jan begrijpt heel goed, waarom de kachel niet brandt. Het gaat hem aan het hart, dat hij hierin niet voorzien kan. Hij zou het den ouden man zoo graag gunnen.

Hij kijkt zijn pleegvader aan en het treft hem, dat hij er zoo kommervol uitziet. Hij zit daar half aangekleed, in z'n boezeroen, de magere handen met de dikke blauwe aren saamgevouwen, de ellebogen steunend op de armleuning van z'n stoel. 't Gezicht, met de grijze stoppelbaard, vol rimpels, en een doffe glans in de oude oogen. Om de ingevallen mond ligt een smartelijke trek.

Jan schudt medelijdend het hoofd.

„U zult nog ziek worden op die manier,” gaat hij dan voort. Hij neemt het pakje op z'n knieën en peutert het touwtje los. „Dat is toch geen doen voor iemand op uw leeftijd, om altijd zoo alleen te kluizen. Daar kom ik nou onverwacht binnen en vind u zonder vuur, zonder een kopje drinken of zoo, en half in het donker. Dat is geen leven zoo. Ga mee naar mijn huis, Vader, wij hebben altijd nog wel een plekje voor u open.”

„Nee, jongen, heusch, ik ben liever op m'n eigen. Jullie meenen het goed, ik weet het wel, maar laat me dat nou niet doen, praat er maar niet meer over.”

„Ja, praat er maar niet meer over, dat is alles goed en wel, maar nu lijdt u gebrek, vaak zonder dat we het weten. U bent geen jonge kerel meer, op die manier komt u de winter niet door.”

Teun laat zich niet overhalen. Toch doet de bezorgde klank in Jan's stem hem goed.

„Dat gebrek lijden schikt nogal,” lacht hij goedmoedig,

wijzend naar de levensmiddelen, die Jan inmiddels op tafel heeft gelegd, „zoolang jullie nog om me denken, zal ik niet van honger omkomen.”

„U praat er maar luchtig overheen, maar daarom zie ik het wel, hoe u van alles tekort komt. Als we maar wat royaler konden bijspringen.”

Teun de Bont maakt een afwerende beweging met z'n hand.

„Jullie doen wat mogelijk is, dat weet ik. En geloof me gerust, werkelijk gebrek heb ik niet. Ik woon in een huisje van de diaconie. Af en toe stoppen ze me nog wel eens wat toe ook. Soms verdien ik een kleinigheid. Mijnheer Martens, je weet wel, die aannemer, waar ik vroeger bij de bouwwerken waakte, heeft me laatst een heele partij kachelhoutjes laten hakken. Het ging wel niet zoo vlug, maar toen het klaar was, had ik twee gulden verdiend. Nou, en voor mezelf heb ik zooveel niet noodig.” Even wacht hij, maar als Jan niet dadelijk antwoord geeft, voegt hij er op meer droeve toon aan toe:

„Nee, die zorg voor m'n dagelijksch brood is niet zoo erg. Als dat andere er maar niet was, dat andere....”

Bij de laatste woorden komt er weer die smartelijke trek om Teun's mond. Hij staart voor zich. Z'n lippen bewegen even, alsof hij in twijfel is, of hij er verder over door zal praten.

't Is het oude verdriet weer, dat daarbinnen knaagt.

't Is de angst om z'n jongen, die daar ergens in de wijde wereld zwalkt, overgelaten aan zichzelf, aan zijn zwak karakter, en.... misschien aan slechte kameraden....

Jan Hamer begrijpt wel wat er in den ouden man omgaat. Hij weet wel, wat het leven van Teun zoo moeilijk maakt en waarom hij dikwijls heele nachten wakker ligt. Maar Jan durft er niet over te beginnen. Hij is bang, dat het verdriet er erger door zal worden. Want hoe zal hij

den ouden man moed in spreken, terwijl hij weet....

Stil, dat niet zeggen, dat zelfs niet denken op dit oogenblik! De oude man mocht eens merken, dat Jan iets weet.... En dat mag hij niet merken. Want zijn oud, liefhebbend vaderhart zou niet kunnen dragen dat vreeselijke, dat Jan eerst niet gelooven *wou*, maar dat hij nu gelooven *moet*.

Jan wil over iets anders beginnen. Hij wil die akelige stilte verbreken en Teun's gedachten afleiden.

Maar voor hij iets verzinnen kan, legt de grijsaard z'n bevende hand op de arm van z'n pleegzoon:

„Twee dagen geleden was ik bij de haven. Ik heb Tom Harmsen gesproken en lange Gerrit Sloter. Je kent ze wel, ze hebben allebei met Hein gevaren vroeger. Ik wou iets van ze te weten komen over Hein. Ze wisten niks, zeien ze, maar ik merkte wel, dat ze er niet over praten wilden. Eindelijk, omdat ik alsmaar bleef aanhouden, hebben ze 't me verteld.”

Ouwe Teun buigt z'n grijze hoofd dichter naar Jan toe. Z'n dorre hand rust nog op diens sterke arm, maar beeft erger dan zoeven. Zijn stem klinkt schor, alsof er iets in z'n keel zit, dat-ie niet weg kan slikken.

„Toen hebben ze me verteld, — maar Jan, denk er om, 't benne maar geruchten, hoor, je moet 't niet gelooven, — dat Hein in een Engelsche havenplaats met een kameraad ruzie heeft gekregen in een kroeg, en toen moet-ie in z'n drift dien ander hebben doodgestoken. En nou wordt hij overal gezocht. Hij zwerft rond als een opgejaagd dier. Dat zeien ze, Jan, dat zeien ze....”

Teun kan niet verder. Hij laat de arm van Jan los en veegt met z'n roode zakdoek langs z'n vochtige oogen. Z'n hoekige schouders schokken even.

Opeens wendt hij z'n gezicht weer met een ruk naar de kant waar zijn pleegzoon zit.

„Maar je moet het niet gelooven, Jan. Ik geloof het ook niet. De mannen, die het me vertelden, zijn er niet bij geweest. Ze hadden het ook hooren zeggen. O, Hein een moordenaar. . . ., als ik dat moest denken! Ik zou sterven van verdriet. Natuurlijk is het een valsch gerucht. Zou een kind van zoo'n vrome moeder — jij hebt haar gekend, Jan, ze is toch voor jou ook een moeder geweest — zou een kind, dat bij de Bijbel groot gebracht is, en er altijd gewillig naar luisterde, zou zoo'n kind zoo diep kunnen zinken? Hein, met z'n meegaand karakter, altijd goedgeluimd en hartelijk voor anderen. Hein een moordenaar. . . . Kom, die dat praatje rondstrooien, kennen m'n jongen niet. Hij mag wat wild zijn, wat ruw door het harde zeemansleven, maar een moordenaar. . . ., nee, als ik dat moest denken, zou ik er onder bezwijken.”

Langzaam schudt de oude man het hoofd. Hij mompelt de laatste woorden voor zich heen, alsof ze niet tot Jan gericht zijn. Z'n oogen zijn nu droog, maar ze hebben een

verschrikte uitdrukking. Een lichte huivering vaart door z'n mager, afgesloofd lijf.

Jan Hamer staat op.

„Kom, Vader,” zegt hij, terwijl hij zijn jekker dichtknoopt, „het is niet goed voor u, hier zoo in die kou te blijven zitten. Ik ga er van door, kruip u dan maar gauw onder de wol, en zet tot morgenochtend alle zorgen maar aan kant. Ik kom weer eens gauw aanloopen, hoor.”

Ouwe Teun glimlacht flauw, maar antwoordt niet. Hij hoort eigenlijk niet eens goed wat Jan zegt. Z'n gedachten zijn nog bezig met dat andere, zooals ze daar de laatste twee dagen telkens mee bezig zijn. Hij wil opstaan, om zijn bezoeker naar de deur te volgen, maar Jan houdt hem tegen.

„Blijf maar, hoor, ik kom er wel uit.”

Hij drukt z'n pleegvader de hand. Dan komt de oude man tot zichzelf. De werkelijkheid dringt weer tot hem door.

„Dag Jan, de groeten aan Jansje en de kinderen. En vergeet haar niet te bedanken, hoor jongen.”

Als Jan, diep in de kraag van zijn jas gedoken, stevig doorstapt in de koude avondlucht, denkt hij bij zichzelf: Wat ben ik toch eigenlijk ineens raar weggelopen! Wat moet die goede, ouwe Teun er wel van denken? Maar ik kon niet anders. Ik durfde niet blijven. Ik was bang, dat hij zou gaan vragen, en wat had ik dan moeten zeggen?.... Nee, Jan Hamer kon niet anders dan zoo gauw mogelijk wegvluchten. Kijk, als zeeman heeft hij voor menig moeilijk karweitje gestaan en veel gevaren getrotseerd, en als 't er spande, dan zette hij de beenen schrap en klemde de tanden op elkaar en sloeg er zich door heen, met Gods hulp. Maar om een ouden vader, die tobt over het lot van zijn eenig kind, de waarheid te zeggen, — wat hem het hart zou breken, — daartoe mist hij de moed. En omdat hij dien ouden vader ook niet wil misleiden, moest hij

weg uit dat huis, weg van dien ouden man, voor hij vragen zou doen, waar hij geen raad mee zou weten.

Want het is geen valsch gerucht, dat Hein een moordeenaar is. In de binnenzak van zijn jekker heeft Jan het bewijs van de droeve waarheid. Daar zit de brief, die Hein hem een week geleden geschreven heeft, en waarin hij zijn misdaad bekent.

Hein is nog in vrijheid, maar hij moet zich schuil houden. In de brief staat precies hoe het gebeurd is. De drank is de oorzaak. Hein durft z'n vader nooit meer onder de oogen te komen. En hij hoopt, dat de oude man nimmer zal weten, tot welke ontzettende zonde zijn eenig kind gekomen is.

De brief heeft Jan diep getroffen. Hein was zoo goed als een eigen broer.

De eerste dagen kon Jan er niet over uitgedacht komen. Hij voelt groot medelijden met den ongelukkige en hij heeft met zijn vrouw samen voor hem gebeden, dat God hem oprecht berouw mocht schenken.... en vergiffenis! Verder hebben ze er met niemand over gesproken. De inhoud van de brief bewaren ze als een droef geheim. Als Teun de Bont het wist.... hij zou de slag niet overleven. Hij zou sterven van hartzeer.

Daarom mag hij het niet weten. Nooit.

3. HALLO, BROOKS!

't Is op een Maandag in Februari, een paar weken later.

┆ Sinds eenige dagen is de dooi ingevallen. 't Is nu zacht, helder weer, zoodat het wel lijkt of de lente begonnen is.

Vergis je maar niet. 't Zal nog best eens veranderen voor Mei in het land is. Maar vandaag is 't in ieder geval meegenomen, zoo'n mooie dag! Het zonnetje begin je midden op de dag al een beetje te voelen.

In het park zit zoowaar al iemand op een bank, alsof hij op z'n zomerwandeling is.

't Is een korte, stoere gestalte, met het voorkomen van een zeeman. Hij schijnt van middelbare leeftijd te zijn. Op zijn breed, met bakkebaarden omlijst gezicht, ligt een uitdrukking van kalmte en onbewogenheid. 't Is zeker wel iemand, die zich niet gauw van zijn stuk laat brengen. Dat zie je wel aan zijn heldere, rustige oogen, die tamelijk vrijmoedig de wereld inkijken.

Zijn rechterarm houdt hij gestrekt op de leuning van de bank. De dikke vingers van zijn linkerhand omklemmen een kort, steenen pijpje, heelemaal doorgerookt. Af en toe steekt hij het tusschen z'n dunne lippen en dampert er dan flink op los.

Hij is een beetje gezet. Op zijn ronde buikje glinstert een gouden horlogeketting. Ook draagt hij een paar ringen aan z'n vingers.

De man heeft er al een poosje ongestoord gezeten.

't Is hier rustig in de omgeving. Er valt niet veel meer te zien dan wat kale boomen en dorre struiken en tusschen deze door, op de breede weg, eenige voorbijgangers, nu en dan een sleeperswagen, of ook wel kooplui en werklieden met handkarren.

Maar nu het eenmaal twaalf uur geslagen heeft, blijft het zoo rustig niet meer.

De school gaat uit.

Die school staat aan de rand van het park. Als de deuren opengaan, komen de jongens en meisjes naar buiten en verspreiden zich luidruchtig in alle richtingen.

De lucht is ineens vol lawaai.

Een paar jongens komen het park door, vlak langs de plaats, waar de zeeman rustig zijn pijpje zit te rooken. De twee bengels, groote jongens al van een jaar of twaalf, zijn een beetje uitgelaten. Misschien omdat het zoo lenteachtig is vandaag.

Ze zien den man op de bank.

De deugnieten stooten elkaar aan, knipoogen tegen elkaar, en dan ineens stuiven ze er op af, gooien onverschillig hun tasschen neer, en gaan zitten, ieder aan een kant van den zeeman.

Ze beginnē te giechelen, maken opmerkingen over het mooie weer, zeggen tegen elkaar, dat het zoo prachtig is hier met al dat groen en die bloemen en kijken tersluiks spottend naar den zwijgenden man in hun midden.

Maar die kijkt rustig voor zich uit.

Hij heeft ze wel even vlug opgenomen, daarnet. Twee jongeheertjes, die zich verbeelden, dat ze zoo'n eenvoudig mannetje er wel tusschen kunnen nemen. Hij hoort wel wat ze zeggen. Hij begrijpt wel, dat ze een beetje de spot met hem drijven.

Maar hij blijft kalm z'n pijpje rooken en doet net alsof ze er niet zijn.

Nu worden ze brutaler. Ze durven al meer duidelijke toespelingen te maken op zijn vermeende onnoozelheid. En na elke opmerking vinden ze zichzelf kraniger.

De eene jongen is dik en heeft bolle, blozende wangen. Hij zit rechts van den zeeman. De jongen aan de andere

kant is bleek en tener. De bolle heeft de meeste praats. „Hé, jô,” zegt-ie, „zoo moesten we nou op een plaatje staan met z'n drieën. Dat zou een mooi gezicht wezen!” Het geduld van den kalmen man raakt ten einde. Hij neemt zijn pijpje uit de mond en snauwt:

„Je mot met je overgrootje op een plaatje gaan staan, aap van een jongen!”

Flap!

Tegelijkertijd heeft de bolle een flinke draai om de ooren te pakken, waar hij van suizebolt.

Verschrikt springen de jongens op, grijpen hun tasschen, en stuiven achteruit. Ze hebben ineens de schrik beet.

De man op de bank is weer even kalm als daarnet.

„Dag jongens,” zegt hij met iets zoetsappigs in zijn stem, „ga nu maar gauw naar moesje, die misschien met ongeduld op haar welopgevoede kinderen zit te wachten.”

De jongens trekken af. De een met een kleur als een boei, de ander verlegen lachend, beiden een beetje beschaamd. De zeeman kijkt ze na met een spottende uitdrukking in zijn oogen. Als ze even later tusschen de boomen verdwenen zijn, mompelt hij:

„Ja, ja, die wouen een ouwe rot als ik er tusschen nemen! Zulke kwajongens, die nog maar net met het tipje van hun neus om een hoekje van de wereld komen kijken! En ik, die een half menschenleven bijna in alle landen heb rondgezworven, en die dus wel weet wat er in de wereld te koop is! Dat zou er nog bij moeten komen, dat ik me door zulke apen. . . .”

Al mopperende op goedmoedige toon, waaruit blijkt, dat z'n boosheid niet zoo erg is als hij zelf wel gelooft, staat hij van zijn zitplaats op en loopt met waggelende gang het park uit. Hij neemt de weg naar de haven.

Vlak bij een brug staat hij stil om een versche pijp te stoppen. Plotseling hoort hij achter zich zijn naam roepen.

„Hallo, Brooks!”

De zeeman, die de eerste haaltjes aan zijn pijp gedaan heeft en net door wou loopen, keert zich verwonderd om. Er stapt iemand op hem toe. Aan zijn kleeding en voorkomen te zien ook een varensgezel. Hij steekt zijn forsche gebruinde hand uit en zegt:

„Hoe gaat het, stuurman Brooks? Dat is al jaartjes geleden, dat we samen op de „Elfriede” voeren, hè? Weet je 't nog?”

„Alle deksels, kerel, ben jij het, Jan Hamer? Ja, nou zie ik het! Als ik nou toch een oogenblik aan jou gedacht heb! Dat ik je nou zoo onverwacht moet tegenkomen. Jongen, het doet me werkelijk plezier!”

Beide mannen schudden elkander de hand. Brooks houdt den ander bij de arm, alsof hij bang is, zijn vriend weer kwijt te zullen raken.

„Wil je wel gelooven, man, dat ik jou nou net hebben moet? Nee, stil, later hoor je wel waarom, maar nou zeg ik je alvast, dat ik jou juist hebben moet. 't Kan niet mooier treffen.”

„En je hebt geen oogenblik aan me gedacht!”

„Dat is zoo, maar nou ik je zie, weet ik ineens, dat ik naar je gezocht heb, naar een man zooals jij, zie je.”

„Nou,” zegt Jan Hamer lachend, „als je iets goeds voor me hebt, kom er dan direct mee voor de dag, stuurman. Ik loop al een groot half jaar op de wal en ik verlang er naar, weer te monsteren.”

„Dat zal je, dat zal je, jongen, als je tenminste durf in je lijf hebt, en daar twijfel ik niet aan. Maar daarover straks. Ga nou eerst maar eens mee naar m'n logement, als je tijd hebt tenminste.”

En al pratend troont hij Jan mee, de brug over, de kade langs, in de richting van de haven.

„O, tijd in overvloed,” geeft Jan ten antwoord, terwijl hij

willig naast den stuurman voortstapt, „ik heb niks omhanden op 't oogenblik. Ik heb een dag of tien werk gehad met het lossen van een schip, maar dat is nou ook weer afgelopen. Maar d'r is tenminste weer wat verdiend. En dat was hard noodig. Ik heb een harde tijd achter de rug, Brooks.”

En Jan vertelt van de tegenslagen van de laatste tijd. Brooks luistert opmerkzaam toe. Al spreekt Jan niet met zooveel woorden over de ontbering, die' zijn gezin deze winter heeft moeten doorstaan, de stuurman kan het wel raden. Als Jan uitgesproken is, zegt hij:

„Nou, 't is je niet meegeloopen, Hamer. Maar je moet maar denken: je kan het beter achter de rug hebben dan voor de boeg. En een zeeman is wel wat gewend, hè? Die valt zoo gauw niet ondersteboven als het even waait. Jongen, jongen, als je dat zoo nagaat, hebben we samen al heel wat meegemaakt!”

„Dat hebben we zeker, stuurman, en ik denk nog dikwijls aan dat hachelijk oogenblikje, toen we 's nachts in een dikke mist werden aangevaren door de „Southampton”. Dat was me een gewaarwording, dat zinkende schip onder je en dan in een dichte nevel. 't Is een wonder, dat ze allemaal tijdig in de booten konden komen.”

„Ja,” stemt Brooks toe, „en vooral jij hebt je in die nacht kranig gehouden, Hamer. Ik zie je nog zoo kalm t midden van je makkers, die in hun angst naar onze bevelen niet meer luisterden. Je hebt ze tot bezinning gebracht door een enkel woord, door je besliste, rustige houding. Ze luisterden weer naar het commando. Wie weet, hoe het anders zou zijn afgelopen. . . .”

„Nou, nou,” zegt Jan, die zich onbehaaglijk begint te voelen bij zooveel lof, „schi d'r maar over uit. Je doet of ik alleen de heele bemanning heb gered. Dat is gewoonweg onzin. Per slot van rekening hebben ze zich allemaal

flink gehouden, de officieren zoo goed als de matrozen.”
„Goed, goed, ik zal je niet prijzen in je gezicht. Ik wou je alleen maar even laten weten, dat ik respect voor je heb gekregen. Ze mochten je dan dikwijls uitlachen en bespotten om je vromigheid, zal ik maar zeggen, ik heb gezegd, dat moet-ie voor z'n eigen weten, maar als het er op aan komt, is het een kerel!”

Brooks zwijgt even, maar als zijn kameraad geen antwoord geeft, gaat hij voort:

„Godsdienstig ben ik niet, dat weet je wel, en ik heb een hekel aan menschen, die er altijd de mond vol van hebben, terwijl ze er geen sikkepit van meenen. Maar als ik er een tegen kom, die werkelijk een Christen is, dan haal ik m'n pet voor hem af. Maar je ontmoet ze zelden, hoor.”

„Zeg, stuurman,” zegt Hamer, in wien weer nieuwe herinneringen opkomen aan beleefde avonturen, „weet je nog van die geweldige storm in het Kanaal, een jaar of zes geleden?”

„Toen we met zware averij ternauwernood de haven konden binnenloopen? Nou, of ik het weet. Zulke dingen vergeet je niet meer, al word je honderd jaar. Ik weet nog goed. . . .”

En Brooks begint de heele geschiedenis weer op te halen, met vele kleine bijzonderheden. Hij doet het op een levendige wijze, af en toe zichzelf onderbrekende, als hij een instemmend woord van Jan Hamer verwacht.

De anders zoo kalme en nuchtere stuurman schijnt door de ontmoeting met een vroegeren kameraad heelemaal uit zijn doen geraakt. Hij is opeens ongewoon druk en levendig.

Al pratend komen ze ongemerkt in de buurt waar Brooks den ander hebben wil. Vlak bij de haven, in een nauwe, kromme straat, waar heel oude huizen met antieke gevels,

scheef tegen elkander leunen, bevindt zich het verblijf van den stuurman.

't Is een eenvoudig logement voor zeelui. Op het groote raam, waarvoor ter halver hoogte een gordijn hangt, dat er vrij goor uitziet, staat geschilderd: „In het houten Scheepje”.

De twee mannen stappen binnen.

Enkele zeelieden van vreemde nationaliteit zitten in de gelagkamer te eten. Even kijken ze op als de deur opengaat; flauw beantwoorden ze de groet der beide mannen, dan wijden ze al hun aandacht weer aan hun maal.

Jan Hamer volgt den stuurman naar achteren, een kleine, donkere gang door, aan het eind waarvan zich een trap bevindt.

Als Brooks zijn eene voet reeds op de onderste tree heeft gezet, bedenkt hij zich en blijft staan.

Hij keert zich naar de gesloten matglazen deur, die toegang tot de keuken geeft en roept luid:

„Klaas! Ben je daar, Klaas?”

Hij moet het nog een keer herhalen vóór zijn roepen resultaat heeft. Maar dan gaat toch de deur open en er vertoont zich een oud, krom vrouwtje, dat er wel niet al te proper uitziet, maar toch een vriendelijk gezicht heeft.

„Riep u mij, mijnheer Brooks?”

Tot Jan's verwondering blijkt zij de draagster te zijn van de fiere mannen naam Klaas, want de stuurman zegt:

„Dat heb je goed gehoord, ja. Kijk eens, Klaas, ik heb iemand meegebracht. We gaan samen naar boven, naar m'n hok, want ik heb wat met 'm te bepraten. Breng jij ons nou dadelijk twee glazen bier, wil je?”

„Heel goed, heel goed, mijnheer,” zegt het vrouwtje en haar toch reeds gebogen gestalte buigt nog iets dieper.

Even later zitten de twee zeelieden in het particuliere

verblijf van den stuurman Brooks, dat hij zooeven als zijn „hok” betitelde.

Nou, 't is ook maar een heel gewoon zolderkamertje, met een schuin dak op de noodige balken. 't Is hoogst eenvoudig gemeubeld. In het midden van de kamer, tegen de muur, staat een ledikant. Bij een klein raam een tafel met twee stoelen. In de hoek staat een groote kist, die het eigendom van Brooks is.

In een klein potkachtje brandt een zacht vuur, zoodat er een aangename warmte in het vertrek heerscht.

Overigens is het er niet bepaald gezellig.

„Doe maar net of je thuis ben,” zegt Brooks lachend, „en maak het je maar zoo gemakkelijk mogelijk.”

„Dat komt wel in orde,” antwoordt Jan, die op één der twee stoelen is gaan zitten. Hij maakt ondertusschen z'n jas los, zonder haar evenwel uit te doen. Brooks heeft de zijne al uitgetrokken en aan een spijker gehangen.

Zijn pet legt hij op de kist, en nu hij van dit hoofddekseel bevrijd is, valt zijn dik, bruin krulhaar gedeeltelijk over zijn voorhoofd. Hij neemt plaats tegenover Jan, die nieuwsgierig zit te wachten op wat er nu wel komen zal. Brooks haalt met veel omhaal een stuk papier uit zijn zak en overhandigt het zijn bezoeker.

„Lees!” zegt hij, „en ik verwed om al wat ik wou dat er in m'n beurs zat, dat je je verwonderen zult!”

Jan neemt het stuk aan en kijkt het door.

Hij ziet een soort zegel rechts bovenaan. Dan ontdekt hij een paar maal de namen Grinnell en Praebody, en ook de naam van Brooks zelf.

Maar verder kan hij er niet zoo gauw uit wijs worden.

Geen wonder. 't Stuk is in het Engelsch gesteld en hoewel Jan aardig met die taal terecht kan wat het spreken betreft, zoo laat zijn kennis hem ten eenenmale in de steek als het op lezen aankomt.

Brooks grist hem het stuk weer uit de handen.

„Geef maar hier. Je kijkt er net zoo onnoozel naar als kromme Klaas naar een borstel en zeep, waar ze even mee verlegen zit als jij met dit ding. Ik zal je zeggen wat er in dit fraaie document staat. Luister!”

Maar vóór Brooks zijn uiteenzetting kan geven, worden ze gestoord. Er komt iemand binnen.

't Is Klaas, met in haar handen een blad, waarop twee groote glazen schuimend bier, die ze op tafel neerzet, met een uiterst beleefd „asjeblijft, heeren!”

Haar opvallende beleefdheid doet Jan Hamer vermoeden, dat de stuurman geen onvooroordeelige gast is. Trouwens, Jan weet van vroeger nog wel, dat Brooks, als hij in z'n geld zit, er royaal mee omspringt.

Klaas heeft zich weer verwijderd.

„Drijft zij hier de zaak?” informeert Jan, die zich niet kan indenken, hoe dat oude moedertje met al die ruwe zeelui kan omspringen.

„Zij heeft nog een zoon,” geeft Brooks ten antwoord, „maar die luilak van een jongen laat zijn moeder voor alles opdraaien, terwijl hijzelf ergens bij dobbel- of kaartspel zijn tijd zit te verdoen. 't Ouwe mensch maakt er maar wat van, dat begrijp je. En dus moet het hier wel een armzalige boel worden.”

„Maar waarom zoek je geen beter verblijf op? 't Is hier vuil, somber en ongezellig. 't Lijkt me meer een toevluchtsoord voor verdachte lui, dan een tehuis voor een fatsoenlijken zeeman.”

„Och, ik ben hier nou eenmaal verzeild geraakt. Over een dag of veertien vertrek ik met de „New-York” naar Amerika. Zoolang houd ik het hier nog wel uit.”

„Dat beroep van ons is toch maar een echt zwerversbestaan,” merkt Jan op, „als je zoo in den vreemde doolt en het dan nog zoo slecht treft als jij, dan kan je soms

wel sterk naar huis verlangen, hè?"

„Ik heb geen tehuis," zegt Brooks eenvoudig.

„Wat? En je hebt toch nog een oude moeder, meen ik. Ik heb je wel eens over haar hooren praten."

„Ze is dood."

„O," zegt Jan, en hij weet niet wat hij er verder aan toe moet voegen. Hij weet, dat die oude vrouw, daar ergens in een voorstad van New-York, het eenige was, wat de stuurman op de wereld bezat.

Nu is hij alleen, verlaten, eenzaam.

Jan Hamer denkt aan zijn eigen gezin. Er stroomt daarbij een gevoel van warmte door hem heen. 't Mag er dan al eens spannen wat de mondvoorraad betreft, er mocht dan al eens tegenslag wezen en veel zorgen, tjonge, een eigen huis was toch zooveel waard. Als je van de reis terugkeert en je weet dan dat je vrouw je wacht en je kinderen....

Nou, dan ben je toch eigenlijk rijker dan zoo'n stuurman, die, wat het geld betreft, er heel royaal voor zit.

Er is nu even een stilte tusschen de beide mannen.

Brooks doet verwoede trekken aan zijn pijp, zoodat het er in een ommezentje vol rook hangt.

Dan maakt hij een beweging of hij iets, dat hem hindert, van zich af wil schudden, en hij zegt:

„Kom, we hadden het ergens anders over. Let nou eens even op wat ik je zeggen ga."

En de stuurman duwt het gewichtige document, dat hij nog steeds in de hand heeft, onder de neus van Jan Hamer.

„Kijk, hier staan twee namen: Grinnell en Praebody, zie je 't goed?"

„Ik zie het, stuurman."

„Nou, dat zijn twee Amerikaansche heeren, die bar veel geld hebben. En die er ook wel wat van kunnen missen

als het voor een deugdelijk doel is. Probeer dat even te onthouden, want ik kom er straks op terug."

„Jawel, stuurman."

Jan Hamer geeft dit antwoord op de onderdanige toon van een leerling, die door z'n onderwijzer wordt onder-richt.

„En nou verder. Kijk, welke naam staat hier, nee, daar niet; hier, vlak boven mijn vinger?"

„Daar staat John Franklin."

„Goed, m'n zoon, heel goed. En weet je bijgeval ook wie John Franklin was?"

„Misschien wordt er die beroemde Amerikaansche Noord-poolreiziger mee bedoeld, wiens naam over de heele wereld bekend is."

„Juist, vriend. Met jou kan ik praten. Dan weet je mis-schien ook, dat de laatste expeditie, onder leiding van dien Franklin, is verongelukt naar alle waarschijnlijkheid. Ze is acht jaar geleden het laatst gezien door een walvischvaarder op 74 graden 48 minuten Noorder-breedte en 66 graden 13 minuten Westerlengte. Sinds die tijd is er niets meer van hen vernomen."

„Maar d'r is toch zeker wel naar ze gezocht?"

„Verscheidene expedities zijn er op uit geweest, maar zonder resultaat. Verleden jaar heb ik zelf deel uitge-maakt van zoo'n onderzoekingstocht. Maar het doel is nog niet bereikt."

„Wat je zegt!" roept Jan nu opeens met meer belang-stelling uit, „dat was dan geen kinderachtige onder-neming, waaraan je hebt deelgenomen. Maar ze ver-wachten toch niet, dien John Franklin en de zijnen nog in leven te zullen vinden?"

„Dat is vrijwel onmogelijk. Maar er wordt naar de over-blijfselen gezocht, vooral naar het scheepsjournaal en andere op schrift gestelde berichten. Dit zou de weten-

schap goede diensten kunnen bewijzen."

„Dat is zoo. Op die manier zouden die dappere mannen niet heelemaal voor niets hun leven gegeven hebben. Kerel, ik bewonder je anders, dat je een tocht naar de Poolstreken gemaakt hebt."

Brooks haalt kalm de schouders op.

„'t Was meer een verkenningstocht," legt hij uit. „We gaan het nu over doen. De laatste maal hebben we alleen een koude neus gehaald en moesten we terugkeeren toen de Poolwinter inviel. Maar nu gaat het meenens worden, zie je."

„'t Is een geweldige onderneming, stuurman, en het kan best zijn, dat je er het hachje bij inschiet."

„Die kans loopen we, dat is zoo. Maar daar piekert een zeeman niet over. Ik zeg maar, dat het een mooi stuk werk is. Je beleeft wat, je maakt je nuttig voor de menschheid en ja, er wordt hooge gage betaald, dat trekt natuurlijk ook aan. De heeren Grinnell en Praebody, waar ik het daarnet over had, zijn zeer rijk en zij betalen alles."

Jan Hamer zet z'n glas aan de mond en drinkt het half uit. Dan zet hij het op tafel neer en kijkt zwijgend voor zich.

In zijn oogen komt een eigenaardige verandering, een bijzondere uitdrukking. 't Is of iets, dat lang in hem geslapen heeft, wakker wordt. Een avontuurlijke ontdekkingsstocht.... Moeilijkheden en gevaren, met Gods hulp alleen te overwinnen door volharding en dapperheid.... Werken voor een grootsch en mooi doel....

Heeft hem dat niet altijd aangetrokken?

O, als hij nog een jonge kerel was, als Jansje en de kinderen er niet waren....

Als hij dan de kans had, deel te mogen uitmaken van

zoo'n helden-expeditie naar die geheimzinnige, onbekende Poolstreken....

Dan zou hij niet aarzelen.

Nu gaat het natuurlijk niet. Er zijn te groote gevaren aan verbonden. Hij moet om zijn gezin denken. En het wordt hem ook niet aangeboden. En dat is maar gelukkig ook.

„Wat zei je, Brooks?”

Jan schrikt op. De stuurman vroeg wat en hij heeft het niet gehoord. Zoo was hij een oogenblik in gedachten verdiept.

Maar een vriendschappelijke por van Brooks roept hem tot de werkelijkheid terug en vandaar zijn verschrikte vraag.

„Wat ik zei? Niks bijzonders. Ik vroeg alleen maar of je geen zin hebt om met onze expeditie mee te gaan?”

„Ik?”

Jan Hamer's kin zakt naar beneden van verbazing, nu zijn droom van zoeven plotseling werkelijkheid wordt.

„Ja, jij. Juist jou moeten we hebben. Weet je wat de leider van onze expeditie gezegd heeft? Brooks, zei die, we moeten nog een mannetje hebben, een kerel, die zich overal doorheen kan bijten. Breng jij nou zoo'n mannetje bij me. Dat zei die, en dus moeten we jou hebben.”

Jan Hamer schudt het hoofd.

„Hoe kom je er bij? Ik denk er niet over.”

„Je denkt er wel over. Meen je, dat ik je hierheen heb gesleept om zoo maar eens een praatje te maken? Zei ik niet, zoodra ik je zag, dat ik jou moest hebben, dat ik zoo'n man zocht als jij bent? En zooveel ervaring heb ik wel, dat ik me niet gauw in m'n keuze vergis.”

„Toch kan het niet, Brooks, het gaat werkelijk niet. Wat zou Jansje er wel van zeggen?”

„Vraag het haar, dan weet je 't. Je hoeft natuurlijk niet

ineens te beslissen. Maar het moet niet al te lang duren ook. De expeditie vertrekt in het laatst van Mei uit New-York. Over veertien dagen vertrek ik naar Amerika. Je kunt op hetzelfde schip voor één reis monsteren als matroos. Daar kan ik voor zorgen. En dan nog wat. Je hebt een moeilijke tijd meegemaakt, zooals je zelf verteld hebt. Welnu, je kunt een eind maken aan die zorgen. De gage is hoog. Elke maand krijgt je vrouw een flinke som gelds thuisgestuurd. Maar als je vrouw en kinderen liever honger wilt laten lijden, dan moet je 't maar weten. Ik heb 't je nou duidelijk genoeg gezegd."

En Brooks drinkt z'n glas in één teug leeg. De lange redevoering heeft z'n keel droog gemaakt.

Jan staat op.

„Ik ga er over praten thuis," zegt hij, „maar tjonge, tjonge, er zit heel wat aan vast."

„En wanneer spreken we elkaar dan weer?"

„Nou," zegt Jan, „niet hier, alsjeblieft. Je moet het me niet kwalijk nemen, maar ik vind het hier een naar-geestig verblijf. Weet je wat? Kom jij bij mij. Kom volgende week op een avond, 't hindert niet welke. Ik woon in de Kromsteeg no. 5."

De afspraak is gemaakt. Beide mannen stommelen de nauwe trap af, komen dan door het gangetje in de gelagkamer.

Klaas is druk in de weer. Een stapeltje vuile borden drukt ze tegen haar groezelig schort. Dan sloft ze er mee naar achter, om de boel af te wasschen.

't Is stil in de gelagkamer. Hier en daar zit er een aan een tafeltje te lezen of te slapen. Gepraat wordt er niet.

Jan is blij dat hij buiten is. Hoe ongelukkig zijn die menschen toch, die in zoo'n kille, onbehaaglijke omgeving hun thuis hebben, denkt hij.

Van Brooks heeft hij afscheid genomen met herhaling

van de afspraak, dat deze hem volgende week bezoeken zal.

Nu gaat hij vlug naar huis. Om zijn hongerige maag te vullen met het schrale maaltje boonen, dat hem wacht. En om met het groote nieuws voor de dag te komen.

4. WIE GOD VERLAAT

Hein de Bont is dus het verkeerde pad opgegaan. Sinds de tijd dat hij niet meer met Jan op hetzelfde schip vaart, is het misgelopen. De waarschuwingen van z'n vader sloeg hij in de wind. Lustig deed hij met z'n lichtzinnige kameraden mee, zonder te bemerken, dat het met hem van kwaad tot erger ging.

Op een dag gebeurde het verschrikkelijke.

In een Engelsche havenplaats waren de matrozen de heele dag bezig geweest met het lossen van een schip, en tegen de avond, nadat hun werk afgelopen was, gingen ze de stad in.

In jolige stemming liepen ze van de eene herberg naar de andere. Er werd veel drank gebruikt en het gevolg was natuurlijk voor de meesten een verhit hoofd en een beneveld brein.

Het was al bijna nacht en nog zaten ze bij elkaar. Hein had het grootste woord, maar aan zijn houding en aan de uitdrukking van z'n gezicht kon je zien, dat hij niet nuchter meer was.

Toen kwam de ruzie.

Hoe het precies toeging en wat er de aanleiding toe was, wist later niemand meer.

Een van Hein's vrienden kreeg het aan de stok met een vreemden varensgezel, om een kleinigheid waarschijnlijk. Er vielen hooge woorden. Over en weer een paar hatelijke scheldwoorden en.... de vechtpartij was aan de gang.

Stoelen en tafeltjes vielen om. Schreeuwend kwam de dikke kastelein van achter de toonbank toelopen. Ze hielden hem tegen. Hij mocht er zich niet mee bemoeien. Allen waren opgesprongen. Ze keken naar de twee vechtenden, die elkander hadden beetgepakt en elkaar op de grond probeerden te krijgen. Ze leken allebei wel

even sterk. Maar eindelijk moest Hein's vriend het onder-spit delven. De vreemde matroos schudde hem van zich af, greep hem opnieuw vast en slingerde hem toen tegen de grond, waar hij eenige oogenblikken versuft bleef liggen.

Hein, die z'n vriend telkens had aangemoedigd, meende nu voor hem in de bres te moeten springen. Hij drong vooruit en kwam in dreigende houding op den ander af. Hein zag er frisch en sterk uit.

De aangevallene bemerkte, dat hij tegen dezen tegenstander niet opgewassen zou zijn. Hij deed eerst een stap achteruit. Maar dan hield hij stand. Met een snelle beweging greep hij onder z'n jas naar het mes, dat in z'n gordel stak.

Hein zag het, maar deinsde er niet voor terug. Half beschonken, nauwelijks wetend wat hij deed, trok hij eveneens zijn mes en vloog op den ander in.

In een oogenblik was het gebeurd.

De vreemde varengast lag op de grond. Het mes van Hein had hem in de borst getroffen.

Opeens ontuchtterd, liet Hein het mes van schrik uit de hand vallen. Hij zag de bebloede kleeren van den getroffene en een rilling van afgrijzen ging door hem heen. Een oogenblik stond hij als wezenloos. Toen drong ten volle de ontzettende gedachte tot hem door, dat hij een doodslag begaan had.

Van alle kanten schoten ze te hulp. Ze duwden elkander opzij. De een riep dit, de ander dat en in de verwarring van dat oogenblik glipte Hein de deur uit, weg van dat verschrikkelijke tooneel, de nacht in. Gejaagd snelde hij voort, alsof ze hem reeds op de hiel en zaten. Hij voelde een geweldige angst in zich. Wat was er met hem gebeurd? Waartoe was het met hem gekomen?

En waar moest hij nu heen?

Hij kon niet geregeld denken, geen plan maken. Doelloos dwaalde hij rond tot de morgen, zich instinctmatig verbergend als hij naderende voetstappen hoorde. Bij het aanbreken van de dag bevond hij zich in een afgelegen gedeelte van de stad en opeens schoot het hem te binnen, dat hier vlak bij de oude sluiswachter woonde, een neef van zijn vriend, dien hij dikwijls met hem bezocht had. De oude Balloy was reeds gepensionneerd als scheepstimmerman en ook aan de sluizen deed hij geen dienst meer. Hij woonde alleen in een kleine woning, bijna het laatste huis van de stad, vlak tegen het land aan. Hij was een stug, eenzelvig man, weinig spraakzaam, maar als hij eenmaal zijn vriendschap schonk, deed hij het voorgoed. Bij hem was het, dat Hein op zulk een ongewoon uur aanklopte. Bij hem was het, dat hij een schuilplaats vond voor mogelijke achtervolging. De eerste weken althans kon hij daar blijven, daarna konden ze verder zien. Opgelucht en dankbaar had Hein het voorstel van den ouden man aangenomen. Wie zou hem daar zoeken? En als er eerst maar een paar weken over heen gegaan waren, kon hij wel zien weg te komen.

Maar van binnen werd het al onrustiger. Heele nachten lag hij wakker en werd dan door zelfverwijt gekweld. Dikwijls zag hij zijn gestorven moeder voor zich en zijn ouden vader. Vaak zat hij met de hand onder het hoofd te denken, al maar te denken, o, zulke droeve, sombere gedachten. Gedachten aan zijn misdaad en gedachten aan God. Want hij wist het nu wel goed: Hij had God verlaten; hij had zich al o zoo lang niet meer met Hem bemoeid. De naam van Jezus, in zijn jeugd zoo dikwijls gehoord, had al zoo lang voor hem alle beteekenis verloren. Nu plukte hij de bittere vrucht van zijn losbandigheid. De stem van zijn geweten sprak luide, dat hij zich niet verbergen mocht, dat hij zich niet mocht onttrekken aan

de straf, die hij verdiende. Maar hij kon er niet toe komen, aan die stem gehoor te geven. De gedachte, dat zijn oude vader de verschrikkelijke tijding zou vernemen, was hem ondraaglijk. Dat groote verdriet moest hem bespaard blijven.

Daarom schreef hij een brief aan zijn pleegbroer, Jan Hamer, hem in een paar korte zinnen meldend wat er gebeurd was. Hij verontschuldigde zichzelf niet, maar smeekte Jan, het voor zijn vader verborgen te houden. In die met bevende hand geschreven zinnen schemerde iets door van de hoop, dat hij eenmaal tot zijn vader zou kunnen gaan, om hem alles zelf te zeggen, hoewel hij op vergiffenis nauwelijks durfde rekenen.

O, hoe vurig wenschte hij, dat hij alles ongedaan kon maken! Hoe betreurde hij het nu, dat hij naar waarschuwingen niet had willen luisteren. Hoe duidelijk zag hij nu in, dat het alles zijn eigen schuld was, dat hij moedwillig de weg der zonde gekozen had. Hoe wist hij nu de slechtheid van zijn eigen hart!

Maar om dat nu te bekennen, om dat openlijk te belijden voor God en voor zijn vader, hoe zou hij daar ooit toe komen? Het leek hem zoo moeilijk, om zoo jezelf te vernederen, dat alles in hem zich er tegen verzette.

Intusschen gingen de weken voorbij, terwijl die tegenstrijdige gevoelens in hem werkten. Hij moest zien weg te komen. Zoolang hij in de stad was, was hij voortdurend in gevaar en hij durfde ook niet langer gebruik maken van de goedheid van den ouden sluiswachter.

Na drie weken deed zich eindelijk een gelegenheid voor. Door bemiddeling van Balloy, die den kapitein goed kende, kon hij als matroos mee met een schip, dat naar Frankrijk voer. In de late avond kwam hij veilig aan boord en de andere morgen heel vroeg vertrokken ze.

Het leek Hein een wonder, dat de politie hem niet nog op het laatste nippertje te pakken kreeg. Zouden ze hem dan niet zoeken?

Pas veel later zou dit raadsel voor hem worden opgelost.

5. DE BESLISSING

Vrouw Hamer is bezig het eten op te doen. De kinderen zitten aan tafel. Vader is nog niet thuis. Moeder begrijpt niet, waar hij zoo lang blijft.

Ze schept met een groote platte lepel de boonen uit de schaal op de ijzeren borden.

Arie kijkt met tegenzin naar het volle bord. Hij heeft blijkbaar niet veel trek.

„Moeten we ze zóó eten?” moppert hij halfluid, „zoo maar, met niets er over of er in?”

„Kind, 't is kostelijk eten,” zegt moeder vermanend, „'t is zonde om er tegen te mopperen. Als je wist wat honger was, zou je het pas waardeeren.”

Maar Arie laat zich niet zoo gemakkelijk overtuigen.

„Ik lust ze niet zoo droog, alleen met wat boonennat. Geef u me nou niet zooveel, Moe.”

Koosje is minder lastig. Zonder tegenspraak laat ze haar bord vullen. Met de lepel in haar knuistje wacht ze met ongeduld tot ze beginnen kan.

„Ik dacht dat je tevredener was, Arie,” zegt moeder, terwijl ze gaat zitten, nadat ze haar eigen bord gevuld heeft, „vader heeft al in zoo lange tijd bijna niets kunnen verdienen, dat weet je wel. Je bent al zoo'n groote jongen, je moest toch begrijpen, wat een zorg het me kost, om te maken, dat er elke dag weer eten is voor jullie. En er dan zoo tegen te mopperen, ik dacht, dat ik m'n jongen beter kende.”

Maar Arie heeft allang weer berouw. Hij is er trotsch op, dat z'n moeder hem groot genoeg vindt om de zorg mee te helpen dragen. Goedig zegt hij:

„Nou, ik zal het wel opeten, hoor. 't Valt misschien wel mee. Wie weet, hoe fijn we eten, als vader weer verdient, hè Moe?”

„Ja,” belooft moeder lachend, „als ik in m'n rijke dagen kom, dan eten we pannenkoeken met spek en 's Zondags pudding met bessensap.”

Op dit oogenblik komt vader binnen. Hij heeft juist de laatste woorden van z'n vrouw gehoord. Met een glunder gezicht kijkt hij haar aan en steekt dan waarschuwend de vinger op.

„Pas op, met je beloften, moeder, wie weet, hoe gauw we in onze rijke dagen zijn.”

„Dat zal nog wel even duren,” meent vrouw Hamer, en ze schuift de stoel van haar man bij tafel. „Kom maar gauw zitten. Waar blijf je toch zoo lang? We wilden net beginnen. De kinderen moeten naar school.”

Hamer ontdoet zich van zijn jas en pet en komt aan tafel. „Prachtig weer vandaag,” zegt hij, „'t lijkt wel voorjaar. Maar toch komt het niet daardoor, dat ik zoo laat ben. Ik heb groot nieuws. . . .”

„Houd dat nog maar even bij je,” raadt moeder aan, die aan het gezicht van haar man meent te zien, dat hij hen er eens tusschen nemen wil, „laten we nou eerst bidden, anders komen de kinderen nog te laat op school.”

Allen zitten in eerbiedige houding, als vader in een eenvoudig, kort gebed om een zegen vraagt over de sobere spijs. Dan beginnen ze te eten.

Hamer is heelemaal vervuld van het voorstel, dat Brooks hem gedaan heeft. Maar hij denkt: nog niets zeggen. Straks, als de kinderen weg zijn. Als Jansje er haar heele aandacht bij heeft. En inmiddels peinst hij er over, wat ze zeggen zal, hoe ze 't zal opnemen.

„Nou, vader,” zegt moeder plagend, maar toch ook een beetje benieuwd, „hoe zit dat nou met het groote nieuws? Ben je het alweer vergeten?”

Arie kijkt tersluiks naar z'n vader. Heeft hij werkelijk

een prettige tijding? Hij kijkt zoo anders, zooveel vroolijker dan gewoonlijk.

Maar ze komen voofloopig niets te weten.

„Jullie wouen het daarnet niet hooren, nu vertel ik het niet meer.”

„Hè, da's flauw. Toe, vertel u 't nou aan mij,” vleit Koosje, met haar kopje een beetje schuin. „Ik zal het aan niemand vertellen.”

„Hoor die kleine peuter,” lacht vader, met een komiek gebaar naar de kleine meid, „jij mag het héélemáál niet hooren. In de verste verte niet. Je bent nog maar zóó klein. . . .” en met een korte afstand tusschen duim en vinger wijst Hamer aan, hoe klein hij zijn dochtertje vindt.

Ze trekt een pruilmondje en kijkt kwasi boos. Ze vergeet te eten.

En moeder zegt:

„Allo, dooreten, jongens, 't is zoo tijd voor jullie. Laat vader maar praten, hoor, hij wil ons maar eens nieuwsgierig maken.”

Als de kinderen een poosje later naar school zijn, en moeder de tafel afneemt, komt Jan Hamer met zijn nieuws uit de hoek.

Hij schildert de ontmoeting met Brooks. Hij legt zijn vrouw uit, vanwaar hij den stuurman kent, wat voor een man het is en waar hij op het oogenblik vertoeft. Hij gewaagt van de moeilijke, maar mooie onderneming, waarvan deze onverschrokken zeeman eerstdaags deel zal uitmaken. Dan komt hij met de aanbieding van Brooks voor de dag. 'n Gevaarlijke onderneming, zeker, Hamer verzwijgt het niet heelemaal, al legt hij er ook niet ten volle de nadruk op. Gevaarlijk, ja, maar ook aantrekkelijk voor een zeeman, die een avontuurlijke aanleg heeft. En een mooie onderneming, met een nuttig, hoogstaand doel.

Daarvoor nemen ze iedereen niet. Alleen ervaren zeelui, met bijzondere eigenschappen. 't Is een eer, zie je, als ze je voor zoo'n expeditie meevragen. En dan. . . een hooge gage, bijzonder hoog. . . , dat moet je ook niet vergeten. Denk het je even in, zolang al geen werk, en dan ineens midden in de verdiensten, in ruime verdiensten!

„Nou, vrouwlief, is het goed nieuws of niet?”

Maar Jansje maakt een beweging met haar hoofd, alsof ze zeggen wil: Loop heen, daar denk je toch niet in ernst over.

Zoo gauw geeft Jan Hamer het echter niet op.

„Je moet er toch eens goed over denken, vrouw. Het betekent: brood voor ons gezin. Het wil zeggen: weg met de zorgen, die ons al zoo lang en zoo zwaar drukken. We kunnen dan onze schuld betalen, we kunnen zonder zorg de verdere wintertijd tegemoet zien, we kunnen ook nog anderen helpen, zoodat de ouwe Teun de Bont niet van kou en ellende zal omkomen, waar ik nu nog zoo gerust niet op ben.”

Ja, als Jan zóó praat, dan lijkt het Jansje alles wel heel mooi toe. 't Zou een ware uitkomst zijn!

Maar. . . . de gevaren!

Want deze zeemansvrouw begrijpt heel goed, dat hier van geen pleziertochtje sprake is.

Ze weet, dat die mannen hun leven gaan wagen. Dat hun onverschrokken moed misschien met de dood zal worden beloond.

En wat voor een dood!

Met huivering denkt ze zich in, dat haar man een eenzaam graf kan vinden, ginds in de uitgestrekte ijswoestijnen van die ruwe Noordelijke gebieden. En als ze zich dan voorstelt de opoffering, die van hem geëischt zal worden, de ontbering, die hij zal moeten lijden, ter-

wijl zij en de kinderen het hier goed zullen hebben, dan zegt ze: Nee, dat nooit!

Maar dan gaan haar gedachten weer naar de moeilijke weken, die voor de deur staan, en ze denkt aan de rekening van den dokter en wat ze verder nog betalen moet. Hoe zal ze dat alles ooit kunnen betalen? Daarbij, haar man is gezond en sterk, en als hij nu werken kan en wil, mag zij het dan tegenhouden?

Is deze weg misschien Gods weg?

Ze twijfelt. Ze weet het niet. Een paar dagen loopt ze er mee rond, praat er met haar man over, verzet er zich tegen en geeft zich een oogenblik later bijna weer gewonnen.

Jan denkt: Het komt wel in orde. Als eerst die stuurman hier maar komt binnenvallen. Als je er die over hoort praten, dan krijg je vanzelf vertrouwen in de onderneming.

Drie dagen later, op een stormachtige avond, met dreigend donkere lucht, komt de oude zeerob opdagen.

Hij is nauwelijks een half uur in huis, of hij lijkt al een oude kennis te zijn.

In een oogenblik is hij goede maatjes met de kinderen, die juist op het punt stonden, naar bed te gaan.

Hij heeft Koosje op zijn knie genomen en babbelt met haar als een oude, vertrouwde kameraad.

Hij heeft het schip van Arie bewonderd, dat wonderbare kunstwerk, dat hij maar niet genoeg kan roemen.

Als de kinderen weg zijn, vertelt hij uit zijn leven, het zwerversleven van een man, die alleen op de wereld staat. Jansje heeft van haar man al gehoord van het troosteloze tehuis bij Klaas, waar hij zijn intrek genomen heeft, maar waar hij geen gezelligheid, geen echt tehuis vindt. Ze krijgt te doen met dien sterken, verweerden, geharden zeeman, die best zijn eigen boontjes kan dop-

pen, en toch ook weer diep in zich het verlangen heeft naar een tehuis, naar iemand, die hem, na al zijn omzwervingen, met verlangen verbeidt.

Ze doet haar best, hem door hartelijkheid heelemaal op zijn gemak te brengen.

„Je kan gerust elke avond hier komen, zoolang je nog niet bent uitgevaren,” zegt ze.

Hamer ziet z'n vrouw dankbaar aan.

Brooks is getroffen door de prettige ontvangst. Hij voelt zich heelemaal thuis. Jongen, denkt hij, als je zoo'n gezin achterlaat, dan is een Noordpooltocht toch een heel ding. Voor mij beteekent het niet veel. Wat is er aan mij verbeurd? Geen mensch die er scha van heeft als ik niet terugkeer. Maar als hij de reis onderneemt, en als zij het goed vindt, nou, dan hebben ze allebei een flinke portie moed in d'r lijf.

De avond is al gevorderd, als de groote onderneming ter sprake komt. Jan denkt: ik houd m'n mond, laat hij dat varkentje nou maar eens wasschen.

Brooks spreekt geestdriftig over wat hij z'n plan noemt. Eerst slurpt hij even van z'n koffie, alsof hij bang is, een droge keel te zullen krijgen van wat hij allemaal gaat zeggen. Hij is niet gewend, zooveel omslag te maken. Kort en krachtig, daar houdt hij van. Maar ja, die vrouwen, daar ben je zoo direct maar niet mee klaar. Dus steekt hij maar van wal:

„Kijk eens,” begint hij, terwijl hij zijn onafscheidelijk pijpje even op het koperen aschbakje legt, „kijk eens, aan elke zaak zijn twee kanten. Laten we die beide kanten eens bekijken. Let op dan. Daar heb je nou de eene kant: Gevaren, ontberingen en wat langer van huis dan gewoonlijk. Uitgepraat ben je. Nou zeg ik maar, een zee-man is nou eenmaal geen kantoorclerk. D'r is niet eene schuit, waarop ze de matrozen verwennen. Wat dat be-

treft, zijn we dus al gehard. Hoor op 't oogenblik die wind maar eens gierēn om het huis! Nou, als je 'm op zee mee- maakt en soms nog erger, dan kan je van gevaren mee- praten. En dat je wat langer van huis zult zijn, ik vind, dan moet je maar denken, dat bij je thuiskomst de ont- moeting zooveel te hartelijker is."

Vrouw Hamer luistert glimlachend toe. Ze kijkt eens naar haar man en ze voelt, dat hij bij zichzelf denkt: Pas op, Moeder, nou ga je 't verliezen!

Brooks gaat verder:

„Maar nou de andere kant. Daar staat veel meer op. Moet je maar eens even hooren."

En de stuurman telt langs z'n dikke vin- gers:

„Ten eerste *de eer*. Dat moet je niet uitvlakken. Iedereen moeten ze daarvoor niet hebben. Alleen kerels uit één stuk, zie je. . . ."

Even blijft hij steken, krabt zich dan op ko- mische wijze achter het oor, en zegt bijna ver- legen:

„Tja, daar ben *ik* ook bij, en je mag je eigen niet prijzen, zei m'n meester, toen ik nog een aap van een jongen was. Allah, dan moet je maar denken, dat ik de uitzondering ben, die

de regel bevestig....”

„Dat kun je net denken,” valt Hamer in, maar Brooks laat hem niet uitspreken:

„Bemoei jij je er nou niet mee. De zaak gaat nou buiten je om. We gaan gewoon door met de tweede kant te bekijken. Eerst dus de eer. Dan in de tweede plaats de vol-doening, dat je staat onder een commandant zooals wij er een zullen hebben.”

„Ja, dat is waar ook, dat had ik je al eerder willen vragen, wie er aan het hoofd van de expeditie staat,” mengde Hamer er zich weer tusschen.

Het antwoord werd gegeven met zichtbare trots:

„Niemand minder dan Dr. Kane. Een prachtmensch. Een, waarvoor je het vuur uit je sloffen vliegt. Ik zal je daar op een andere keer meer van vertellen, want daar ben ik maar zoo niet over uitgepraat. Maar eerst gaan we door met de voordeelen van een Noordpooltocht op te sommen. Denk eens aan de avonturen, die je zult beleven, aan de ondervinding, die je opdoet. Aan de vreemde volken en onbekende streken, die je leert kennen. Dan moet je ook niet vergeten, welk een mooi doel de expeditie nastreeft. Weet je wel, dat we de wetenschap dienen? En de nagelaten betrekkingen van John Franklin en de zijnen zien naar berichten uit omtrent de lotgevallen van die dappere mannen. Misschien leven ze nog wel. Misschien bevinden ze zich wel bij de een of andere wilde Eskimostam, in tot heden nog onbekend gebied. En het allerlaatste, wat ook niet te versmaden is, er komt weer geld in 't laatje. Er wordt een hooge gage uitbetaald, dat wil dus zeggen: alle zorgen overboord!”

Brooks heeft nog nooit zoo'n lange redevoering gehouden. Hij leunt achterover in zijn stoel, steekt z'n beide duimen tusschen de armsgaten van z'n vest, en kijkt Hamer en zijn vrouw triomfantelijk aan.

Vrouw Hamer doet een heel nuchtere vraag:

„Wanneer moeten we beslissen?”

„Zoo gauw mogelijk. Over tien dagen varen we uit naar Amerika. Als je man mee wil, moet ik het eerst in orde maken met den kapitein. Maar dat krijg ik wel voor mekaar. Omstreeks Mei vertrekt de expeditie van New-York. Ze zal ongeveer twintig man sterk zijn.”

Vrouw Hamer heeft niet veel tijd meer noodig om tot een besluit te komen. Terwijl Brooks aan het woord was, heeft ze aldoor moeten denken: één ding vergeet hij, en dat is, dat we in Gods hand zijn. Toen zag ze opeens duidelijk, dat van háár gevraagd werd zoowel als van haar man: vertrouwen in Gods leiding. Ongezocht was dit aanbod gekomen, het was op dit oogenblik de eenige weg, zij mocht niet lafhartig of vreesachtig zijn, maar als Jan het aandurfde, moest ook zij sterk zijn.

Ze weifelt niet langer.

„Man,” zegt ze, en er ligt een vaste klank in de stem van de kloeke zeemansvrouw, „als jij het aandurft, om die lange en gevaarlijke tocht te maken, dan durf ik het aan, om al die tijd hier alleen op post te blijven. Misschien breekt de moeilijkste tijd van ons leven aan, maar in Gods kracht en met Zijn hulp zullen we het te boven komen.”

Brooks schuift een beetje onrustig op z'n stoel. Als die vrome menschen zoo beginnen te praten, dan weet hij niet, wat er nog verder in te zeggen. Vrouw Hamer herinnert hem aan z'n moeder, die ook een geloovige vrouw was. Maar daar denkt hij liefst niet over. Dan ging je maar aan 't piekeren over allerlei dingen en dat deugt niet voor een zeeman.

Brooks grijpt z'n pijpje van het aschbakje en begint het schoon te maken. Maar Jan Hamer geeft hem een duch-

tige klap op de schouder, zoodat de pijp bijna uit z'n handen glijdt.

„Stuurman Brooks, je hebt gehoord wat m'n vrouw gezegd heeft. . . . Ik ben je man! Geef me er de hand op!”

„Goed zoo, goed zoo,” zegt Brooks verheugd, zichtbaar blij, dat de zaak nu toch beklonken is, „dat het een voorspoedige reis moge zijn!”

Als de stuurman die avond vertrokken is, spreken ze niet eens zoo heel veel meer over het gewichtige besluit. Maar voor ze zich ter ruste begeeven, buigen ze hun knieën en in een vurig gebed bevelen zij zich, wat de toekomst betreft, met hun kinderen aan in de hoede van den Almachtige.

De dagen, die volgen, vliegen voorbij. Teun de Bont hoort het groote nieuws, maar het schijnt niet ten volle tot hem door te dringen. Hij prakkizeert altijd maar over Hein, z'n jongen, en dat groote verdriet maakt hem voor al 't andere bijna ongevoelig. Maar dat Jan nu weer verdienen gaat, dat hij in beter doen komt, dat merkt de oude wel terdege. Want ruimschoots worden hem nu voedsel en brandstof verschaft. Daartoe was Jan in staat, omdat de stuurman hem aan voorschot geholpen had. Heelemaal uit eigen beweging was Brooks daarmee voor de dag gekomen en Jan had het graag aanvaard, omdat het hard noodig was.

Brooks kwam nogal eens oploopen in die laatste dagen, dat ze nog aan de wal waren.

Bij zulk een gelegenheid herinnert Jan hem aan zijn belofte, dat hij nog meer vertellen zou over den commandant van de expeditie.

Brooks geeft daar maar al te graag gehoor aan.

„Dat is eerst een kerel van stavast. Die heeft zoowat de halve wereldbol afgereisd. Toen-ie drie en twintig jaar was, begon hij er al mee. Dat waren heusch geen kinder-

achtige uitstapjes, hoor. Hij heeft een groote voorliefde voor land- en volkenkunde. Waar hij al niet geweest is! In China, op de Philippijnsche eilanden, op Java, in Britsch-Indië, Ceylon, Egypte en ik weet niet waar nog meer. Om de slavenhandel van nabij te leeren kennen is hij in het hart van Afrika doorgedrongen. Op 't oogenblik is hij pas een en dertig jaar. Hij is ook al eens een keer in de Noordelijke streken geweest."

„Dus dan weet hij wel zoo'n beetje wat er in de wereld te koop is," merkt Hamer op.

„Nou, geloof dat maar gerust. Maar dat niet alleen. Z'n karakter, zie je, dat moet je leeren kennen! Ik geloof, dat die kerel nergens bang voor is. Als een leeuw heeft-ie gevochten in de oorlog tegen de staat Mexico, toen president Santana daar de lakens wilde uitdeelen. In de slag van Nopaluca werd hij gewond. Hij heeft dikwijls groote tegenwoordigheid van geest getoond, en als een ander het opgeeft, houdt hij nog tot het uiterste vol. Hij is ook...., ja, hoe zal ik het noemen...., net als jullie zal ik maar zeggen, zoo godsdienstig, zie je, maar ik geloof, dat zijn godsdienst ook van de goede soort is. Maar een kerel...., een kerel!"....

Brooks zwijgt even en schudt langzaam het hoofd, alsof hij geen woorden meer vinden kan om naar waarheid de lof van den commandant te bezingen. Hamer, die nog nooit van Dr. Kane gehoord heeft, voelt nu al bewondering voor hem.

„Ja," zegt hij gul, „met zoo'n man durf je alles. Wat dat betreft, ben ik gerustgesteld, hoor. Als we ons aan zijn leiding toevertrouwen, dan geloof ik, dat hij ons met Gods hulp weer veilig thuis zal brengen."

„Zoover het aan hem ligt, ja. Maar er zijn natuurlijk altijd omstandigheden, waaraan hij niets veranderen kan. De onderneming blijft daarom gevaarlijk. Dat is niet anders."

Ja, de beide mannen zien het gevaar wel terdege in. En toch voelen ze zich tot de tocht aangetrokken. Dat is de wonderlijke trek naar avontuur, die hun in het bloed zit.

De dag van vertrek breekt aan.

Jan is al een paar dagen op de boot aan 't werk. Maar op de dag van afreis gaan ze er allen naar toe. Moeder, Arie, Koosje en ook het kleintje, goed ingepakt voor de Maartsche wind.

Zelfs Teun de Bont is meegekomen.

Hij begrijpt nu wel waar het om gaat. De oude man is niet zoo moedig als de anderen. Het gaat hem als Jakob. Zijn eene zoon weg, en hij weet niet wat er van hem geworden is, en deze, die hem ook als een eigen zoon is, zal hij misschien niet meer terugzien. Zijn oude hart is bekommerd.

Allen houden zich ferm bij het afscheid. Een oogenblik drukt Jan het kleine kindje tegen zijn ruige jekker aan, liefkoost het zoo zacht als hij maar kan, en legt het weer in de armen van de moeder.

Dan een korte, hartelijke omhelzing van vrouw en kinderen, een stevige handdruk en een bemoedigend woord tot z'n pleegvader, die hem met bevende stem in Gods hoede aanbeveelt — en Jan Hamer begeeft zich aan boord.

Als straks de boot afvaart, ziet hij de zijnen staan op de kade, ginds in de verte. Ze zwaaien hem een laatste groet toe. Teun de Bont wuift met z'n pet en z'n zilveren haren wapperen in de wind. Er staan veel menschen daar op de kade, maar de plek, waar de zijnen staan, houdt Jan in het oog, zoolang hij kan.

Tot ook dat niet meer mogelijk is. Met een wonderlijk gevoel keert hij zich af van de reeling. Hij heeft zich goed gehouden tot het laatste, zooals ook zijn vrouw zich ge-

houden heeft. Maar nu dringt hem toch iets vochtigs in het oog en moeilijk slikt hij, alsof er wat in zijn keel zit. „Komaan,” denkt hij dan, „nu niet week worden. Kop omhoog en de handen uit de mouwen, als een kloek zee-man en — God zij met ons!”

TWEEDE DEEL:
DE TOCHT

6. DE VERSTEKELING

Het schip ligt zeilree.

Lustig wappert de Amerikaansche vlag in het topje van de mast. Er staat vandaag vrij veel wind.

Het is de 30ste Mei van het jaar 1853, de dag, waarop de Noordpoolexpeditie van Dr. Kane zal vertrekken.

't Is maar een betrekkelijk kleine brik, waarmee de tocht ondernomen wordt, maar daardoor is ze makkelijker te sturen door de met ijsschotsen bedekte Noordelijke zeeën. Toch is het maar niet een gewoon schip. Er is terdege mee gerekend, dat het buitengewone gevaren te trotseeren zal hebben. De stevige eikenhouten romp is tweemaal zoo dik als bij andere vaartuigen. Van de boeg tot halverwegen het schip is het met ijzeren platen beslagen, om het bestand te doen zijn tegen het schuren van het ijs. De voorsteven wordt beschut door een soort verlengstuk van eikenhout, zoodat het een paar voet verliezen kan zonder lek te worden. Om het dubbele dek waterdicht te maken, hebben ze er geteerd vilt tusschen gelegd. Om de warmte binnen te houden en de vochtigheid tegen te gaan is het heele schip inwendig met kurk bekleed. Het roer kan in enkele minuten tijds aan boord gehaald en weer op zijn plaats gebracht worden.

De naam van het schip is: „The Advance”.

Dat beteekent: De Vooruitgang!

Een heel goede naam. Want daar willen die mannen aldoor aan denken, zolang het maar eenigszins kan, dat ze voorwaarts moeten!

Vooruit, ook als de moeilijkheden komen. Vooruit, al is de verleiding om naar Zuidelijker gebieden de steven te wenden ook nog zoo groot.

Al maar vooruit, naar het doel!

Alles is nu voor vertrek gereed.

Het schip is gisteren extra geboend en opgeknapt, want vanmorgen, vóór de afreis, zouden er heeren aan boord komen.

Die zijn er dan ook geweest.

De heeren Grinnell en Praebody, die de onderneming bekostigen, een vertegenwoordiger van de Amerikaansche regeering, en nog enkele anderen. Een echt deftig gezelschap.

De heer Grinnell, een oud, stijf heertje, met witte bakkebaarden en een gouden bril, scheen wel de voornaamste van hen te zijn.

Hij heeft een toespraak gehouden tot den kapitein en de manschappen, die zich op het dek verzameld hadden.

Hij heeft ze het gewicht der onderneming nog eens onder het oog gebracht. Het zal er vooral op aankomen om vol te houden. Wat dat betreft, had de heer Grinnell evenwel het volste vertrouwen in de leden van de expeditie.

Hij eindigde met hun een behouden thuiskomst toe te wenschen.

De mannen luisterden met ernstige gezichten. Ze voelden dit afscheidswoord als een gewichtig oogenblik.

Hun forsche kapitein, Dr. Kane, steekt hoog boven allen uit. Zijn krachtige gestalte, de doordringende blik van zijn heldere oogen, het gebiedende in heel zijn verschijning, doen hem onmiddellijk als den leider kennen. De toespraak van den ouden Grinnell beantwoordt hij met een paar korte, krachtige zinnen.

„Wij zijn doordrongen van onze moeilijke taak en van onze plicht. Wij zijn vast besloten, onze uiterste krachten in te spannen om de tocht te doen slagen. Een goede uitslag kunnen wij niet beloven, maar wat in ons vermogen is, zullen we doen. Mijne heeren, moge God ons in Zijn hoede nemen en geve Hij, dat we bij onze terugkomst in

het vaderland elkander in welstand mogen ontmoeten." Hierna sprak de vertegenwoordiger van de regeering een enkel woord en deze besloot met een driemaal „houzee!” op het welslagen van de tocht, waarmee allen geestdriftig instemden.

Thans zijn de heeren vertrokken. Het praten is gedaan. Van nu af komt het op daden aan.

Aan boord zijn ze druk in de weer. Langzaam verlaat het schip de haven en weldra bevindt het zich in open zee. Na enkele uren gaat ook de loods van boord en nu is de verbinding met het vasteland geheel verbroken.

Jan Hamer ziet allemaal vreemde gezichten om zich heen. Hij weet niet eens of hij ze allemaal al gezien heeft. Ze zijn met z'n twintigen aan boord, meest Amerikanen, maar er zijn ook matrozen van vreemde nationaliteit bij. 't Schijnen echter allen ervaren zeelieden te zijn, getuige hun gebruide en verweerde gezichten. En al zijn ze allen niet van dezelfde nationaliteit, toch kunnen ze elkaar wel verstaan, want ze spreken een soort zeemans-Engelsch, waar bijna iedere matroos wel wat van kent.

Hamer moet straks de kajuit van de officieren in orde brengen. Hij staat nu tegen de mast geleund en maakt een praatje met Bonsall.

Bonsall is een reus van een kerel en oer-sterk. Hij heeft een goedig gezicht en Jan krijgt de indruk, dat hij wel met hem zal kunnen opschieten.

Die indruk schijnt wederkeerig te zijn.

„Ik mag die Hollanders wel,” zegt Bonsall, „ze zijn wat stug, maar je kan op ze aan. Ze maken niet veel praatjes, zooals de Franschman, ze scheppen niet op, zooals de Duitscher, ze zijn niet verwaand, zooals de Engelschman, maar als het op handelen aankomt, dan heb je wat aan ze.”

„Nou, nou,” lacht Hamer, inwendig toch een beetje ge-

vleid bij die lof, „er mankeert aan ons ook wel wat, hoor.” „Ja, als je 't zoo neemt, mankeert er aan ons allemaal wat. Toch, zoover als ik het bekeken heb, is het nog zoo'n slecht stelletje niet hier aan boord. Ik ken er verscheidene, waarvan ik zeker weet, dat ze je bevallen zullen. Daar heb je bijvoorbeeld Ohlsen en Baker en Wilson, alle drie beste kerels en Morton ook niet te vergeten. Goodfellow lijkt wat eigenaardig. Je hebt hem misschien wel gezien, die met dat litteeken op z'n wang. Maar als je 'm kent, valt-ie mee. Hij bromt en gromt altijd als een nijldige hond, maar dat is de buitenkant, hoor. Alleen die eene, die Franschman, Pierre heet-ie, geloof ik, dat lijkt me een rare snoeshaam. Ik kan er niks an doen, maar ik mag dat gezicht niet van 'm. Dat kan je soms zoo hebben, hè?”

„Pierre...., een Franschman, zeg je.... Heet-ie soms Pierre Lafond?”

„Dat kan wel. Kijk, daar gaat-ie. Nee, daar, met die emmer water.... Ken je hem?”

Hamer kijkt in de richting, die Bonsall hem aanwijst. De aangeduide matroos komt juist hun richting uit en terwijl hij voorbij loopt, kijken hij en Hamer elkaar aan.

Ze herkennen elkander onmiddellijk.

Jan Hamer krijgt een onaangename gewaarwording. De ontmoeting met dezen man, dien hij van vroeger kent, vindt hij allerminst prettig.

Ze zijn eigenlijk vijanden.

Dat zit zoo: Jan heeft een paar jaar geleden op hetzelfde schip gevaren als Pierre Lafond. Op zekere dag bleek, dat er een dief aan boord moest zijn. De matrozen vermisten telkens wat van hun eigendom. Op een keer was van één hunner de kist opengebrosen en werd er eenig geld vermist. Nu werd het toch te bar. Ze besloten, goed op te letten, maar een tijd lang gebeurde er niets. Bij de anderen verminderde de oplettendheid, maar Jan Hamer

bleef scherp uitkijken. Tenslotte gelukte het hem, den dief op heeterdaad te betrappen.

Het was Pierre.

Hij ontging zijn straf niet. Ook kreeg hij, bij thuiskomst van het schip, zijn ontslag.

De man was woest op Hamer, dien hij als een verrader beschouwde. Hij sprak geen woord over het geval, maar zijn bliken zeiden genoeg. Daar kon je duidelijk een groote haat in lezen.

„Nou?” vraagt Bonsall, als Pierre naar het achterdek verdwenen is, „wat heb ik je gezegd? Bevalt hij je?”

Jan vindt het beter, niet te zeggen wat hij van Pierre weet. Misschien heeft de man zich gebeterd. Misschien heeft hij door die geschiedenis van vroeger geleerd.

„Och, wat zal ik zeggen? Je kan je vergissen in het uiterlijk van de menschen. 't Kan wel meevallen.”

„k Help het je wenschen,” broemt Bonsall op ongeloovige toon, en slentert dan langzaam naar de verschansing, waar hij nadenkend in het water tuurt.

Jan Hamer begeeft zich naar beneden, om de officierenkajuit wat op te knappen. Hij wil het er zoo gezellig en geriefelijk mogelijk maken. Onderwijl denkt hij nog steeds aan dien Pierre. Hoe was die man hier verzeild geraakt? Zou Brooks hem kennen? Ik moet het toch eens vragen, denkt Jan. In elk geval lijkt het me niet aantrekkelijk, zoo'n onbetrouwbaar sinjeur als reisgenoot te hebben. Maar 't is net zooals ik zeg: 't Kan meevallen.

Nu eerst maar eens aan 't werk.

De kajuit is niet groot. Toch moet ze voor drie man dienen. Ze wordt bewoond door den kapitein, Dr. Kane, den scheepsdokter Hayes en den sterrenkundige Southey. Aan de eene kant zijn twee kooien boven elkaar. Aan de andere zijde één voor den kapitein. De ruimte in het midden wordt bijna heelemaal in beslag genomen door een

tafel met drie tabouretten. 't Is alles zeer eenvoudig ingericht.

Jan begint plankjes te spijkeren langs de wand, om de boeken van den kapitein te bergen. Hij hangt de thermometer op, slaat spijkers en krammen, waar toiletbenoodigdheden en andere dingen aan gehangen kunnen worden en schikt verder alles zoo huiselijk mogelijk.

De groote koffer van Dr. Kane neemt nogal wat plaats in. Jan zint op een plekje, waar hij hem uit de weg kan zetten. De ruimte is toch al beperkt genoeg.

Wacht, daar onder de kooi van den kapitein is een open ruimte. Die kan hij er mooi voor benutten.

Fluks sleept Jan de tamelijk zware koffer over de vloer. Gelukkig is het ding niet te hoog. 't Zal er net onder kunnen. Rukkend en duwend krijgt Jan de koffer er onder en wil hem dan naar achteren schuiven.

Halverwegen blijft hij steken. 't Schijnt, dat er al andere dingen in die ruimte zijn opgeborgen.

Nog eens duwt Jan met kracht, 't gaat niet. Hij bukt zich om naar de oorzaak te speuren. Ja, hij ziet wel iets in die donkere ruimte, maar kan zoo gauw niet ontdekken wat het is.

Nu laat Jan Hamer zich op één knie zakken en met het hoofd bijna op de grond, kijkt hij scherp toe.

Verrast trekt hij z'n hoofd met een ruk terug, zoodat het een beetje onzacht tegen de onderkant van het bed stoot. Een verschrikte uitroep ontsnapt hem.

Er ligt daar iemand onder, — 't lijkt wel een kerel te zijn.

Jan is dadelijk zijn verwarring te boven. Hij trekt de koffer terug, bukt zich nog eens om zich te vergewissen, dat hij zich niet vergist, en commandeert dan zoo barsch mogelijk:

„Allo, vrindlief, kom daar eens onder vandaan. Wat moet

dat hier in de kajuit van den kapitein? Vooruit, laat me je facie eens zien!"

Er komt nu beweging in de zaak. Geschuiffel, gewrijf over de vloer en een zacht kreunen.

Langzaam wurmt er een menschelijk wezen onder de kooi uit. Even blijft hij liggen op handen en knieën, dan richt hij zich op en staat in een weinig fiere houding voor den verbaasden matroos, zooals een betrapte schooljongen voor den meester.

't Is een raar heerschap, dat Hamer daar voor zich ziet.

Een jongeman van een jaar of twintig, vijf en twintig misschien, tamelijk lang en met een vrij potsierlijk voorkomen. Zijn geruite pak van lichte kleur is hem overal te kort en te nauw, waardoor hij veel op een slungel van een schooljongen lijkt. De voeten steken in plumpe schoenen. Zijn knieën zijn iets naar binnen gebogen. Z'n haar heeft een lichte kleur en zit verward. Een hoofddekseel heeft hij niet. Dat is misschien ergens onder de kooi gerold.

Maar dan de uitdrukking van z'n gezicht!

Je moet er om lachen of je wilt of niet, zoo komiek zijn z'n gelaatstrekken. Zelfs nu er eenige angst op z'n gezicht ligt en er iets schuwts in z'n oogen is, blijven ze vroolijkheid wekken. De wipneus boven zijn ongelooflijk breede mond, de kleine ronde kin, de kinderlijk bolle wangen, de groote, ver van zijn hoofd staande ooren en daarbij een tinteling van pret in z'n oogen, die aanstekelijk werkt.

Je kunt onmogelijk uitmaken of de snaak werkelijk angstig is of dat hij slechts de schijn er van aanneemt.

Jan Hamer kan zich nauwelijks ernstig houden. Toch spreekt hij hem toe op dezelfde barsche toon van zoöeven:

„Komaan, vriend, wat beteekent dit? Vertel eens op, wie ben je en wat voor plannen heb je in de zin?”

De vreemde gast maakt een overdreven buiging, blijft in eenigszins gebogen houding staan, en zegt op gemaakt bedeesde toon:

„Mijn naam is Schubert, mijnheer de matroos, Heinrich Schubert. Met groote letters staat die naam op de aanplakborden in de straten van New-York. Ik placht de menschen te vermaken in het circus van Henning. Maar de zaken gingen slecht en m'n baas zei: Hein, ga jij je eigen maar vermaken. Ik zei: ik kan me niet anders

maken dan ik ben, maar als je me zoo de wereld instuurt, zonder een cent op zak, dan zal ik het niet ver maken. Nou, ik aan 't zwerven. Maar dat ging al heel gauw mis. Van honger en akeligheid ben ik nou hier. Vannacht wist ik ongemerkt op het schip te komen om me te verbergen." Hamer fluit zachtjes voor zich heen.

„Zoo zoo, een weggelooopen clown dus, dat kan mooi worden! Ik zal je bij den kapitein brengen. Of nee, blijf maar hier, dan zal ik hem wel even op de hoogte stellen.”

Als Hamer zich omkeert om heen te gaan, grijpt de ander hem bij de arm, en zegt smeekend:

„Toe, mijnheer de matroos, doe een goed woordje voor me. Misschien kan je wel maken, dat ik de reis mee mag doen!”

Hamer kijkt hem strak aan.

„Weet je wel, waar we naar toe gaan, man?”

„'t Komt er niet op aan. Voor mijn part gaan we naar de Noordpool.”

„Je raadt niet slecht. Maar of je mee kan, dat staat te bezien. Dat gaat nooit zoo makkelijk, zie je. We konden wel eens meer last dan gemak van je hebben. Maar dat moet de kapitein uitmaken. Je vroeg om een goed woordje, maar dat helpt bij onzen baas heel weinig. Zoo goed ken ik hem nu al wel, dat het iemand is, die naar zijn eigen inzicht handelt. En ik geloof niet, dat hij deze streek van je erg leuk zal vinden.”

Met deze woorden laat Hamer den zonderlingen grapjas alleen en spoedt zich naar het dek. Onderwijl mompelt hij:

„Een verstekeling! Dat is ons eerste interessante avontuur! Het zal me benieuwen, hoe dat voor den armen drommel afloopt!”

Dr. Kane, die juist met Brooks staat te praten, kijkt bij de mededeeling van Jan onaangenaam verrast. Zoo'n ge-

val is altijd verbazend lastig. Wat moet je met zoo'n kerel doen? Er voor terugkeeren? In een vreemde haven aan wal zetten? Op eigen risico meenemen? 't Een is al even bezwaarlijk als het ander.

De kapitein gaat naar de kajuit.

Jan blijft nog even met den stuurman praten.

„Een verstekeling?” zegt de laatste, „hoe haalt de vent het in zijn hoofd! De kapitein zal hem van armoe wel moeten meenemen. Maar de arme kerel zal er straks zelf het meeste spijt van hebben.”

„'t Is een raar heerschap,” vertelt Jan. „Een soort grappenmaker uit een circus. Heeft misschien nog nooit gevaren, hoewel ik niets van zeeziekte bij hem gemerkt heb. Als je 'm ziet, begin je te lachen. Dat is het eerste wat je doet, dat weet ik vooruit.”

„Nou, dan kan hij de bemanning opvroolijken, dat zal wel eens noodig zijn. En anders maakt hij de Eskimo's maar aan 't lachen, dan hebben we misschien niet zoo'n last van ze.”

„Heb je op de vorige reis met ze kennis gemaakt?”

„Dat zal je weten. We konden ons zoo'n troep kakelende, diefachtige dwergen nauwelijks van 't lijf houden. Ze zijn nog nieuwsgieriger dan de vrouwen bij ons.”

„Nog erger?” lacht Hamer, „goed, dat die vrouwen het je niet hooren zeggen. Maar een ander praatje. Ik zag daarnet dien Franschman, Pierre Lafond. Hoe is die hier terechtgekomen? Ken je hem?”

„Pierre...., Pierre...., o, nou weet ik wien je bedoelt. Nee, dien heb ik nooit eerder ontmoet. Hoe vraag je dat zoo? Ken jij hem dan?”

„Ja, ik heb vroeger al eens met hem gevaren.”

„Nou, wat is er dan met 'm?”

„Niks,” ontweek Hamer de vraag van den stuurman. „Ik wou alleen maar weten of je 'm kende. D'r is vroeger

wel eens wat tusschen ons geweest, zie je, dat is alles."

„Dan moeten jullie dat maar vergeten. Op een tocht als deze, met 'n boel gevaren en groote ontberingen, moet de bemanning eensgezind zijn. We zijn met een handjevol mannen en we zijn op elkaar aangewezen."

Hamer maakt een gebaar van instemming.

„Ik zal met dien man geen oneenigheid zoeken. Zoiets heeft hij misschien ook niet in de zin. Wat voorbij is, is voorbij, zullen we maar denken."

Intusschen staat de beroemde Heinrich Schubert schuld-
bewust en in eerbiedige houding voor den kapitein.

Deze had een heel strenge plooi in z'n gezicht en een harde uitdrukking in z'n oogen, toen hij zich naar beneden begaf.

Maar bij het zien van den vreemden snoeshaan is dat niet vol te houden. Er trilt iets om z'n mondhoeken. Toch weet hij zich te bedwingen. Hij wil niet lachen nu. Hij *wil* streng zijn.

En er is eigenlijk ook geen reden om te lachen. Die hans-
worst brengt hem in een moeilijke positie.

Hein moet z'n naam opgeven en z'n beroep. Hij vertelt van z'n zwerversbestaan. Eerlijk biecht hij alles op. Ook van de laatste moeilijke maanden, die hem tot het wan-
hopige besluit hadden gedreven om een schuilplaats op het schip te zoeken, waardoor hij hoopte, voorloopig ten-
minste te eten te hebben.

De strenge kapitein, die heusch zoo kwaad nog niet is, voelt werkelijk medelijden met hem.

„Maar man," zegt hij, „weet je wel wat je gedaan hebt? Dit schip is op weg naar de Noordpoolstreken!"

„Dat komt goed uit, kapitein, ik ben die kant nog niet uit geweest."

„Wacht maar, je zult nog wel eens anders praten, ver-

ondersteld natuurlijk, dat je de heele reis mee mag maken. Ik moet er nog eens over denken. Heb je honger?"

„Als het even stil is, kunt u me hooren rammelen. Ik heb sinds de laatste maal niet gegeten.”

„Scheer je dan weg naar de kajuit voor de manschappen. Ik zal je wat eten laten brengen en dan kan je verder vandaag je gemak houden, om wat op je verhaal te komen. Maar morgen: de handen uit de mouwen, denk er om. Je zult flink moeten aanpakken, want we kunnen je niet voor niets de kost geyen. Ik weet nog niet of we je de heele reis bij ons houden, — ik moet eerst eens zien of je een bruikbare kerel bent. Je weet er dus alles van. En nou: ingerukt, marsch!”

„Dank u, kapitein. Maar . . . met uw verlof . . . mag ik even . . . er ligt nog iets van me daar onder de kooi.”

Schubert laat zich op de grond vallen, kruipt onder de kooi en grist met z'n lange armen in de donkere ruimte. Dan wurmt hij er weer onder vandaan en springt over-eind. In de eene hand heeft hij een valiesje, in de andere een belachelijk klein petje. Een beleefde buiging naar den kapitein en dan maakt hij dat hij weg komt.

Alles bij elkaar genomen is hij tevreden over de afloop. Zijn kansen konden slechter staan, denkt hij.

Maar de kapitein mompelt: „Aan zoo'n hansworst hadden we nou niet gebrek! Dat zal me wat worden! Maak van een circusclown nou maar eens een zeeman!”

7. HANS CHRISTIAN, DE ESKIMOJAGER

Heila, tweedehandsch grappenmaker! Word es wakker! Je snurkt of je in geen zes dagen geslapen hebt!”

Jan Hamer staat voor de kooi van Hein Schubert, die vlak onder de zijne is. Ze hebben vannacht allebei wacht gehad en nu zijn ze vrij. Ze hebben al verscheidene uren stevig gepit, maar nu het tegen de middag loopt, is Jan opgestaan en hij schijnt het noodig te vinden, zijn kameraad uit zijn zoete rust te wekken.

Hevig rukt hij aan diens schouder, plukt hem aan de haren — vooreerst echter zonder resultaat.

Maar Hamer houdt vol en eindelijk komen er hoopvolle teekenen, dat de droomer tot de werkelijkheid zal terugkeeren.

Hij begint te woelen, slaat z'n eene hand uit, wrijft met de andere in z'n oogen, die nog maar niet open willen en broemt iets onverstaanbaars.

„Vooruit, man,” houdt Jan Hamer aan, „kom d'r uit! We zijn vlak voor de kust van Groenland, en je hebt toch gezegd, dat je er bij wou zijn, als we de haven van Fiskernäs binnenliepen!”

Hein is overeind gekrabbeld. Hij is wakker, maar kijkt nog vrij schaapachtig. Toch dringt langzamerhand tot hem door wat er met hem gebeurt.

„Jan,” zegt hij met gemaakte ernst, „je ben een goeie jongen. Maar één ding moet je afleeren. Je moest iemand van goede beschaving niet zoo ruw bejegenen.”

„En jij moest, als zeeman zijnde, je eigen schamen om zoo vast te durven slapen. Schiet maar liever een beetje op.”

„Maak je niet kwaad, broer, in een ommezentje ben ik klaar. Je kan er op wachten.”

Nu gooit Hein met een kwieke beweging zijn beenen

buiten kooi en begint zich aan te kleeden.

Hij is nu klaar wakker en schijnt wel zin in een praatje te hebben. Voor hem niets ongewoons trouwens.

„Vlak voor de kust van Groenland, zei je? Nou, ik geloof, dat we tot heden een voorspoedige reis gehad hebben.”

„Dat is zoo. We zijn nu een maand onderweg. Maar de eigenlijke tocht moet nog beginnen. En dan wordt het kwajer, reken daarop.”

„Waarom moeten we deze haven aandoen? Als ik de kapitein was, zou ik maar rechtdoor naar de Noordpool varen.”

„Als jij kapitein was, zouden we al heel gauw van kou omkomen. Wou je ons, in de plunje, die we nu aan hebben, naar de barre Noordpoolstreken zenden? Nee, mannetje, we gaan hier eerst rendier- en robbenvellen inslaan, die worden dan tot kleeren verwerkt, — daar mag jij ook aan helpen — en daarin zullen we beter tegen de koude bestand zijn. En dan: we hebben toch sleden aan boord. Wat moeten we daarmee doen als we geen honden hebben? Hier op de kust van Groenland, in de verschillende Deensche nederzettingen, kunnen we ze koopen.”

„Nou begrijp ik het. Hoe weet je dat toch allemaal zoo? Heb je wel eens meer zoo'n reis gemaakt?”

„Nee, maar ik weet het van den stuurman.”

„Brooks of Wilson?”

„Van Brooks. Die heeft al eens een tocht naar het Noorden gemaakt. Bekwame kerel is dat, een van de beste van de brik, reken daarop.”

„Nou, maar je moet mij ook niet uitvlakken.”

„Jou zonder ik uit,” lacht Hamer, „jij bent de ziel van de heele onderneming. Als we jou niet hadden. . . . Maar in ernst, ik geloof wel, dat de baas tevreden over je is, Heintje.”

De bolle jongenswangen van den gewezen clown glimmen van trots.

„Zou je denken?”

„Ik weet het zeker. Trouwens, niemand praat er meer over, hoe je hier bent gekomen. Je wordt gewoon als een lid van de bemanning beschouwd.”

't Is zoals Hamer zegt. Hein is iemand, die zich goed weet aan te passen. Hij heeft getoond, meer te kunnen dan grappen maken. 't Zegt wel wat, als kapitein Kane oordeelt, dat hij iemand gebruiken kan.

Ook bij de matrozen valt Hein in de geest. Ze hebben het al gauw in de gaten: een vroolijke aard en in de grond een flink karakter.

't Is waar, het leven aan boord valt Hein niet altijd mee. Toch begint hij al tamelijk te wennen. En lui is hij niet.

„Ja,” zucht Hein, innerlijk voldaan over wat Hamer gezegd heeft, „een goeie zeeman zal ik misschien nooit worden. Dat moet je in 't bloed zitten, geloof ik. Als ik 't maar zoover kan schoppen, dat ik van nut ben. Daar doe ik mijn best voor, zie je.”

Hij staat nu kant en klaar voor de kooi. Beide mannen zijn warm gekleed, want al is het nu zomer in deze streken, toch is het nog flink koud.

Hein heeft een zware jekker van den kapitein gekregen, die hem veel te groot is en waarin hij zich, naar zijn zeggen, erg eenzaam voelt. Maar hij is beter dan zijn eigen geruite colbertje.

Ze gaan nu aan dek.

Er hangt een vaalgrijze mist.

Toch zijn ze dicht genoeg bij om de kust duidelijk te zien. Barre, naakte rotsen, met sneeuw bedekt, strekken zich uit zoover het oog reikt.

't Is een troosteloze aanblik.

„Niet erg aanlokkelijk, hè?” spreekt Petersen de beide

mannen aan, die nu naast hem over de verschansing leunen, „zoo als je 't nou ziet, zoo is het heele land. Sneeuw en ijs, ijs en sneeuw, met hier en daar op een beschut plaatsje wat mager gras en mogelijk wat poovere bloemen.”

Petersen kan het weten. Hij is de Deensche tolk. Meermalen is hij op Groenland geweest, waar handelaren in robbenvellen gaarne van zijn diensten gebruik maken.

„Brr... hoe kunnen daar nog menschen leven,” verwondert Schubert zich, „hoe houden ze het uit?”

„Och, dat volkje is er geboren en getogen. Ze passen zich vanzelf aan het klimaat aan. Ze moeten veel ontberen, maar ze weten het niet, omdat ze zich het leven in Zuidelijker streken niet voor kunnen stellen. 't Is nog een echt primitief volk.”

„Toch is het niet meer hetzelfde heidensche volk van vroeger,” brengt Hamer in het midden, „de zending heeft veel goeds tot stand gebracht. Is het niet zoo, Petersen?”

„Zeker, zeker, een beduidend aantal van hen is het Christendom toegedaan. Maar het overgrootste deel leeft nog in de ongerechtigheden van hun ras. Hun voornameste ondeugd is diefstal.”

„Als je nou toch es bedenkt,” wendt Hamer zich tot Hein, „dat de eerste zendeling, Hans Egede, hier vijftien jaar gewerkt heeft, heelemaal alleen, zonder ook maar iets te vorderen. En dan nou een groot aantal Christenen...”

„Ja, voor zoo'n man moet je respect hebben. Die heeft wat beters van zijn leven gemaakt dan ik.”

Hamer kijkt z'n maat van terzijde aan. De ongewoon ernstige klank in zijn stem verrast hem.

Opeens ontstaat er beweging op het schip.

De kapitein verschijnt aan dek, geeft enkele aanwijzingen en onder leiding van Ohlsen, een ervaren matroos, wordt een sloep uitgezet.

„We gaan aan land, de kapitein, Brooks en ik,” licht Petersen in. „We moeten met het hoofd van de nederzetting onderhandelen over de aankoop van vellen.”

„Loopen we dan de haven niet binnen?” informeert Hämer.

„Nee, de kapitein wil de brik de eerste dagen langzaam langs de kust laten drijven. In volgende nederzettingen moeten we de honden koopen. Dat zal nog last geven, zoo'n troep half wilde beesten.”

De sloep is gestreken. De drie mannen hebben er in plaats genomen. Behalve hen gaan er nog drie matrozen mee, Ohlsen, Bonsall en Goodfellow.

Hier en daar drijven lichte ijsschotsen. Het vereischt veel vaardigheid, er tusschen door te sturen.

Eerst laat in de middag komen ze terug. Ze hebben een heele lading vellen bij zich. De koop is tot tevredenheid van den kapitein tot stand gekomen.

Maar behalve de lading vellen hebben ze nòg wat meegebracht. Met z'n zessen zijn ze weggegaan, met z'n zevenen komen ze terug.

Op het schip hebben ze het van verre al gemerkt, dat er zich nog iemand bij hen bevindt.

„Wie brengen ze nòu mee?” verbaast zich Tom, een Iersche matroos, die meer ijverig en gewillig dan snigger is, „'t lijkt wel een beer op twee beenen.”

„Dat is een Eskimo, stevig ingebakerd, zooals al dat geboefte,” merkt Pierre smalend op. „Dat kan een mooie reismakker worden. Jongens, pas op je bullen.”

Hämer heeft een scherp antwoord op z'n tong, maar hij houdt zich in. De sloep is inmiddels langszij gekomen en de bemanning klautert aan boord.

In korte tijd is de lading overgebracht.

Ja, 't is een Eskimo, dien ze meegenomen hebben.

Een kleine, gedrongen gestalte, wat hoekig en lomp en

heelemaal gekleed in rendier- en robbenvellen. Alleen zijn gezicht is vrij. Hij heeft donkere, borstelige wenkbrauwen, stevige kaken en heldere, verstandige oogen. De dunne lippen houdt hij stijf opeengeklemd. Zijn houding is rustig en zeker. Zijn oogen nemen snel alles op, maar hij spreekt geen woord. Ze zouden zijn taaltje toch niet verstaan en in hun taal kan hij zich slechts gebrekkig uitdrukken.

Hans Christian heet hij. Hij is even flegmatisch als een Indiaan. Niets bijna kan hem van zijn stuk brengen. Alleen de jacht. Als hij op jacht is, kan hij zich opwinden en dan trilt alles aan hem van uiterste spanning. Hij is nog jong, pas negentien jaar, maar hij ziet er ouder uit. De kapitein heeft hem in dienst genomen, omdat hij zulk een uitstekend jager is.

Toen het hoofd van de Deensche nederzetting hem op dien man opmerkzaam maakte, klampte Dr. Kane zich direct aan hem vast. Met behulp van den tolk Petersen trachtte hij hem over te halen om in zijn dienst te treden voor de geheele duur der reis.

„Hoe lang is dat?” vroeg de Eskimo, kort en zakelijk.

„Dat kan ik onmogelijk bepalen.”

„Wat krijg ik er voor?”

„Noem zelf maar eens op,” noodigde de kapitein, nieuwsgierig naar de eischen, die deze zoon van het Noorden hem stellen zou.

Nou, dat viel mee.

Met een handvol Deensch zilvergeld, twee en vijftig pond vleesch en twee vaatjes brood is hij tevreden. Het vleesch en het brood is voor zijn moeder, voor wie hij blijkbaar zorgen moet.

Zoo maakt hij dan nu deel uit van de bemanning. De kapitein brengt hem een geweer, een uitstekend wapen, dat de Groenlander met zichtbaar welgevallen bekijkt.

Nu ontbreekt niets meer aan zijn tevredenheid over de nieuwe betrekking.

Negen dagen lang stevent het schip, half drijvende, half zeilende, langs de kust, tot aan de meest Noordelijke kolonie van Groenland.

In deze tijd zijn de dagen vol drukte en bedrijvigheid. Niet alleen moeten de vellen tot kleeren worden verwerkt, waar vele handen ijverig aan bezig zijn, maar ook worden er telkens honden ingenomen, die later de sleden over het ijs zullen trekken.

't Zijn half wilde dieren, waarvan sommige bepaald kwaadaardig. Ze zijn verbazend gulzig en verslinden alles wat hun toegeworpen wordt. Ze zijn haast niet te verzadigen. Dikwijls moet van de zweep gebruik gemaakt worden om hen tot gehoorzaamheid te dwingen.

Hans Christian zegt, dat hij het zoover wil brengen, dat ze naar zijn stem luisteren, zonder verdere dwang. Hij heeft wel meer van die woestelingen getemd.

Aan hem is dan ook de verzorging van de honden opgedragen. 't Is een heel

karwei, elke dag die gulzige zwerm, 't zijn er ongeveer vijftig, te voederen. Honderd pond vleesch hebben ze elke dag noodig. Ze zullen dus gauw door de voorraad heen zijn en dan zal er jacht gemaakt moeten worden op ijsberen of walrussen.

Hans Christian voelt zich al thuis op het schip. Goedhartig van aard als hij is, kan hij best met de mannen opschieten. Ook begint hij zich al een beetje in hun taal uit te drukken.

Eén matroos is er, waar hij niet mee overweg kan. Van het eerste oogenblik af heeft hij een soort vijandschap meenen te zien in de spottende oogen van Pierre Lafond. Hans laat niet merken, dat hij er erg in heeft. Als 't hem maar niet te lastig gemaakt wordt, vindt hij het niet de moeite waard om zich druk over den kerel te maken. Hij neemt eenvoudig geen notitie van hem.

Maar het komt toch tot een uitbarsting.

't Is op de dag waarop ze de Noordelijkste kolonie Jotnik juist achter zich hebben en de steven naar het Noord-Westen wendem, om voorloopig elk bewoond gebied vaarwel te zeggen.

Hans Christian heeft de honden van eten voorzien. Vraatzuchtig klemmen ze het rauwe vleesch tusschen hun sterke klauwen en hun scherpe tanden rijten er gulzig de stukken af.

Grimm, de onhandelbaarste van alle, verslindt z'n portie in enkele oogenblikken. Dan, terwijl het dier naast hem, met de oogen half toe, de stevige kaken op en neer laat gaan, vallen er een paar brokjes uit diens bek, die Grimm onmiddellijk weggrist.

Diep grommend protesteert de oorspronkelijke eigenaar, maar Grimm, hierdoor allerminst afgeschrikt, bijt woedend naar hem.

Er dreigt een vechtpartij te ontstaan.

Hans Christian grijpt z'n zweep en met een paar fiksche slagen weet hij de ruziemakers te scheiden.

Woedend schiet Grimm naar voren in de richting van den Eskimo. Deze staat onwrikbaar op z'n korte, sterke beenen en een welgemikte tik op de snuit van het woeste beest doet het huilend terugdeinzen.

Nu bemoeit Pierre er zich mee.

„Zeg, heidensche dierenbeul, kan dat niet wat minder? Ze moesten jou en je rasgenooten op die manier behandelen.”

Pierre is in vele opzichten onuitstaanbaar. Maar huichelen doet hij nu niet. Hij houdt werkelijk veel van dieren en laat nooit toe, dat ze mishandeld worden.

Hans is zich echter geen kwaad bewust. Hij weet veel te goed, dat voorloopig alleen op deze manier met de honden kan worden omgesprongen. Wat Pierre zegt, verstaat hij niet. 't Kan hem ook niet schelen. Hij kijkt den Franschman even met z'n rustige oogen aan en draait hem dan de rug toe.

Pierre voelt zich beleedigd.

Hij doet een stap naar den Eskimo toe, grijpt hem bij de arm en ontruikt hem z'n zweep.

Enkele matrozen komen dichterbij, nu ze bemerken, dat er iets bijzonders gaande is.

„Geef dat dingetje maar hier,” schreeuwt Pierre, „ik zal 'm wel even doormidden breken.”

Hans Christian keert zich met een ruk om. Er flikkert iets in zijn oogen. Hij klemt z'n kaken nog steviger op elkaar dan gewoonlijk.

„Kijk, daar gaat-ie,” sard Pierre, en hij houdt de zweep voor z'n knie, alsof hij hem wil doorbreken.

Toch durft hij niet.

Een paar dreigende woorden in z'n eigen taal ontsnappen

de dunne lippen van den Eskimo. Hij dringt op Pierre aan en grijpt naar de zweep.

„Afblijven — of ik zal je er mee ranselen!” roep Pierre, de zweep hoog opheffend.

Nu dringen de anderen er tusschen.

„Schei uit, Pierre, maak niet zoo'n herrie om niks. Geef die zweep nou maar terug.”

„Vooruit dan maar,” geeft Pierre toe, begrijpende, dat hij moeilijk anders kan doen, „ga 'm maar halen, mijnheer de Eskimo!”

En meteen slingert hij het bewuste voorwerp een eind over het dek, zoodat het heel bij de groote mast terecht komt.

Jan Hamer, die het dichtst bij die plek staat, loopt er met een paar stappen naar toe, raapt de zweep op en brengt hem bij Hans Christian. Deze, weer heelemaal kalm, neemt het voorwerp rustig aan, werpt nog even een verachtelijke blik naar Pierre, en slentert dan langzaam naar het achterdek.

„Waar bemoei je je mee,” valt Pierre nu tegen Jan Hamer uit, „had het den kerel zelf laten halen.”

„Kom, Pierre, je bent kinderachtig. We zijn toch geen stelletje kwaajongens. Je maakt drukte over niks.”

„Zoo, vind je dat? Nou, hou jij je mond maar. Van jou zou ik meer kunnen vertellen. Je bent nogal een mooie kameraad.”

Hamer is verbaasd, dat Pierre durft te zinspelen op wat vroeger gebeurd is, maar hij gaat er niet op in. Wel meent hij in de blik van Pierre nog de oude vijandschap te lezen. Maar lang prakkizeert hij daar niet over. Met een licht schouderophalen keert hij zich van Pierre af en verwijdert zich evenals de anderen, die geen van allen Pierre's partij gekozen hebben.

Hamer gaat Brooks opzoeken.

„Wel, stuurman, wat zeg je er van tot nog toe? Gaat de reis niet buitengewoon voorspoedig?”

„Ja, ja, 't gaat goed zoo. De kapitein heeft alles prachtig voor elkaar. Maar nou zal 't er op aan komen. We zijn nou zoowat aan onszelf overgeleverd, zie je.”

„Zoo zie ik het gelukkig niet,” werpt Hamer zacht tegen, terwijl hij den stuurman op de schouder klopt, „al zwalpen we eenzaam en verlaten rond, we zijn in Gods hand, jong.”

„Ach, jij ook altijd — je doet me altijd aan m'n moeder denken. Die praatte ook zoo. . . . Maar ik bedoel, dat nou de moeilijkheden pas beginnen.”

„Heb je moed op een goede uitslag?”

„Ja, ik heb er moed op,” antwoordt Brooks, terwijl hij Jan recht in de oogen ziet, „maar we moeten de bezwaren niet onderschatten. Dit weet ik wel, dat we van deze dag af voor onbekende gebieden staan en — voor onbekende gevaren.”

8. TERUG OF VOORUIT?

Die Southey is me er toch een!
'n Beste vent is het, dat staat vast. 't Is echt een geleerde, met z'n korte puntbaardje en donkere bril. Hij is van middelmatige lengte en draagt een bijzonder dikke, grijze winterjas, die hem bijna op de hielen hangt. Hij heeft een ruige, platte pet, met oorkleppen. Met de bemanning bemoeit hij zich weinig, maar voor zijn kostbare instrumenten is hij een en al zorg. IJverig is hij aan zijn waarnemingen begonnen. Hij leeft heelemaal voor de wetenschap en zou er alles, zelfs zijn leven voor over hebben.

Maar eigenwijs dat-ie kan zijn!

Alle schepelingen hebben zich ingepakt in warme dierenvellen, de noodzakelijke kleding voor deze barre streken. Southey niet.

Hij houdt zich star aan zijn dikke grijze jas, waarop hij blijkbaar zeer trotsch is. Ze probeeren hem te overtuigen, maar al hun praten helpt niet. Southey weet het beter.

De kapitein zegt: „Heb maar geduld met onzen geleerden vriend. Straks daalt de temperatuur nog wel een beetje. Dan kiest hij eieren voor z'n geld.”

Inderdaad zal de tijd komen, dat Southey poolkleeren gaat dragen, maar dan moet er eerst iets gebeurd zijn.

Intusschen wordt zijn geloof in de degelijkheid van zijn kleeding wel zwaar op de proef gesteld.

Het schip wordt namelijk overvallen door zeer dichte ijssnevels. 't Is of er puntige, stekende ijsdeeltjes in de lucht zitten en een tot dusver ongekende felle kou dringt door alles heen.

Uitzicht is er zoo goed als niet.

Het schip kan slechts zeer langzaam voort. Ze moeten rekening houden met de kleinere en grootere ijsschotsen, die hier rondrijven en waardoor ze ingesloten kunnen worden.

Ongeduldig wachten ze tot het weer zal opklaren. Elk oponthoud brengt de winter nader en vóór die tijd moeten ze zooveel mogelijk Noordwaarts doorgedrongen zijn. Als eenmaal de lange poolnacht invalt, kunnen ze niet vorderen.

Gelukkig, na een dag en een nacht komt er verandering. Het weer klaart op. Het eigenaardige licht van de poolzomer, dat veel op een zonsverduistering lijkt, breekt weer door en met het uur wordt het zicht helderder.

Maar nu blijkt ook, dat ze in groot gevaar zijn!

Ze zijn midden tusschen ijsbergen geraakt, kolossale drijvende gevaarten, die elk oogenblik een botsing kunnen veroorzaken.

Een heele dag tobben ze om er tusschen uit te komen. Soms is het op het kantje af. Eindelijk is het grootste gevaar geweken, al blijft oppassen de boodschap.

De kapitein stelt zich op de hoogte van de plaats waar ze zijn.

„Kijk,” wijst hij den stuurman aan, „daar in 't Zuiden is Wilcox-punt. We moeten meer Westwaarts stevenen. M'n plan is, naar Littleton te varen, een eiland, dat voor de Noordelijkste kaap aan de ingang van de Smith-Sond moet liggen. Dat lijkt me een geschikt punt om een depôt

.... gaan ze aan de slag om

aan te leggen, waarop we ons in geval van nood kunnen terugtrekken. Ook wil ik daar in die buurt een herkenningsteeken oprichten, voor het geval, dat ze ons moeten zoeken."

Westwaarts gaat het dus en op de 7de Augustus krijgen

t aan te leggen. blz. 90

ze twee hoge, steile klippen in 't gezicht: kaap Isabella en kaap Alexander. Tot hier waagt zich wel eens een koene walvischvaarder, maar dat is dan een uiterst gevaarlijke onderneming.

Hans Christian schiet den kapitein aan over het voedsel

voor de honden. De voorraad mindert snel.

„Nu al weer? En die twee ijsberen dan, die je verleden week zoo netjes hebt neergelegd?”

„Die waren met 't tweeën net voldoende voor acht dagen.”

„Tjonge, ze kunnen me toch wat verslinden. Ja, dan moeten we raad schaffen. Konden we maar een paar walrussen machtig worden.”

Ze hebben de laatste dagen een paar van die dieren gezien, maar geen enkele kogel vermocht door hun dikke taaie huid te dringen. En ze konden niet dicht genoeg naderen om de harpoenen te gebruiken.

Schubert vindt de zaak nogal eenvoudig.

„Er zijn levensmiddelen genoeg aan boord,” zegt hij; „zoolang er geen wild te schieten valt, geef je ze gewoon gezouten vleesch of desnoods meel en boonen.”

Hans Christiaan lacht hem uit.

„Ze lusten geen meel of boonen, en gezouten vleesch is zoo goed als vergif voor die beesten. Nee, we moeten aan rauw vleesch zien te komen.”

Gelukkig hebben ze een meevaller. Terwijl ze het eiland naderen, waar de kapitein voor anker wil, ontdekken ze een doode narwal, welk kolossaal dier niet minder dan zeshonderd pond vleesch oplevert. 't Is blijkbaar al eenige tijd dood, want het vleesch heeft een walgelijke geur, maar daar trekken de honden zich niets van aan.

Voorloopig kunnen ze vooruit.

Op het Littleton-eiland, dat ze zonder ongelukken bereiken, gaan ze met man en macht aan de slag om een depôt aan te leggen. De eenige boot, die ze kunnen missen, wordt op de kant gesleept en volgeladen met proviand. Zware rotsblokken worden er rondom en bovenop gestapeld, tot ze een steenhoop krijgen in de vorm van een pyramide. De open gaten worden aange-

vuld met kleine steenen, mos en zand.

Over dit alles wordt rijkelijk water gegoten, zoodat het spoedig tot een vaste massa samenvriest.

De kapitein neemt het met zichtbaar welgevallen in oogenschouw.

„Ziezo,” zegt hij, „een knappe ijsbeer, die er met zijn klauwen bij komt, al zijn z'n nagels ook nog zoo scherp.”

„Nou nog een herkenningsteeken,” herinnert Brooks.

„Dat zullen we op gindsche uithoek oprichten,” beslist Dr. Kane. „Die plek valt onmiddellijk in het oog.”

Allen gaan op weg, behalve Blake, de kok, die inmiddels voor het eten zal zorgen. Ook Southey blijft achter met z'n wiskundige berekeningen.

Er wordt nogmaals een pyramide gebouwd van klipsteen. Hier komt de spierkracht van den reusachtigen Bonsall tot z'n recht. 't Is ongelooflijk, zulke zware steenen als hij weet te verwerken.

„Als je dat ziet,” merkt Schubert op, „krijg je het gevoel, of je zelf voor spek en boonen meedoet. . . .”

Boven in de steenhoop is een kleine opening gelaten. Daarin wordt de vlaggestok gewrongen.

„Daar gaat-ie, mannen!” roept de kapitein, en onder een driemaal herhaald „houzeel!” wordt de Amerikaansche vlag geheschen.

Opgewekt wordt de terugreis aanvaard. Onderweg wordt gelachen en geschertst, waarbij Tom, de goedige maar domme Ier, het nogal eens moet ontgelden. Hein Schubert krijgt ook heel wat te hooren, maar hij kan er uitstekend tegen. Zijn snedige antwoorden en snaaksche uitvallen verhoogen de vroolijkheid. Daartoe draagt ook bij, dat de kapitein vandaag een extra feestelijk maal heeft beloofd. Ze zijn nu vol goede moed. Geen wonder, ze kunnen ook niet weten, welke groote tegenslag hen wacht.

Diezelfde dag nog wordt de reis voortgezet en aanvankelijk lijkt alles voorspoedig te zullen gaan. Ze komen vlug vooruit in het grootendeels open water.

Echter, hoe verder ze komen, hoe talrijker de ijsschotsen worden, tot ze weldra tusschen geweldige ijsbergen moeten doorvaren.

Gelukkig is Brooks een ervaren stuurman. Hij doet z'n uiterste best, de Advance uit het ijs te houden. Wat dat betreft, is de kapitein niet al te ongerust.

Maar er is een andere zorg.

Er komt veel wind opzetten, de lucht begint er verdacht uit te zien en de mannen spreken met bedenkelijke gezichten over een ophanden zijnde storm.

„Als dat gebeurt terwijl we tusschen de ijsbergen zitten, dan zijn we voor de haaien,” voorspelt Ohlsen, die al menige storm doorstaan heeft.

„Dan slaat het schip te pletter, zonder eenige twijfel, en je zal zien, dat de storm ons overvalt, voor we uit dit gevaarlijke water weg zijn,” pruttelt Goodfellow, met somber gezicht.

„Jij ouwe brompot,” lacht Wilson, de tweede stuurman, „jij kijkt altijd door een donkere bril. Dat maakt geen indruk meer op ons.”

Wilson tracht de moed er in te houden, maar hij is er evenmin gerust op. Hij ziet de naderende roetzwarte wolk en de wilde witte vegen in de lucht en hij klemt de tanden op elkaar.

Er komt een vreemd zwijgen over de mannen, een gedrukte stemming, een angstig, gespannen wachten.

Maar geen werkeloos wachten.

Alles wat van boord kan slaan, wordt stevig vastgesjord. De zeilen worden gereefd, de honden naar een afgesloten ruimte gebracht.

Midden onder die bezigheden opeens een geweldige wind-

stoot. De donkere wolk ontlast zich in een hevige hagelbui, die kletterend op het dek neerraast.

De storm breekt los.

Hevige rukwinden volgen elkaar al sneller op, worden al krachtiger. Meermalen wordt het schip op zij geworpen. Soms helt het voorover, soms steigert het als een schichtig paard.

Allen zijn aan dek. Ze klemmen zich vast aan de mast of aan de verschansing, om niet in de diepte weggeslingerd te worden. De kundige kapitein vermag hier niets tegen, de knappe stuurman staat machteloos, de sterke Bonsall voelt zich hulpeloos als een kind.

Ze zijn een speelbal van wind en golven.

„Het roer inhalen!” schreeuwt de kapitein boven de bulderende wind uit, „als dat vernield wordt, zijn we verloren!”

Ze kunnen het bevel gerust opvolgen. Het schip luistert toch niet naar het roer. Het heeft nu een anderen meester. Het luistert alleen naar de wind, het gehoorzaamt zijn grillige, woeste luimen.

Maar die wind, hoe geweldig ook, gehoorzaamt toch alleen Hem, die het al gebiedt!

Weten ze dat? Gelooven ze dat?

Jan Hamer wel. In zijn beangst hart is een aanhoudend roepen tot God, in Wiens hand hij hen allen weet.

Noodweer wordt het!

Elk oogenblik dreigt het schip tegen een ijsberg stuk te breken, en tien, twintig, vijftig maal gebeurt het wonder, dat ze er op het nippertje af aan ontkomen.

Drie lange dagen en bange nachten noodweer!

De wind giert als een onzichtbaar kwaadaardig monster, de angstige honden huilen met akelig geluid, oorverdoovend beukt de hagel op het dek, roetzwarte wolkgevaarten jagen langs het zwerf.

Allen gelooven, dat dit het einde van hun reis beteekent. Hun gedachten gaan naar het vaderland, waar ze vrouw en kinderen hebben, of een ouden vader en moeder, die niet weten in welke nood ze zijn.

Ach, het zijn onverschrokken zeelui, maar het is hard, te sterven, ver van huis, ver van familie en vrienden, in uiterste eenzaamheid. . . .

O God, Gij alleen kunt bewaren en doorhelpen, want Gij hebt de zee en de stormwind geschapen!

Gebeurt het wonder? Neemt de kracht van de wind eindelijk af? Scheuren de dreigende wolken vaneen?

Ja, ja, het wordt minder, het water is nog in hevige beroering, maar de windstooten blijven langer uit, worden zwakker.

Het wordt weer licht!

De 22ste Augustus is het weer geheel bedaard, maar dan zijn de koene ontdekkingsreizigers ook volkomen uitgeput.

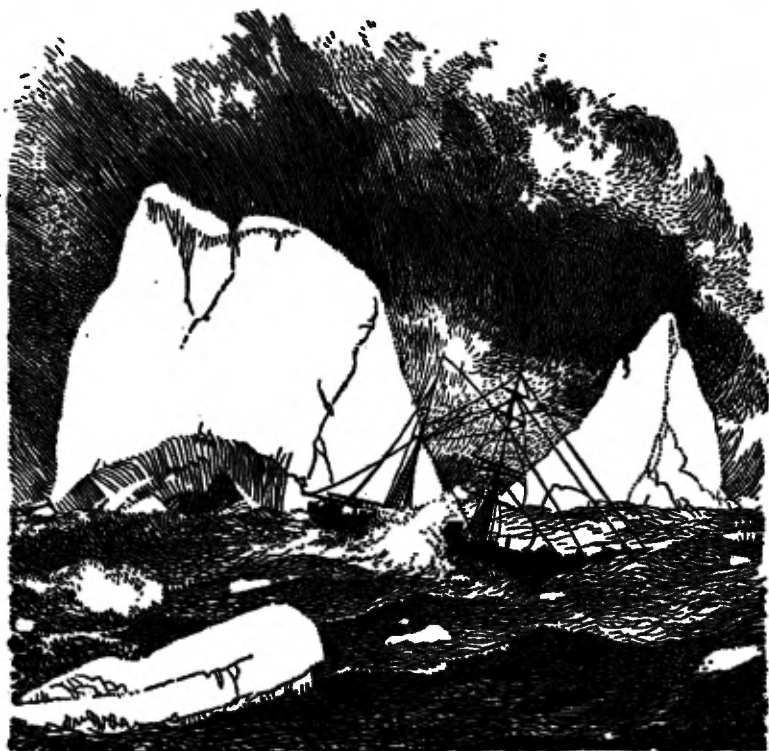
Het schip heeft geen beschadiging van beteekenis opgelopen en iedereen, tot den laatsten man toe, is er over verwonderd.

„Mannen,” zegt de kapitein, „God heeft ons bewaard. Nu we dit te boven zijn gekomen, heb ik moed op een goede afloop. God zal ons ook verder helpen, als we het van Hem verwachten.”

De eerstvolgende dagen komen de mannen maar langzaam op hun verhaal. De doorgestane ellende heeft ontzettend veel van hun krachten gevergd. Toen de storm was uitgeraasd, hebben ze ieder op zijn manier uiting gegeven aan hun blijde, dankbare stemming.

Maar spoedig volgt de inzinking. Nieuwe bezwaren doen zich op. De ijsschotsen worden al talrijker en al grooter van omvang.

De kapitein staat op het voorschip en tuurt naar het

Noord-Westen. Ginds in de verte is een kleine, open baai. Daar wil hij de „Advance” brengen, om dan van dat punt uit een tocht per boot of per slede te ondernemen, ten einde voor het schip een geschikte winterhaven te zoeken.

Maar die open plek is niet te bereiken.

Het ijs houdt het schip tegen. Er is geen doorkomen aan. Verderop lijkt het één onafgebroken ijsveld.

De bemanning dreigt moedeloos te worden.

Op het achterschip zit Pierre op een kist. Om hem heen staan zes, zeven matrozen.

De meeste van hen hebben norsche, ontevreden gezichten. Ze luisteren naar Pierre, die hun de hopeloze toestand uiteenzet.

„Ik zeg je, dat het onzinnig is, nog verder door te varen. Straks zitten we vast in het ijs en dan moeten we blijven waar we zijn. Met de sleden kunnen we niet over de ongelijke schotsen. Dus moeten we werkeloos wachten, de lange poolwinter door. Dat is heel wat anders dan dat je op het land in goed gebouwde hutten verblijf houdt. Dat zal je eens ondervinden.”

„Mooi ziet het er zeker niet uit,” bromt Morton. „Maar om nou zoo spoedig de reis op te geven. . . .”

„Opgeven? Wie praat er van opgeven? We moeten terug, naar een Zuidelijker haven, waar we op heel wat aangename wijze de winter kunnen doorbrengen. Als die voorbij is, kunnen we weer een poging wagen.”

„Maar zijn we wel ingericht op een reis van zoo lange duur?” vraagt Hamer, „en dan, de volgende keer komen we toch voor 'tzelfde geval te staan.”

Pierre kijkt hem met nijdige blikken aan. De juiste opmerkingen van dien vent zullen nog maken, dat hij zijn invloed op de matrozen verliest.

„Je hebt er heelemaal geen kijk op,” bijt hij Hamer toe, „begrijp je dan niet, dat het hier midden in het ijs geen geschikte plaats is om te overwinteren? Zooveel gezond verstand zullen de anderen toch wel hebben.”

Ohlsen, die een ervaren matroos is en naar wien ze bij voorkeur luisteren, mengt zich in het gesprek.

„Je hebt gelijk, Pierre, *hier* overwinteren is onverantwoordelijk. Maar dat wil niemand. De kapitein ook niet. Hij wil vooruit, om een punt te bereiken, van waar we sledetochten kunnen ondernemen. 't Gaat er om, een goede winterhaven te vinden.”

„Hij wil vooruit,” spot Pierre, „nou man, ik wou je wijzer

hebben. 't Klinkt niet onaardig, maar 't is onmogelijk. We zullen hier blijven steken en straks is het te laat om terug te keeren."

„Ze hadden jou kapitein moeten maken," snauwt Goodfellow, „dan waren we nou al thuis geweest."

Pierre merkt wel, dat hij de mannen nog niet op z'n hand heeft. 't Valt niet mee, de lui op te stoken. Als hij z'n zin kreeg, dan gingen ze met z'n allen naar den kapitein met de eisch, onmiddellijk naar een Zuidelijke haven te koersen.

Maar zoover heeft hij ze nog niet.

Toch krijgt hij er hoop op, als Ohlsen nogmaals z'n meening zegt. Ohlsen is een bezadigd man, heelemaal geen onruststoker, en ook niet iemand, die gauw de moed laat zakken. Als hij Pierre's voorstel ondersteunt....

„Kijk eens, mannen," begint hij, terwijl zijn verstandige blik de kring rondgaat, „wat Pierre zegt, is niet zoo heel dwāas. Het gevaar, dat we hier, wie weet hoe gauw vastloopen, is niet denkbeeldig. 't Is de vraag maar, of het plan van den kapitein uitvoerbaar is. En daarom zeg ik, laten we er met hem over praten, dan kan hij met onze bezwaren rekening houden."

„Juist!" juicht Pierre, met iets triomfantelijks in z'n stem, „dat is wat gebeuren moet. Met z'n allen naar den kapitein en dan eens flink zeggen waar het op staat. We moeten eenvoudig weigeren...."

„Ho, ho, mannetje," merkt Ohlsen nuchter op, „daar doen we niet aan mee. Heb je mij zoiets hooren zeggen? Wees maar voorzichtig met je opruiende taal. We moeten het heel anders aanpakken. Een van ons gaat met den kapitein praten."

„Ja, en dat moet jij doen, Ohlsen," stelt Hamer voor. „Jij bent er de rechte man voor."

Anderen stemmen met het voorstel van Jan Hamer in.

Hickey en Riley, twee jonge matrozen, houden hun mond. Ze zijn nogal goede maatjes met Pierre en durven hem niet af te vallen.

„Mij goed,” zegt Ohlsen, „dan stap ik meteen maar naar hem toe. Kijk, ginds staat onze dokter Hayes met Southey te praten. Die twee zal ik eerst even aanklampen.”

De beide mannen luisteren ernstig naar wat Ohlsen hun te zeggen heeft. Ze hebben zelf ook over de bedenkelijke toestand nagedacht, maar nog niet met den kapitein gesproken.

Met z'n drieën zoeken ze hem op. Kapitein Kane hoort hun bezwaren rustig aan. Geen enkele maal valt hij hen in de rede.

Als Ohlsen gewag maakt van de geest van verzet, die dreigt op te duiken, vertrekt geen spier van zijn gelaat. Het eenige wat hij zegt is: „Roep de mannen bij elkaar. Ik wil ze toespreken.”

Spoedig zijn de matrozen op het achterdek verzameld.

„Mannen,” zegt de kapitein, „ik begrijp volkomen, dat jullie bedenkingen hebt tegen mijn plan. De toestand lijkt hopeloos. Maar ze is het niet. Als we alle krachten inspannen, kunnen we er door komen. Als we terugkeeren, blijft het gevaar, dat we ingesloten worden, even groot. Het eenige is (en dat is niet onmogelijk) dat we in Noordelijke richting een vast punt bereiken, waar we ons voor de naderende winter inrichten. Geloof niet van mij, dat ik het leven van twintig kloeke mannen roekeloos wagen zal. Hebben jullie dan geen vertrouwen in je kapitein? Ik ben, wat een Noordpoolreis betreft, niet onervaren, ik ken m'n taak, ik beseft mijn verantwoordelijkheid ten volle. Mannen, wie van jullie vertrouwt me niet?”

Doodsche stilte. Gespannen luisteren ze naar de kloeke woorden van hun leider, wiens stoere gestalte daar hoog

opgericht voor hen staat. Dan gaat de kapitein voort: „Drie maanden zijn we nu onderweg. Drie maanden heb ik niets anders van jullie gezien dan plichtsbetrachting en medewerking. De laatste weken zijn zwaar en moeilijk geweest. Ik ben meer dan tevreden over de volharding, die jullie hebben getoond. Nu komt het verzoek om terug te keeren. Gezien de toestand, is dit alleszins natuurlijk en begrijpelijk. Maar het is niet verstandig, omdat daardoor het gevaar niet vermindert. En het zou niet eervol zijn, omdat het uiterste niet is beproefd. Mannen, wij moeten vooruit! We zullen met Gods hulp de moeilijkheden overwinnen. Kameraden, klemt de tanden op elkaar en slaat de handen ineen, dan zal straks de wereld getuige zijn van jullie nauwgezette plichtsbetrachting en wonderbare dapperheid! Het is gemakkelijk om ginds, in het vaderland, een grootsche taak op je te nemen, maar wie van jullie durft in deze omstandigheid, met mij te zeggen: We houden vol! Wie van jullie?”

„Ik!” roept Brooks met ferme, luide stem en terstond vallen anderen hem bij. De toespraak van den kapitein heeft groote indruk gemaakt. Jan Hamer, Morton, Goodfellow, Ohlsen en nog een paar, die vooraan staan, geven duidelijke teekenen van instemming. De zware stem van Bonsall klinkt boven allen uit:

„Volhouden, jongens! De kapitein heeft goed gesproken. Leve de kapitein!”

„Leve de kapitein!” klinkt het uit alle monden. De bezielende woorden van den kapitein hebben geestdrift gewekt.

Pierre krijgt geen kans, een ander geluid te laten hooren. Hij doet er ook geen moeite voor. Hij staat wat achteraf met Hickey en Riley. Ze begrijpen, dat ze het tegen zoo'n wakkeren leider moeten afleggen.

Kapitein Kane krijgt tranen in de oogen. Hij weet, dat

hij de mannen voorgoed voor zich gewonnen heeft. „Kinderen, kerels,” zegt hij, „ons besluit is onwrikbaar. Onze eensgezindheid stelt ons tot groote daden in staat. We gaan weer met ijver aan ons werk. De Almachtige geve ons een behouden thuiskomst!” De storm is bedwongen. Er is een andere geest ontwaakt onder de matrozen. Opgewekt en vol moed nemen ze hun taak weer op.

9. EEN VERKENNINGSTOCHT

Drie dagen lang gaan ze moeizaam, maar met taaië volharding vooruit. Dan loopt het schip vast tegen de breede ijsgordel langs de Noordwestelijke kust van Groenland. Het ligt in schuine stand tusschen het ijs geklemd en kan niet verder.

Daar zitten ze nu.

De kapitein hoopt, dat het schip vanzelf los zal komen, als de vloed op komt zetten. Geduldig wachten is het eenige wat er op zit.

Maar als de vloed komt, brengt dit geen verandering. Onbeweeglijk blijft het vaartuig op dezelfde plek liggen. Southey zit in de officierskajuit. Hij zit aan tafel, vlak bij de gloeiende kachel. Ten overvloede heeft hij nog zijn dikke ruige jas aangehouden. Z'n hoofd duikt weg in de hoog opstaande kraag. Voor hem liggen vellen papier, die hij ijverig bestudeert.

Hij heeft er al zijn aandacht bij. Dat er weer strubbeling is, dat ze niet verder kunnen, dat ook de vloed de gewenschte uitwerking niet heeft — hij trekt zich niets van dit alles aan.

Bij het licht van de walmende olielamp tuurt hij op de papieren. Af en toe maakt hij een aantekening.

Onderwijl is er een verrader bezig, de bemanning een leelijke poets te bakken. Niemand die er erg in heeft.

Die verrader is de eb. De vloed maakte het schip niet vrij. De eb doet het op een allesbehalve prettige manier.

Onverwachts valt het schip met een smak opzij. De uitwerking van de schok is enorm. Matrozen, die in hun kooi liggen, worden er uit geslingerd. Die op het dek zijn, moeten zich snel hier of daar aan vastgrijpen om overeind te blijven.

Southey rolt met tabouret en al ondersteboven en be-

zeert z'n geleerd hoofd aan de onderkant van een der kooien.

Maar wat het ergste is:

Met een plof valt de gloeiende kachel om en komt op nog geen meter afstand van Southey neer.

Een gloeiende vuurmassa rolt over de vloer. Het kleedje, dat onder de tafel ligt, vat vlam. Het hout begint te smeulen. Een rieten koffertje staat in eën oogwenk in brand.

Aan de andere kant van de kajuit, slechts door een dunne wand gescheiden, ligt de kruitvoorraad....

Southey springt overeind. Met een forsche ruk trekt hij zijn kostbare winterjas uit, dat de knopen over de grond rollen. 't Volgend oogenblik ligt het kleedingstuk gespreid over de vuurmassa en Southey stampet en springt er op als een inboorling die een krijgssans uitvoert. Zoo wil hij de vlammen probeeren te dooven.

En onderwijl schreeuwt hij zoo hard hij kan:

„Brand! Help! Brand! Brand!”

In een oogwenk zijn ze bij hem. 't Duurt misschien een, of anderhalve minuut, dan gaan de emmers water snel van hand tot hand en zoo gelukt het — dank zij de open geul langs het schip — met vereende krachten het vuur meester te worden.

Als Southey niet onmiddellijk ingegrepen had....

Maar z'n mooie dikke winterjas, waar hij zoo trotsch op was, is hij kwijt. Het kleedingstuk is zoo gehavend, dat het niet bruikbaar meer is.

„We zullen je een nieuw pak aanmeten,” zegt de kapitein, die in de beste stemming is, nu een groote ramp voorkomen werd, „je krijgt een extra warm buis van rendiervel en een dito broek van robbenvel, alles naar de laatste mode....”

„Jawel,” bromt Southey, „die rommel kan me gestolen

worden, als ik m'n jas maar terug had. Een betere bestond er niet."

Gelukkig is de jas zoowat de eenige schade. De papieren van Southey zijn er goed afgekomen. Direct worden een paar man aan het werk gezet om de boel weer zooveel mogelijk in orde te maken.

Het schip vaart weer. Ze komen tamelijk vooruit, tot ze de 29ste Augustus een hoogte bereiken van 78 gr. 73 min. N.B. Ze liggen nu in een baai, tusschen twee eilandjes, nog steeds langs de kust van Groenland, maar nu alweer veel Noordelijker.

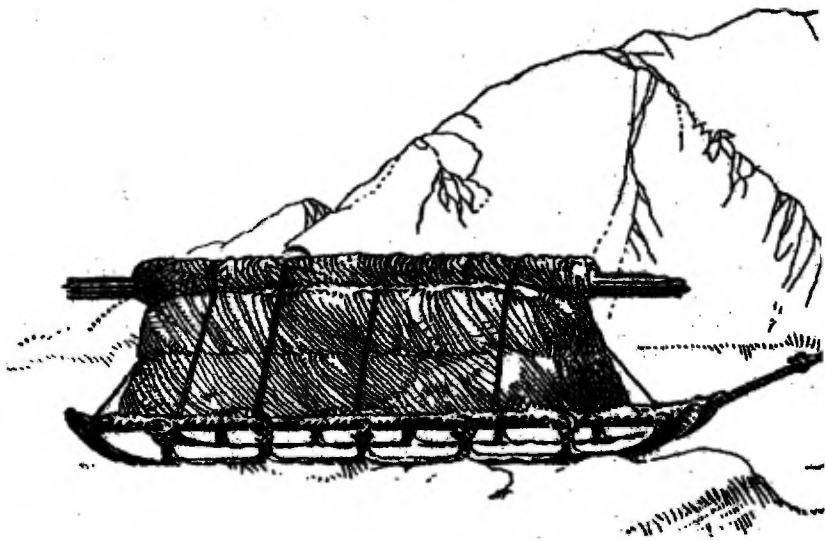
De kapitein vindt het hier wel een geschikte plaats om te overwinteren. Hij zou graag nog verder gaan, maar hij weet niet of het raadzaam is. Om zekerheid te krijgen, besluit hij, een verkenningsstocht te ondernemen.

Zeven flinke mannen zullen hem vergezellen. Brooks, Hamer en Bonsall zijn er ook bij. Ohlsen niet. Die krijgt het bevel over de „Advance" tijdens de afwezigheid van den kapitein.

Met ijver wordt aan de voorbereiding voor de tocht begonnen. Een lichte, maar solide boot wordt er voor uitgekozen. Er wordt zeildoek over heen gespannen, zoodat het wel een drijvende tent lijkt. Een flinke lading levensmiddelen wordt aan boord gebracht. Onder de roeibanken wordt een slede geborgen, om de reis over het ijs voort te kunnen zetten. Wijde zakken van buffelvellen worden als slaapcostuums meegenomen, en ook heeft ieder een flinke bezending sokken bij zich, want de voeten moeten droog gehouden worden. De soepketel wordt niet vergeten en ook hebben ze een petroleumstel bij zich, een soort lamp, waarop ze kunnen koken. Allen dragen een gordel, waaraan een mes en een tinnen drinkbeker.

Daarmee is de uitrusting wel zoowat voltooid.

Dezelfde dag nog, dat ze in de baai zijn aangekomen,

.... met stevige pas wordt de slede voortgetrokken. blz. 107

hebben ze alles voor vertrek gereed. De volgende morgen gaan de kloeke mannen vol goede moed in de boot. Op het dek van de „Advance” staan de matrozen alles gade te slaan, gereed om hun kameraden een hartelijk vaarwel toe te roepen en een goede reis te wenschen.

Jan Hämmer is de laatste, die het schip verlaat. Hij klautert omlaag, maar als hij op de boot wil springen, roept Brooks hem iets toe. De stuurman is zijn tabak vergeten. En het vooruitzicht, geen pijpje te kunnen rooken, vervult hem met schrik. Of Jan even terug wil gaan.

Brooks legt hem met een paar woorden uit, waar z'n voorraad tabak geborgen is.

Jan begrijpt de aanwijzing maar half, gunt zich geen tijd om lang te zoeken. Hij loopt regelrecht naar z'n eigen kist en steekt een flinke zak van het geurige kruid bij zich. In een ommezien is hij terug en weldra zit hij bij de anderen in de boot. Te laat schiet hem te binnen, dat hij in de haast z'n kist heeft vergeten te sluiten, maar, nou ja, daar is niets meer aan te doen en van veel beteekenis is het niet.

„Ben je nou gerust?” vraagt hij den stuurman, hem de tabak toewerpande, door Brooks handig opgevangen, „ik geloof, dat je liever je eten er aan geeft, dan je pijpje....”

„Daar kon je wel eens gelijk in hebben, maat, en als je verder geen kwaad van me weet te zeggen, dan zijn er groter misdadigers op de wereld. Kom nou naast me zitten en pak die roeispaan beet, dan zullen we 'm d'r van langs geven dat het een lieve lust is.”

Van de „Advance” klinken luide en opgewekte afscheidsgroeten, die door het dappere achttal levendig worden beantwoord.

Dan worden de riemen gegrepen, de spieren spannen zich en met forsche slagen probeeren ze in de tamelijk smalle geul zoo vlug mogelijk vooruit te komen. 't Valt niet mee. Het jonge ijs, dat zich pas begint te vormen, moeten ze doorbreken en dat vereischt de grootste inspanning. Toch gaat het, al is het niet zoo vlug als ze wenschen.

Maar aan de avond van die dag, als ze zeven Engelsche mijlen hebben afgelegd, zijn ze oververmoeid. Een flinke rust is hoog noodig.

Een tweede zeil wordt over de boot getrokken en de lamp aangestoken. Ze laten de boot drijven en schikken in hun warme slaapzakken dicht bij elkaar. Het maal is al ge-

reed en smaakt extra lekker na zoo'n karwei. Er wordt nog wat gepraat. Morton, die een uitstekend verteller is, haalt van allerlei op uit vroegere ervaringen en hij doet dat op zoo'n geestige manier, dat ze graag naar hem luisteren. Brooks rookt behaaglijk zijn laatste pijpje voor vandaag. Langzamerhand wordt het stiller, tot ze allen in een verkwikkende slaap vallen.

De volgende dag gaat het weer op dezelfde wijze verder, tot ze tegen de avond op zulk sterk ijs stuiten, dat elke poging om op deze manier verder te komen, vruchteloos is.

„Met de bootreis is het gedaan,” zegt kapitein Kane. „Als het een beetje wil, krijgen we, als de vloed op komt zetten, de boot wel op het ijs. En dan gaan we morgenochtend met de slede verder.”

De vloed heeft gelukkig het gewenschte gevolg. De boot ligt veilig op het ijs. Alles wordt weer voor de nacht in gereedheid gebracht.

's Morgens wordt de slede al vroeg te voorschijn gehaald. Spoedig begeven ze zich op weg. Het ijs is tamelijk vlak en met stevige pas wordt de slede voortgetrokken. Hun zware schoenen zijn van ijssporen voorzien, zoodat ze zich flink op het ijs kunnen bewegen.

Hindernissen zijn er anders genoeg. Soms versperren geweldige schotsen hun de weg en dan zit er niets anders op dan er omheen te trekken. Als ze belemmerd worden door groote scheuren in het ijs, willen ze geen omweg maken, maar besluiten ze, er dwars doorheen te gaan. Zes mannen nemen de slede op hun sterke schouders en zoo waden ze door water van een uiterst lage temperatuur.

Nadat ze met veel moeite over een gevaarlijke gletscher zijn geklommen, staan ze voor een smalle landtong. Het

terrein, dat zich voor hen uitstrekt, is niet voor de slede geschikt.

„Dan maar te voet,” besluit de kapitein, na overleg met de manschappen, „als we niet te zwaar belast zijn, kunnen we in korte tijd een flinke afstand afleggen.”

Niet te zwaar belast, ja, maar er moet toch van alles meegenomen worden. Zeil om een tent op te kunnen slaan voor de nacht en vooral levensmiddelen. Als ze het allernoodigste meenemen, heeft ieder een vracht van vijf en dertig pond te dragen. En ze zijn niet allemaal zoo sterk als Bonsall, die er hoegenaamd geen last van schijnt te hebben.

Op de vierde dag na hun vertrek vangt de marsch aan. Twee dagen loopen ze, met geregelde rustpoozen, door de barre sneeuwwoestijn. Dan houden ze halt op een zoo veel mogelijk beschutte plek, aan de voet der rotsen, die zich langs de kust uitstrekken. De tent wordt opgeslagen, een goed maal wordt genuttigd en dan schikken ze bij elkaar om te beraadslagen wat hun verder te doen staat.

„Wat we tot nu toe gezien hebben, geeft niet veel hoop dat de „Advance” met goed gevolg de reis kan voortzetten,” meent de kapitein. „Open water hebben we niet ontdekt.”

„Behalve dan de „Mary Minturn,”” bromt Goodfellow in z'n ruige baard. Hij doelt op een rivier, die ze gezien hebben en waaraan ze de naam hebben gegeven van een zuster van mevrouw Grinnell.

Brooks lacht.

„Dat heb je drommels goed onthouden, jongetje. Je herinnert je zeker nog levendig het plekje, waar je een onbedwingbare lust kreeg om te gaan baden. Hoe je daar nou zin in had!”

„Houd je mond, stuurman,” waarschuwt Morton, „jij

rookt graag je pijpje en Goodfellow vindt een bad in ijskoud water nu eenmaal je ware. Ieder heeft zoo zijn liefhebberij."

Goodfellow is namelijk van een uiterst gladde klipsteen in de rivier getuimeld, wat op dat oogenblik zelf heusch niet om te lachen was. Nu is het leed geleden en de ellende alweer vergeten. Toch doet de goedige brombeer alsof hij zich de plagerij van zijn makkers aantrekt.

„Pas op, Morton, anders kon het mijn liefhebberij wel eens worden, je een afstraffing te geven, die je heugt. Ik ben wel niet zoo sterk, maar Bonsall helpt me wel een handje."

Bonsall maakt een afwerende beweging.

„Jij kan best je eigen boontjes doppen, vrind, en verder zou ik jullie aanraden om naar den kapitein te luisteren. We zouden een bespreking houden over de vraag, of de „Advance" de reis zal voortzetten of niet."

„Wat dat betreft zijn we gauw uitgepraat," vindt Brooks. „Zooals ik het bekijk, is er geen beter plan dan om de „Advance" rustig te laten blijven waar ze is. We vinden niet licht een geschikter plek om te overwinteren."

De anderen blijken van hetzelfde gevoelen te zijn.

De kapitein tuurt in Noordoostelijke richting. Ginds, heel in de verte, steekt een eenzame kaap in zee. Daar vlak bij is een naar schatting tamelijk hoog gebergte.

„Als we onze verkenningstocht tot daar uitstrekken, dan kunnen we dat gebergte beklimmen en dan hebben we een ruim uitzicht naar alle zijden en dus een goede gelegenheid om ons te oriënteren."

Ze geven niet direct antwoord op deze woorden van hun leider. Hoe lang hebben ze het al niet volgehouden en hoeveel bezwaren hebben ze al niet moeten overwinnen. Ze verlangen er hard naar, het schip weer op te zoeken

en de tocht naar die verre kaap lijkt hun weinig aantrekkelijk.

De kapitein merkt het wel.

„'t Is niet noodig, dat we er allemaal heengaan,” zegt hij dan, „ik zou het desnoods alleen kunnen wagen....”

„Gekkenwerk,” snauwt Goodfellow, „daar verspil ik verder geen woord aan. Hier ben ik, 'k ga mee.”

Meteen springt hij overeind, alsof hij van plan is, zoo- maar weg te loopen. Nog twee vrijwilligers melden zich aan. 't Zijn Bonsall en Jan Hamer.

„Maar nu is het aantal ook groot genoeg,” oordeelt de kapitein. „Morgenochtend vertrekken we en jullie blijven hier wachten op onze terugkomst. Over drie of vier dagen hopen we weer veilig hier te zijn.”

Nadat dit besloten is, begeven de mannen zich ter rust. Na zoo'n vermoeiende dag laat de slaap niet lang op zich wachten.

De tocht naar de verafgelegen kaap blijkt geen peulschilletje te zijn. Niet alleen valt de afstand tegen, maar naarmate ze vorderen wordt het terrein al meer golvend en heuvelachtig. Als vier donkere stippen dwalen ze door de eindeloze uitgestrektheid, en als ze uren geloopt hebben, is het, alsof ze nog niet veel verder gekomen zijn, zoo weinig afwisselend is het verlaten landschap. Om de tijd te korten, vertelt kapitein Kane uit zijn vroeger leven, dat zoo rijk aan avonturen was. Jan Hamer, die al heel wat van de wereld meent gezien te hebben, bemerkt, dat hij van den kapitein nog wel wat leeren kan.

Eindelijk bereiken ze hun doel. Gelukkig vergt het beklimmen van het kolossale voorgebergte geen bijzondere inspanning. Van de top hebben ze een ruim uitzicht naar alle zijden.

Maar dat uitzicht is niet bemoedigend.

Rechts een eindeloze dorre vlakke, een eenzame sneeuw-

woestijn, zoover het oog reikt. Van het Noorden naar het Noord-Oosten strekt zich het eveneens verlaten Washington-land uit. Verder één onafgebroken ijszee, waarop zelfs een betrekkelijk klein schip als de „Advance” onmogelijk zou kunnen varen. Het te probeeren zou dwaasheid zijn.

Zwijgend nemen ze het alles in oogenschouw. De troostelooze aanblik naar alle kanten veroorzaakt een gedrukte stemming. Een gevoel van machteloosheid, van onbeduidendheid maakt zich van die vier mannen meester. Wat willen ze, in dit harde klimaat, in dit machtige, woeste gebied? Wat vermogen ze, nietige menschjes, in deze onafzienbare woesteni, in deze barre wildernis? Hoe zijn ze zoo vermetel?

Groote, over elkaar geschoven schotsen, ontelbaar en grillig van vorm, lijken wel rotsblokken, door een reus daar neergesmaakt. Jan Hamer denkt aan het woord uit de Bijbel: „Hij werpt Zijn ijs heen als stukken, wie zou bestaan voor Zijne koude?”

Zwijgend dalen ze af. Ze weten nu met zekerheid, dat het jaargetijde te ver gevorderd is, om de reis voort te zetten. Eerst moet de winter voorbij zijn, de verschrikkelijke poolnacht worden doorworsteld. De voortteekenen zijn er al van. De dagen worden korter, vogels laten zich bijna niet meer zien en de koude begint toe te nemen.

't Gaat er nu maar om, de anderen zoo spoedig mogelijk op te zoeken, om dan onverwijld naar de „Advance” terug te keeren. Daar zullen ze wel met ongeduld naar hen uitzien.

Intusschen houden ze zich op het schip onledig met de jacht. Hans Christian heeft daarbij de leiding. Robben, ijsberen en rendieren worden af en toe buit gemaakt en

daarvoor is het noodig, zich op beduidende afstand van de brik te verwijderen.

Pierre Lafond doet aan die jachtpartijen niet mee. Ook Schubert blijft aan boord om den kok te helpen. Behalve Brooks blijven er dus drie, soms vier man achter, ongetrekt dokter Hayes en Southey, die in de kajuit hun krachten nogal eens beproeven aan een partij schaak.

De vijfde dag na het vertrek van de verkennings-expeditie is Pierre bezig met het schoonmaken van de kajuit waar de manschappen verblijf houden. Hij sleept alles wat verplaatsbaar is naar één kant, om ruimte te krijgen. De kisten trekt hij onder de kooien uit. Eerst die van zichzelf, dan het rieten koffertje van Schubert en tenslotte de kleine, maar solide kist van Jan Hamer.

Opeens bemerkt Pierre, dat het deksel van deze laatste kist niet gesloten is. Zeker vergeten te sluiten, denkt hij. Nou, veel van waarde zal er niet inzitten. Toch krijgt Pierre een niet te bedwingen lust om er eens in te snuffelen.

Hij maakt het deksel open en begint de inhoud te inspecteren.

„Niks bijzonders,” broemt hij, „allemaal rommel. Een paar boeken, tabak, wat kleeren en een Bijbel. . . .”

Nog een beetje nieuwsgierig rukt Pierre de boel wat opzij. Hij ziet dat een zwarte portefeuille uit de zak van een blauwe jekker steekt. 't Volgend oogenblik heeft hij het ding in handen en onderwerpt het aan een onderzoek. 't Valt niet mee. Een paar portretten en een brief, dat is alles. . . .

Teleurgesteld dat er zoo weinig te ontdekken is, wil hij het zaakje in de kist terug leggen. Maar hij bedenkt zich. Hij neemt de envelop, waarop het adres van Jan Hamer staat, weer ter hand en haalt de brief er uit. Op de rand van de kist gezeten kijkt hij onverschillig op het papier,

tot plotseling iets bijzonders zijn aandacht schijnt te trekken. De uitdrukking van zijn gezicht verandert heelemaal. Het gelezene heeft blijkbaar in hooge mate zijn belangstelling gewekt.

Hij begint nog eens van voren af aan en leest aandachtig en halfluid het volgende:

Beste Jan,

Er is iets verschrikkelijks gebeurd. Schrik niet dat ik je het zoo maar ineens schrijf, maar ik heb de dood van een medemensch op m'n geweten. Te Plymouth, in de herberg „The Eagle”, heb ik ruzie gekregen met een vreemdeling om een kleinigheid. Er

ontstond een gevecht en in m'n drift heb ik dien onbekende neergestoken. Ik heb de vlucht genomen en houd mij nu verborgen. O, als je eens wist hoe ik door te laat berouw gekweld word! Dat is er dus van me geworden, een... moordenaar! Door m'n eigen schuld, want ik heb nooit willen luisteren naar goede raad en waarschuwingen van vader en jou.

Als ik aan vader denk, krimpt m'n hart ineen van schaamte. Denk er om, Jan, dat hij het niet weten mag. Hij leeft zoo eenzelvig, dat hem wel geen gerucht bereiken zal. Als hij het verneemt, sterft hij van droefheid en dan heb ik zijn dood ook op m'n geweten. Misschien komt eens de tijd dat ik hem alles durf bekennen. Zoo niet, dan heb ik me toch vast voorgenomen, als hij er niet meer is, om me dan bij de politie te melden. Ik schrijf je maar niet waar ik nou ben. Laat me maar aan m'n lot over, dat heb ik verdiend. Ik weet toch wel wat je me schrijven zou. Maar ik heb zoo lang zonder God en naar m'n eigen zin geleefd, dat ik niet meer durf te bidden. 't Is alles even somber en donker van binnen en God alleen weet wat er nog zal terecht komen van je ongelukkigen pleegbroer

HEIN.

Pierre laat een zacht gefluit hooren als hij de brief tot het einde gelezen heeft. Dan zit hij een poosje in nadenken verzonken.

Eindelijk richt hij zich op en mompelt:

„Zit de vork zoo in de steel? Nou, 't kan geen kwaad dat ik het weet. Misschien komt die wetenschap me nog wel eens te pas. Voorloopig zullen we de boel maar weer op z'n plaats leggen.”

Maar nog heeft Pierre de brief niet behoorlijk wegge-

borgen, of Schubert komt onverwacht binnen. Oogenblikkelijk begrijpt hij wat hier gebeurt.

„Wat moet jij in de kist van een ander?” vraagt hij op een toon, die duidelijk verraadt, dat hij Pierre van minder goede bedoelingen verdenkt. „Wat heeft dat te beteekenen?”

„Niks, kameraad,” antwoordt Pierre op luchtige toon, „Hamer heeft z'n kist open gelaten en met het versjouwven is er wat uitgevallen, dat ik net weer in orde bracht, toen jij binnenkwam.”

„Ik geloof er niks van,” werpt Schubert tegen, die zich inwendig kwaad voelt worden, „je keek zeker of er niks van je gading bij was.”

Brutaal kijkt Pierre den man aan, die hem van zoo iets durft betichten. Dreigend komt hij een stap naderbij.

„Zeg, kerel, als je ruzie zoekt, kan je me krijgen. Denk je, dat ik jou alles maar laat zeggen? Ik ben niet bang van je, hoor.”

„Houd je kalm, man, ik ben niet van plan, je met een vinger aan te raken. Maar ik zal zorgen, dat Hamer te weten komt wie er in z'n kist gescharreld heeft.”

„Dat zal je niet. Je zult zwijgen over het geval, begrijp je? Ik waarschuw je, als je me dwars zit. Dan krijg ik je wel.”

Woedend ziet Pierre zijn tegenstander aan.

„Kom, kom,” zegt deze verachtelijk, „stel je niet zoo dwaas aan. Niemand kan me beletten, er met Hamer over te praten. Ik vind, dat hij het weten moet, dan kan hij voortaan op zijn hoede zijn.”

Pierre kookt inwendig van boosheid. Dat nou zoo'n vent, zoo'n nieuwbakken matroos, die uit medelijden op het schip geduld wordt, zich durft vermeten, zoo driest op te treden. Dat zou je achter dien harlekijn niet zoeken.

Pierre merkt echter wel, dat zijn dreigementen geen indruk op Schubert maken. Hij moet het anders aanleggen om dien man de mond te snoeren.

Met moeite zijn woede bedwingend, legt hij schijnbaar kalm z'n hand op de schouder van Hein.

„Hoor eens, maat, ik raad je dringend aan, er niet met Hamer over te praten. Luister goed naar wat ik je zeg: het is in het belang van Hamer, als je zwijgt. Ik kan je dat niet verder uitleggen, maar ik verzeker je, dat het zoo is. Nou moet je zelf maar weten wat je doet.”

Schubert aarzelt even voor hij antwoordt. Pierre heeft die weinige woorden met zooveel overtuiging uitgesproken, dat hij ze zoo maar niet in de wind durft slaan. Wat er allemaal achter steekt, weet hij niet, maar er schijnt iets tusschen die twee mannen te zijn. Toch houdt Schubert een slag om de arm, als hij eindelijk zegt:

„'t Is mogelijk. . . . ik zal wel eens zien. Moet er nog eens goed over denken. Beloven doe ik niets.”

Gestommel op het dek meldt de terugkeer van de jagers. Schubert grijpt de gelegenheid aan om het gezelschap van Pierre vaarwel te zeggen en begeeft zich naar boven.

Achter z'n rug balt Pierre dreigend de vuist. Dan gaat hij verder met z'n werk, maar uit de hardhandige manier waarop hij alles aanpakt en verzet, blijkt duidelijk, hoe graag hij zijn woede op Schubert had willen koelen. Maar die gelegenheid komt nog wel eens, denkt hij.

Enkele dagen na dit voorval keert de verkennings-expeditie op het schip terug. Met groote vreugde en huid gejuich worden ze begroet. Allen zijn in goede welstand, hoewel zeer vermoeid. Het bericht, dat ze meebrengen, wordt gelaten aangehoord. De kapitein wijst er op, dat, als het op overwinteren aankomt, ze het niet slecht ge-

troffen hebben in deze baai, vlak bij een eiland en bij de kust.

Allen zijn dankbaar voor de behouden terugkomst der mannen. Als ze die dag, voor ze ter kooi gaan, als bijzonder extratje een sigaar rooken en een glas port drinken, heerscht er een bijna feestelijke stemming.

„God heeft ons bewaard, mannen,” zegt de kapitein ernstig. „Nergens op de heele wereld voel je zoo sterk, dat je zonder Hem niets vermag, dan in deze onherbergzame streken. Hij zij ook verder met ons.”

Ja, daar voelen ze allemaal wel iets van en vooral later zal dit hun steeds duidelijker worden. Jan Hamer vooral is het met den kapitein eens. Vroeg al ligt hij in z'n kooi en als hij aan zijn vrouw en kinderen denkt en aan zijn ouden, hulpeloozen pleegvader, dan stijgt er een oprecht dankgebed op, dat God hem en zijn makkers tot nu toe heeft bewaakt en bewaard.

10. VOORBEREIDSELEN VOOR DE WINTER

De winter nadert snel.

Behalve de kapitein, Brooks en Ohlsen, die al eerder in deze gewesten zijn geweest, heeft geen der mannen een juist denkbeeld van de verschrikkelijke tijd, die ze tegemoet gaan. En dat heeft een voordeel. Ze zien er nu niet zoo tegen op.

Met ijver beginnen ze aan de voorbereidselen voor de winter. De kok heeft het druk. Met Schubert, die meestentijds zijn trouwe helper is, heeft hij te zorgen voor de proviandeering. Gelukkig is er in de nabijheid een zoetwaterpoel opengebleven. Daarin worden stukken vleesch aan touwtjes te weeken gelegd. Alle levensmiddelen, die daarvoor in aanmerking komen, worden aan een bevriezingsproces onderworpen, zoodat later, vóór het gebruik, eerst de harde ijskorst er af gehakt zal moeten worden. Zalmforellen en kabeljauwen, die ze te Fiskernäs ingeslagen hebben, worden in doorboorde vaten bewaard, waardoor ze, om ze in goede staat te houden, geregeld zoet water laten stroomen.

Een groot gedeelte van de inhoud van het schip moet naar het eiland worden overgebracht, om het daar, onder klipsteenen en ijsbedekking, in betere staat te houden. Een paar mannen, onder aanvoering van Brooks, zorgen hiervoor. Elke dag varen ze met een volgeladen boot een nauwe geul door, en elke dag moet de geul weer opnieuw worden opengehakt.

Ohlsen krijgt een andere opdracht.

„Luister eens, vriend,” zegt de kapitein tot hem, „en vertel me dan eens, wat je van m'n plan denkt. Zoodra de winter voorbij is en het weer het maar eenigszins mogelijk maakt, gaan we met de slede over land ontdekkings-

tochten maken. We zullen onze onderzoekingen in verschillende richtingen uitstrekken."

„Best, kapitein, maar die manier van reizen heeft één groot bezwaar."

„Laat eens hooren."

„Wel, we hebben uitstekende honden, zoowel van Newfoundlandisch als van Eskimoosch ras. Vooral de laatste kunnen loopen alsof ze bezeten zijn. Mits.... ze niet te zwaar belast zijn. Zoo'n ontdekkingsstocht is maar niet in een half uurtje gebeurd. We zullen dus ontzettend veel proviand mee moeten nemen, als we dit land in alle richtingen willen doorkruisen. U weet, hoeveel die honden verslinden. 't Gevolg zal zijn: een te zwaar beladen slede en dus spoedig afgematte dieren. Dat wordt een mislukking, en misschien wel een ramp."

„Je hebt er een goede kijk op, m'n jongen," antwoordt de kapitein tevreden. „Alles wat je daar zegt, heb ik overwogen, en daarom wil ik het als volgt aanpakken. Er moet thans een expeditie vertrekken, die langs de kust, op drie ver van elkaar gelegen punten, een depôt van levensmiddelen aanlegt. 't Meest Noordelijke punt moet het rijkst worden voorzien. Is dat gebeurd, dan vertrekken we, zoodra dit mogelijk is, met ledige sleden van hier tot aan het eerste depôt. Daar voederen we de honden. We gaan dan niet verder langs de kust, maar trekken het land in, om in die onherbergzame gebieden onze naspeuringen te doen. We trekken ons op het tweede depôt terug, waar opnieuw gelegenheid is, de dieren van eten te voorzien. Van daar gaan we weer op onderzoek uit zoover als mogelijk is, om daarna het laatste depôt op te zoeken. Dit zal het belangrijkste punt zijn. Van daar uit moeten we zoover mogelijk over land naar het Noorden probeeren door te dringen. Als we dan naar de brik terugkeeren, gaan we weer langs de kust, waar de

honden dus op geregelde afstanden gevoederd kunnen worden. Is het duidelijk?"

Ohlsen knikt begrijpend. 't Idee lijkt hem uitstekend. Er blijkt opnieuw uit, welk een doorzicht de kapitein heeft. „Het komt er dus op aan," vervolgt deze, „dat we thans, nu het nog mogelijk is, slagen in het aanleggen van depôts langs de kust. 'n Zwaar karweitje, hoor! De levensmiddelen moeten natuurlijk goed verborgen worden, zooals we dat op het Littleton-eiland gedaan hebben."

„Prachtig," merkt Ohlsen op, „maar dan mag het ook niet langer uitgesteld worden. Morgen is het 20 September. 'n Dag of veertien hebben we er wel voor nodig. Met November valt de poolnacht in. Dan zijn we tot werkeloosheid gedoemd."

„Morgen vertrekt de expeditie," beslist de kapitein. „Als jij de leiding op je neemt, ben ik er gerust op, dat je slagen zal. Kies maar vier of vijf mannetjes uit en begin maar vast met de voorbereidende maatregelen."

„'t Komt in orde, kap," zegt Ohlsen, op een toon alsof hij toestemt in een middagwandeling in een der New-Yorksche parken. Toch voelt hij heel goed, welk zwaar en verantwoordelijk werk hem opgedragen wordt.

Voor de tocht kiest hij een geschikte slede uit, welke door de mannen aan riemen moet worden voortgetrokken. Bonsall en Jan Hamer, die beiden mee zullen gaan, beginnen met het gereedzetten van de lading. Deze bestaat hoofdzakelijk uit levensmiddelen voor de manschappen en voor de honden. Een groot aantal kegelvormige, blikken bussen met pemmikan (gedroogd vleesch met vet vermengd) staat weldra klaar. Met ijzer beslagen kisten en vaten worden aangesleept. Alles is degelijk verpakt, in de hoop, dat het bestand zal zijn tegen de klauwen der roofzuchtige ijsberen, als deze soms tot de verborgen schuilplaatsen mochten doordringen. Verder worden nog

meegenomen een lichte boot, zeil voor een tent en slaapzakken van buffelvel.

De volgende dag is het weer vrij gunstig, hoewel de koude merkbaar toeneemt. De moedige mannen, die de tocht hopen te volbrengen, zijn voor vertrek gereed. Ohlsen spreekt nog even met kapitein Kane, die hem nog enkele goede raadgevingen op het hart drukt. Voorzover de matrozen niet met hun werk bezig moeten zijn, slaan ze het vertrek gade.

„Flinke kerels,” prijst Dr. Hayes, die naast den kapitein staat, en de zich met stevige pas verwijderende groep naziet, „aan zulke menschen kan je wat overlaten.”

„Ja, en de meeste zijn zoo,” stemt de kapitein toe, „wat zou er anders ook van de onderneming terecht komen!”

De dokter staat op het punt te antwoorden: „vergeet niet, dat een bekwame leider de tocht voor de helft doet slagen,” maar omdat hij een afkeer heeft van alles wat naar vleierij zweemt, houdt hij die woorden in.

Op dit oogenblik rent Schubert op het tweetal toe. Hij moet blijkbaar den kapitein hebben.

Als hij Tom, de goedige maar niet al te pientere Ier, passeert, houdt deze, in een jolige bui, hem tegen.

„Wat een haast, wat een haast, maat. Denk er om, dat houd je zoo niet lang vol.”

„Laat me gaan, man. Ik moet den kapitein hebben. De kok heeft er een doodgeslagen.”

„Wat zeg je me nou? De kok heeft....” hakkelt Tom, wiens gezicht een tint bleeker wordt, dan het gewoonlijk al is.

„Hij heeft er een doodgeslagen, zeg ik je toch! Ze plaagden hem en hij laat zich niet langer negeren, zei die.”

„Maar...., maar.... dat is verschrikkelijk....”

Schubert klopt den ander bemoedigend op de schouder en zegt geruststellend:

„Trek het je niet al te erg aan, broertje, het betreft hier een rat. De brutaliteit van die rekels wordt al grooter en nou er een het waagde, midden op de dag. . . .”

„Loop heen, kerel,” bromt Tom, die zich kwaad voelt worden, „wat kunnen mij die ratten schelen.”

Maar den kapitein kan het wel schelen. Dat is een vervelende geschiedenis, die ratten-historie. De manschappen hebben er al herhaaldelijk over geklaagd. 's Nachts loopen ze langs hun hoofden, kriebelen aan hun haren en knabbelen en dribbelen zoo luidruchtig, tot er een wakker wordt, opspringt, en door flink lawaai maken het schoelje verjaagt.

De kapitein keert zich naar Hayes.

„Als ze ons nou overdag ook al niet met rust laten, wordt het toch te bar. Wat zullen we er aan doen, dokter?”

„Tja. . . ., vergif helpt niet. Dat hebben we meermalen geprobeerd, maar die slimme dieren zijn zoo wijs, er niet van te eten. Zoo kan het niet langer. Ik stel voor, dat gespuis te verdelgen door koolzuurgas.”

Het gezicht van den kapitein betreft.

„Nogal gevaarlijk, m'n waarde, maar het is een afdoend middel. Vooruit dan maar, maar laten we voorzichtig zijn.”

Schubert verwijdert zich om de anderen de oorlogsverklaring aan de rattenbevolking bekend te maken.

De dokter neemt onmiddellijk zijn maatregelen.

Onder zijn leiding worden de luiken goed gesloten, alle naden en kieren zorgvuldig dichtgestopt. Dan gaat Dr. Hayes, met een eigenaardig voorwerp, een zelfvervaardigd masker, voor zijn gezicht, naar beneden, om een hoeveelheid houtskool aan te steken. Het gas ontwikkelt zich zeer snel en de dokter beveelt nadrukkelijk, dat niemand het wagen mag, zich naar onder te begeven. Maar Schubert. . . .

Hij heeft het bevel ook vernomen, maar komt het niet na. Beneden ligt nog een stuk gereedschap, dat hij noodig heeft voor de bereiding van het eten. Hij heeft vergeten, het bijtijds aan dek te brengen. Even gauw halen, denkt hij. 't Is wel gevaarlijk, maar hij heeft er niet lang noodig. Een oogenblikje zal hij het er best kunnen uithouden. . . . Zonder iemand iets te zeggen, gaat hij naar beneden. Gelukkig duurt het niet lang, of Morton heeft er erg in, dat het luik openstaat. Hij spoedt er zich heen en ziet Schubert onder aan de trap wankelen. Morton aarzelt geen oogenblik, maar doet dadelijk pogingen om den onvoorzichtige te redden. Nog vóór hij op de onderste trede is, verliest hij het bewustzijn en valt bovenop Schubert. Anderen komen toesnellen. Verschrikte uitroepen, verwarde raadgevingen klinken dooreen. Niemand weet, hoe hier het best te helpen.

Dan komt dokter Hayes. Hij toont groote tegenwoordigheid van geest.

„Niemand naar beneden dan ik alleen,” roept hij, de anderen opzij duwend, „hou jullie je gereed, de slachtoffers van mij over te nemen.”

In een oogenblik heeft hij zijn eigengemaakt masker voor. Toch blijft ook voor hem de onderneming gevaarlijk, want het ding geeft geen afdoende beveiliging. Het gelukt hem, de twee hulpelooze mannen te bereiken zonder dat de bedwelmende damp hem hindert. Met bovenmenselijke inspanning doet hij een vergeefsche poging om Morton langs de trap naar boven te werken. Ondanks het verbod van den dokter schieten de kapitein en Goodfellow te hulp. Ze moeten zich daarvoor enkele treden naar beneden begeven. Het gelukt hun, Morton vast te grijpen en zoo wordt hij letterlijk naar boven geschen en geduwd, waar weer andere handen het slachtoffer overnemen.

Zoo wordt ook Schubert met veel moeite naar boven gebracht, maar nauwelijks is dat gebeurd, of Dr. Hayes, de dappere redder, krijgt het te kwaad en dreigt van de trap in het ruim te storten. Weer zijn het de kapitein en Good-fellow, die hem bijtijds weten te grijpen en hem op het dek neerleggen.

't Zijn angstige oogenblikken geweest.

Dr. Hayes is de eerste, die weer bij bewustzijn komt. Het gas heeft ook niet in die mate op hem gewerkt als op de twee anderen. Hij voelt zich spoedig in staat om naar de getroffenen om te zien, en al het mogelijke te doen om hem weer bij kennis te brengen.

Zal het hem gelukken? Zwijgend, met ernstige gezichten en in een gespannen wachten, kijken de matrozen toe.

Eindelijk slaakt Morton een nauwelijks hoorbare zucht, z'n oogleden trillen, z'n handen bewegen even. Langzaam keert het bewustzijn terug. Langzaam, heel langzaam dringt tot hem door wat er gebeurd is. Een zucht van verlichting gaat door de zwijgende kring. Gelukkig, Morton is gered. Nu krijgen ze ook hoop voor het laatste slachtoffer.

Echter — de toestand van Schubert geeft meer zorg. Alle middelen, die de dokter probeert, schijnen te falen. Opnieuw spanning. Enkelen schudden hun hoofd, als ze hun makker daar doodsbleek zien liggen en mompelen: „arme kerel!”

Dr. Hayes geeft het niet op. Hij begint wel inwendig te wanhopen, maar af en toe zegt hij toch iets bemoedigends, omdat hij niet wil gelooven, dat ze op deze wijze een trouwen kameraad zullen verliezen.

Dan komt het groote oogenblik, dat ook Schubert een flauw teeken van leven geeft. „We halen het,” juicht de dokter, „we halen het!”

Nu is de ergste spanning voorbij. Ze praten weer, die ge-

harde mannen, die daar gestaan hebben met een brok in de keel en met een kneep in het hart, ze praten weer, door elkaar en nauwelijks naar elkander luisterend, maar daardoor uiting gevend aan hun groote vreugde.

Schubert is er erger aan toe geweest dan de beide anderen. Als hij weer heelemaal tot bewustzijn gekomen is, voelt hij een ontzettende hoofdpijn. Als versuft kijkt hij rond en er ligt nog steeds een doodelijke bleekheid op zijn gelaat.

Na eenige tijd waagt hij het, overeind te komen, met behulp van den dokter en Morton, welke laatste weer heelemaal de oude is. Ze brengen hem naar kooi, waar hij, naar het zeggen van Dr. Hayes, wel spoedig de gevolgen van het gevaarlijke avontuur te boven zal komen.

„Maar het was op het kantje af,” zegt hij tot den patiënt, „als Morton niet bijtijds gezien had. . . .”

Morton, eerlijke, ronde zeeman als hij is, komt daar tegen op. Den dokter komt de meeste eer toe, vindt hij.

„Ik heb niet veel kunnen uitrichten. Maar Hein, ouwe jongen, onthoud, dat we ons leven hebben te danken aan onzen dapperen dokter.”

Beiden grijpen de hand van Hayes, maar deze tracht zich aan alle dankbetuigingen te onttrekken.

„Al goed, al goed, 't is niet van beteekenis. Dank aller-eerst God, zonder Wien al ons pogen vergeefs is. Kom, Morton, laat hem liggen, dan kan hij over zijn roekeloosheid nadenken. Misschien is hij dan in het vervolg voorzigtiger.”

Enkele weken gaan voorbij. Schubert is weer geheel hersteld, maar het is of je aan hem merken kunt, wat hij doorgemaakt heeft. Hij lijkt wel stiller, wat al gauw opvalt, omdat hij steeds de vroolijkheid er in hield. Het voorval heeft blijkbaar een diepe indruk op hem ge-

maakt. 't Gaat nu andersom, ze trachten hem met een schertsend woord op te vroolijken, wat hij vroeger anderen deed.

„'t Komt wel terecht,” meent de kapitein. „Misschien voelt hij zich nog niet heelemaal in orde. Over een poosje is hij weer de oude.”

Kapitein Kane denkt er niet lang over na. Er is iets anders dat hem kwelt. Hij is in groote zorg over de depôt-expeditie, die nog niet teruggekeerd is. „Wij blijven misschien veertien dagen weg,” had Ohlsen gezegd, maar het duurt nu al veel langer. De twintigste September zijn ze vertrokken en nu is het al de tiende October. Zoowat drie weken dus. De meegenomen levensmiddelen moeten wel haast verbruikt zijn.

Elke dag wordt er naar hen uitgezien. En elke dag wordt de bezorgdheid, die bijna tot angst groeit, grooter.

De kapitein neemt een kloek besluit.

Hij wil ze tegemoet gaan en daarvoor slechts één man meenemen. Goodfellow zal hem vergezellen. Een kleine, lichte slede wordt gereedgemaakt en volgeladen met levensmiddelen. Vier Newfoundlanders worden er voor gespannen en zoo gaan ze op weg.

De tocht heeft in het begin een goed verloop. De sterke en goed geoefende honden zetten er een flinke vaart in. Als de kloven in het ijs niet al te groot zijn, springen ze er met slede en al over heen.

Doch weldra komt er tegenspoed.

Een der scheuren in het ijs blijkt te groot te zijn. De honden halen het niet en storten met de slede in het water. Onmiddellijk schieten beide mannen toe, snijden de strengen door en trekken de dieren op het ijs. De lucht, onder het dekkleed van de slede, houdt haar boven water. Er wordt een touw aan bevestigd, want de honden moeten de slede weer op het ijs trekken. Dit gelukt prachtig en

de kapitein is vol lof over de volhardende krachtsinspanning der dieren.

Verder gaat het nu, tot de dag om is en besloten wordt rust te nemen. Ze slaan een kleine tent op en kruipen in hun warme slaapzakken.

De volgende dag zijn ze nog niet lang op weg, of ze ondervinden opnieuw veel hinder van de groote scheuren in het ijs. Een zeer breede kloof, die zich nogal over een tamelijke lengte uitstrekt, belet hun in dezelfde richting voort te gaan.

„Zoo gaat het niet,” bromt Goodfellow, „we moeten een omweg maken en zullen op die manier nog te laat komen.”

„Ga mee,” zegt de kapitein, naar een in de nabijheid gelegen ijsheuvel wijzend, „laten we die hoogte beklimmen en naar een andere weg zoeken.”

Spoedig zijn ze op de heuvel en kijken uit naar een terrein, dat voor de slede geschikt is.

Opeens grijpt Goodfellow den kapitein bij de arm.

„Daar.... kijk eens.... wat is dat?”

Kapitein Kane kijkt in de aangewezen richting. In de verte vertoont zich een vreemd voorwerp, dat zich beweegt. Wat het is, kunnen ze niet onderscheiden. 't Lijkt wel een lange zwarte streep, soms recht, dan weer kronkelend en ook wel zich samentrekkend tot een dichte massa.

Opeens begrijpt de kapitein het.

„Wat dat is?” roept hij, „kerel, wat anders dan....”

„Dan het terugkeerend detachement! Ik zie het al! Ze zijn het! Ze zijn het!”

Haastig keeren ze naar de slede terug. Dadelijk beginnen ze aan het opslaan van de tent. Een flinke rust en een versterkend maal zullen die mannen wel noodig hebben. De kapitein wil hun een goede ontvangst bereiden.

„Daar.... kijk eens.... wat is dat?" blz. 127.

Het blijkt geen overbodige weelde te zijn. Na de vreugdevolle begroeting van weerszijden, bemerkt de kapitein, hoe uitgeput de mannen zijn. Ze hebben veel van de koude te lijden gehad. De voorraad brood is geheel ver-

bruikt. Ze hebben het de laatste week zonder warm eten gedaan, om brandstof uit te sparen. Vele moeilijkheden moesten ze overwinnen.

Maar hun taak hebben ze volbracht.

Heerlijk smullen ze van de lekkere soep. De koffie smaakt voortreffelijk. Ze voelen als 't ware hun krachten weerkeeren.

De rust duurt anderhalf uur. Dan breken ze op en be-
geven ze zich, versterkt en verkwikt, op weg naar het
schip.

Na een moeilijke reis komen ze er zonder ongevallen aan.
Geestdriftig worden ze verwelkomd. Allen zijn verheugd
over hun behouden thuiskomst.

't Is avond.

De mannen, voorzoover ze geen dienst hebben, liggen in hun kooi en slapen. Alleen Jan Hamer en Schubert zijn nog wakker. Hun slaapplaatsen zijn dicht bij elkaar en ze kunnen zacht met elkander spreken, zonder iemand wakker te maken. Hamer zou wel graag gaan slapen, maar Schubert wil nog wat praten. Hij heeft iets op het hart.

„'t Heeft niet veel gescheeld, Jan, of je had me niet meer teruggezien. Je hebt het toch al gehoord, die geschiedenis met dat koolzuurgas?”

„Ja, dat is nog goed afgelopen. Je bent heel onvoorzichtig geweest, jongen.”

„Weet ik wel. Dat moet je soms op zoo'n manier afleeren, Hamer. Maar zie je, wat ik je zeggen wou.... kijk, dat ik nou net bijtijds gered werd.... op 't nippertje, zei de dokter....”

„Ja, ja, ik begrijp je, Hein. Dat je op 't uiterste oogenblik aan de dood ontkwam, dat vind je een wonder. Dat bedoel je toch, hè?”

Schubert geeft geen antwoord, maar Jan Hamer voelt, dat hij Schuberts bedoeling geraden heeft. En hij vervolgt:

„Nou, dat zie je goed in, hoor. Dank God er voor, want Hij is het, die je bewaard heeft.”

„Als ik dat maar wist, Hamer, als ik dat maar wist. Ik vind het niet moeilijk om aan God te gelooven, dat Hij bestáát, zie je. Maar dat Hij mij kent, dat Hij zich met mij zou bemoeien.... Als dat waar is....”

„Maar dat is waar. Er valt geen muschje van het dak zonder de wil van den hemelschen Vader, staat er in de Bijbel. Geloof maar gerust, dat er Goddelijke leiding in je leven is. Houd je daar aan vast.”

„Ja, voor jou en een ander, dat kan ik me indenken. Maar jij weet niet, wie ik ben. Godsdienstig ben ik niet. Ik heb me nooit om God bekommerd. Al vroeg werd ik aan m'n lot overgelaten. Ik kwam in aanraking met den directeur van een reizend circus, en van dat oogenblik af begon een leven, dat misschien menigeen mooi *lijkt*, maar dat niet mooi *is*. En al weet ik niet veel van godsdienst af, dit begrijp ik heel goed, dat Hij in die omgeving niet gediend wordt. Ik heb het tenminste nooit gedaan. En nou tòch die wonderlijke redding. Ik kon er niets aan doen, maar ik zei telkens tegen m'n eigen: Hein, niemand heeft ooit naar je omgekeken, jij hebt niets van God willen weten, en als Hij je nou van de dood heeft gered, als Hij zóó over je waakt.... dat zou toch wat zijn....” Verrast hoort Jan Hamer dit aan. Nu eerst merkt hij, welk een diepe indruk die gebeurtenis op Schubert heeft gemaakt. Hij denkt er een oogenblik ernstig over na, wat hij tot zijn kameraad zal zeggen.

„Hein,” vraagt hij dan, zacht, maar met nadruk, „heb je wel eens over Jezus gehoord?”

„Over Jezus? Ja, ik herinner mij, die naam vroeger meer-

malen gehoord te hebben. Mijn grootmoeder sprak er wel van. Ze heeft me wel eens de Kerstgeschiedenis verteld, maar ik weet er niet veel meer van."

„Dat is jammer, Hein. Maar luister, dan zal ik je het nog eens vertellen. Want als je weet wie Jezus is, dan pas zal je duidelijk worden, dat God zich met ons, menschen, bemoeit."

Hamer denkt nou niet meer aan slapen. Hij is veel te blij, dat Hein naar hem luisteren wil. Met warmte spreekt de eenvoudige man over den Heere Jezus, over Gods groote liefde voor zondaren. Hij wil Schubert laten gevoelen, hoe God alzoo lief de wereld heeft gehad, dat Hij Zijn eenigen Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.

Schubert luistert met aandacht. Wat hij zich zoeven vaag herinnerde, wordt nu helder en levendig. Het gehoorde maakt een diepe indruk op hem, maar hij zegt er niet veel over. Des te meer zal hij er over nadenken.

„Je moet in de Bijbel lezen, Hein," dringt Jan aan, „ik heb er een in m'n kist. Je kunt hem zoo dikwijls ter leen krijgen als je wilt. Dan kan je het daarin zelf lezen. Dat heb je noodig."

„Maar ik kan geen Hollandsch lezen," merkt Schubert op, „en jij hebt toch zeker een Hollandsche Bijbel?"

„Dat is waar ook," zegt Hamer bedremmeld, maar vervolgt, na even te hebben nagedacht: „weet je wat, de kapitein heeft er een in de Engelsche taal. Die zal ik bij gelegenheid voor je ter leen vragen."

„Nou, als 't kan, graag. Zeg, Jan, je had het daar over je kist. Nu schiet me ineens wat te binnen. Toen je de vorige keer weg was, met die verkenningstocht, weet je wel, heb je je kist opengelaten, hè?"

„Dat weet ik nog, ja. Maar dat is toch niet zoo erg? Mijn

spulletjes zijn in een open kist ook wel veilig."

„Ja, zie je, ik zeg het, omdat Pierre er tijdens je afwezigheid in gescharreld heeft. Ik betrapte hem, toen ik de kajuit binnen kwam. Misschien steekt er wel niks achter, maar 't is beter dat je 't weet."

„Pierre? Dat is vreemd. Wat moet die in m'n kist. Er zit niets in, dat voor hem waarde kan hebben."

„Dan zullen we het maar niet zoo zwaar opnemen. Misschien is het enkel nieuwsgierigheid geweest."

„Dat denk ik ook," geeft Jan toe. „We moeten er maar geen kwaad achter zoeken."

Toch denkt Hamer over het geval na, vóór hij in slaap valt. Er zat toch niets bijzonders in z'n kist? Wat kleeren, een paar boeken, wat tabak, dat is zoowat alles. En bij zijn terugkeer had hij alles in orde bevonden. Opeens denkt hij aan de brief van zijn pleegbroer, die hij in een der zakken van een jas heeft opgeborgen. Als Pierre alles nagesnuffeld heeft, dan heeft hij ook die brief gevonden. Dan is Pierre met het geheim bekend.

Hamer vindt die gedachte niet prettig. Pierre is wel de laatste, aan wien hij zoiets zou toevertrouwen.

„Kom," denkt hij dan, „zoo erg is het ook niet. We zitten hier ver van de beschaafde wereld, en — de inhoud van die brief zal Pierre Lafond weinig belang inboezemen."

11. DUISTERNIS

Zwart en eenzaam verheft zich de brik uit sneeuw en ijs.

De winternacht is gekomen, het barre jaargetijde, waarin duisternis en felle koude samenwerken om de Noorderlijke streken te maken tot een oord van verschrikking.

De zon is al in geen weken gezien. Het komt niet verder dan tot een paar uur grauwe schemering midden op de dag, tot ook die laatste herinnering aan het zonlicht verdwijnt.

Negentig dagen zal de duisternis duren. In geen honderdveertig dagen zullen ze de zon zien. Al die tijd moeten ze op het schip blijven, uitgezonderd de oefeningstochten met de honden.

Om op het dek eenigszins tegen de felle koude beschut te zijn, is er een dak van vilt overheen gespannen, met twee gaten er in, voor de pijpen van de beide kachels.

Buiten het schip is de blinkende ijswoestijn. Grillig gevormde rotsmassa's van ijs, groote, onbehouwen blokken, met sneeuw overdekt, wisselen af met effen, gladde velden. Daarachter bevinden zich heele rijen hummocks, heuvelreeksen, die zich vormen door het opkruidend ijs, als twee schotsen op elkander stooten. In de verte verheffen zich kolossale ijsbergen. Alles doet even grauw en grimmig aan en om er op uit te trekken, dwars door die woestijn, bij een temperatuur van drie en vijftig graden onder nul, met een snijdende wind in 't gezicht, daar is wel wat moed voor noodig.

't Wordt een eentonige tijd voor de bemanning. Wel heeft ieder zijn taak, maar als die vervuld is, moeten ze maar zoo goed mogelijk het verdere van de dag zien door te brengen.

Kapitein Kane zit bij een tafeltje te werken aan zijn dag-

boek. Southey is als gewoonlijk verdiept in berekeningen. Dr. Hayes en Brooks zitten aan het schaakbord. Het middenschot tusschen de kajuit en het vooronder is weggebroken, zoodat allen nu in één ruimte bijeen zijn.

Schubert leest in de Bijbel van den kapitein, die hij juist vandaag in handen heeft gekregen. 't Lezen valt niet mee bij het flauwe schijnsel van een uiterst slechte verlichting.

Jan Hamer zit naast hem en denkt aan de zijnen. Hoe zouden zijn vrouw en kinderen het maken? Zou Teun de Bont nog leven? Hij denkt ook aan Hein, z'n pleegbroer. Wat kon er in de tijd van zijn afwezigheid al niet gebeurd zijn!

Hans Christian zit heelemaal aan het andere eind in elkaar gedoken, met de hand onder het hoofd. Als de kapitein even opkijkt, dwalen zijn oogen die kant uit. Hij stoot Dr. Hayes aan.

„'t Is niet in orde met Hans. Heb je 't gemerkt?”

„Ja, ik heb het al lang gezien. Maar ik kan den armen kerel niet helpen. Hij heeft het heimwee.”

„Het heimwee? Hij, een zoon van het Noorden?”

„Tja, een Eskimo is ook een mensch. Hij heeft nog een oude moeder. Hij verlangt naar zijn stamgenooten, naar de jacht. Als het jaargetijde wat milder wordt en er dus meer afleiding komt, zal het wel beter gaan. Als hij het tot zoolang maar uithoudt.”

„Dezer dagen zullen we er weer eens met de honden op uittrekken,” besluit de kapitein, „dat geeft afleiding en vereischt inspanning. Misschien heeft het een goede uitwerking op hem.”

„Die arme dieren,” mengt Brooks zich in het gesprek, „ze kunnen al evenmin tegen dit gruwelijke jaargetijde als wij menschen. Er zijn er al drie gestorven. 't Lijkt wel of ze door een vreemde ziekte aangetast zijn.”

„Ja,” zucht de kapitein, „ik ben er wel een beetje be-

zorgd over. Zonder de honden kunnen we niets uitrichten, omdat we over land zoo dicht mogelijk de Noordpool willen naderen. Al mijn plannen zijn op hen gebouwd en...."

De kapitein houdt zijn woorden in, want een ongewoon geluid dringt tot in de kajuit door. 't Is een der honden, die jammerlijk huilend over het dek heen en weer rent. De laatste weken verblijven de dieren in de kajuit, maar toen een van hen gisteren naar boven wilde, hebben ze hem tenslotte z'n zin gegeven.

Het huilen houdt aan. 't Is een allerakeligst geluid.

„Weer een,” zegt Hayes somber, „'t is Bul, een van onze beste honden. Vanmorgen was hij heelemaal wezenloos en versuft en nou die onrust en dat angstige huilen. 't Zijn de gewone verschijnselen van wat ik een soort zielsziekte zou willen noemen. Over een paar uur is-tie dood.”

Brooks wil er op antwoorden, maar op dat oogenblik komt de kok aangelopen en zet een eigenaardig voorwerp midden op de vloer.

„Raadt maar eens, wat dat is,” zegt hij. „Ik wed, dat jullie het niet eens zoo gauw herkennen.”

Enkele matrozen komen dichterbij. Pierre Lafond buigt zich wat voorover om bij het slechte licht beter te kunnen zien.

„Wat een grillige vormen en fijne figuren,” bewondert hij, „heb jij die er zoo mooi ingemaakt, voor tijdverdrijf misschien?”

„Loop, met je tijdverdrijf. Ik hoef niks te verzinnen om de tijd te verdrijven. 't Kost me heel wat hoofdbreken om het jullie met het eten naar de zin te maken. Alle etenswaren zijn bevroren en keihard. De kok moet maar zien dat-ie er wat van maakt.”

„'t Lijkt wel een voorwereldlijk gesteente,” zegt Jan

De mannen dra

Hamer, „heb je een belangrijke vondst gedaan op oudheidkundig gebied?”

„Wat voorwereldlijk gesteente? 't Is zuurkool, man, heel gewoon zuurkool. Ik kon ze niet uit het vat krijgen en heb de duigen er af geslagen. Ik ben er niet veel wijzer van geworden. Ik ben tegenwoordig timmerman en Schubert is m'n krullejongen. Vanmorgen heeft-ie de

ast. blz. 139.

bruine suiker in blokjes gezaagd. Een vat perziken heb ik met duigen en al in elkaar geslagen. 't Gevalletje ligt bij de kachel te ontdooien. 't Overgebleven vleesch hebben we met vereende krachten uit het vaatwerk gebroken, een prachtig stuk mozaïek was het. 't Spek hebben we met hamer en beitel onder handen genomen. 'n Mooie boel."

De kok moppert een beetje en niet heelemaal zonder reden. 't Is geen baan om elke dag voor het eten te zorgen. Vroeg in de morgen gaat hij naar buiten, om het gat in het ijs op te zoeken en open te hakken. Hij haalt dan het vleesch te voorschijn, dat in het water te weeken heeft gehangen. Als hij met de zware bijl zijn werk doet, ver- toont de uitwaseming van zijn lichaam zich in kronke- lende wolkjes. De lippen perst hij opeen, om alleen door de neus te ademen. Soms woedt er een sneeuwstorm, als hij dit weinig benijdenswaardige werkje moet verrichten. Dan moet hij voor het drinkwater zorgen. Het ontbijt be- staat uit scheepsbeschuit, varkensvleesch, ingemaakte appelen, koffie en thee. Het middag- en avondmaal ver- schilt hier niet veel van. De heele dag is de kok bezig en soms moeten, behalve Schubert, nog een paar man hem helpen.

Dikwijls is het ook een ondankbaar werk. Als het eten niet te best smaakt, regent het aanmerkingen. En die worden hem heusch niet zacht in het oor gefluisterd. Maar de kok, al moppert hij wel eens, is toch een goed- moedig man en trekt zich van dit alles niet veel aan.

Enkele dagen later besloot de kapitein zijn plan, om een kleine oefeningstocht met de honden te houden, uit te voeren.

„We zullen Grim meenemen,” zegt hij tegen Hans, die bezig is de slede te bespannen, „hij heeft het hard nood- dig. Het dier kruipt maar dicht bij de kachel, wordt dik en traag en zal op die manier nog heelemaal onbruikbaar worden.”

„Daar zal je wat van beleven,” voorspelt Hans, „hij zal er niet zoo makkelijk toe te bewegen zijn, het schip te verlaten.”

Spoedig blijkt de waarheid van dit laatste. Met geweld moet hij naar buiten gedreven en aan de slede vast-

gebonden worden. 't Is oppassen, want te vertrouwen is hij in zulke oogenblikken niet. Zeer tegen zijn zin maakt hij de reis mee.

't Wordt een moeilijke tocht, vooral als het ijs niet vlak genoeg is voor de slede en ze deze, met inspanning van alle krachten, over de ijs-hindernissen moeten heenwerken. De uiterst lage temperatuur maakt het onmogelijk, op de slede te zitten. De mannen draven er naast. De koude snijdt door alles heen. Baard en snor zijn dadelijk met rijp bedekt en er hechten zich ijskegeltjes aan. Ze houden de lippen op elkaar geklemd en spreken zoo weinig mogelijk. Als ze de tong zouden uitsteken, vriest deze onmiddellijk aan die ijskorst vast. Zelfs als ze met de oogleden knippen, komt het voor, dat de ooghaartjes blijven kleven, zoodat met behulp van de hand het oog geopend moet worden. Maar zoolang ze de kou nog voelen is het niet zoo erg als wanneer ze haar niet meer gewaarworden. Want dat is het bewijs van een soort gevoelloosheid, die een gevolg is van uiterste koude en aan het bevroren voorafgaat.

Een uur heeft de tocht geduurd, als besloten wordt terug te keeren. Ze houden halt om te onderzoeken welke weg ze daarvoor zullen nemen.

Op dat oogenblik doet Grim een woeste ruk aan het touw...., dan nog een...., en hij is los. Met een geweldige vaart verdwijnt hij in de richting van de brik, een eind touw achter zich aansleepend.

„Die is eerder thuis dan wij,” zegt Morton, maar de kapitein is er niet gerust op. Grim staat als zeer eigenwijs bekend.

Op de brik teruggekeerd, blijkt de vrees van den kapitein gegrond. Grim is er niet. Ze gaan er op uit met lantaarns om hem te zoeken. Ze keeren terug zonder resultaat. Grim is voorgoed verloren.

„Weer één,” zegt de kapitein somber, „straks hebben we geen honden meer, als we de eigenlijke ontdekkings-tochten moeten maken.”

De winter vordert meer en meer. Maar nog heerscht de drukkende duisternis. Met holle oogen en bleeke gezichten loopen de mannen rond of zitten ze neer met opgetrokken knieën, omdat het ondoenlijk is bij een temperatuur van vier graden onder nul, de voeten op de grond te houden. Er zijn een paar zieken en van allemaal heeft zich een neerslachtige stemming meester gemaakt. Toch weet de kapitein ze er toe te krijgen om op geregelde tijden wat lichaamsbeweging te nemen op het ijs. Bij een van die gelegenheden zien ze aan de Zuidelijke horizon duidelijk een oranjegele tint. Het is het eerste teeken van het terugkeerend licht! Met luid gejuich wordt dit moed-gevend verschijnsel begroet. Toch zullen ze nog een goede week moeten wachten, eer de zon boven de horizon zal verschijnen. 't Is bijna Februari, als die bijzondere gebeurtenis plaats grijpt.

Van die tijd af lijkt alles veel beter te gaan. En toch vermindert de koude niet, maar neemt eer toe. 25 Februari geeft de thermometer een temperatuur aan van 75 gr. onder nul. Maar dat is dan ook de koudste dag.

De kapitein is niet het minst van allen blij, dat eindelijk die lange nacht voorbij is en ijverig begint hij plannen te maken voor de komende maanden.

Nogmaals zal een depôt-detachement worden uitgezonden. De vorige heeft langs de kust voorraden levensmiddelen verborgen, deze zal daarvoor dieper het land intrekken.

Begin Maart worden reeds voorbereidselen gemaakt voor deze tocht, maar de ongunstige weersgesteldheid en de slechte toestand van het ijs noodzaken tot wachten. Eerst

de 19de Maart kunnen ze vertrekken.

Acht stoere mannen, wier gezondheid het minst door de ontberingen der laatste maanden geleden heeft, begeven zich met een volgeladen slede op weg. Brooks heeft het kommando. De anderen zijn: Southey, Petersen, Ohlsen, Lafond, Baker, Wilson en Tom.

„Goede reis, mannen,” roept de kapitein hun bij het vertrek toe, „als jullie er in slagen, de opdracht te volvoeren, dan kan spoedig aan de eigenlijke tochten worden begonnen. We zullen blij zijn, als we jullie weer veilig hier hebben.”

In afwachting van de terugkomst der uitgezonden expeditie wordt op het schip vlijtig gewerkt aan nieuwe pelskleeren voor de komende groote onderzoekings-tochten. De neerslachtigheid, die zoolang allen de baas is geweest, begint merkbaar te wijken en maakt plaats voor een meer opgewekte geest. Ze hebben goede hoop, in de komende maanden de onderzoekingen te kunnen voortzetten, om dan, als in de zomer het ijs los komt, de steven naar het Zuiden te wenden, het vaderland tegemoet.

Maar zoover is het nog lang niet.

„Als eerst dat detachement maar terug is,” bemoedigt de kapitein zijn mannen, „dan is er een zwaar karwei achter de rug. En dan zullen jullie eens zien welk profijt we hebben van de genomen voorzorgsmaatregelen.”

Kapitein Kane zegt het op opgewekte, tevreden toon. Zijn woorden verhoogden de hoopvolle stemming, zoodat er niemand is, die aan onoverkomelijke moeilijkheden geloof.

Hoe kunnen ze ook weten, welke ontzettende gebeurtenis de eerstvolgende dagen zal plaats grijpen?....

12. IN VERSCHRIKKELIJKE NOOD

Het is bijna middernacht en nog is de bemanning bij het walmende lamplicht bezig aan de bewerking van de taaie robbenvellen. De kapitein geeft aanwijzingen en allen spannen zich in om er van te maken wat ze kunnen. Ze zitten dicht bij elkaar en Morton geeft enkele staaltjes van zijn vertelkunst, waardoor ze het ontbreken van alle behaaglijkheid en gezelligheid bijna vergeten. Soms klinkt een luid gelach door het ruim, als Schubert onder de vertelling door de een of andere kwinkslag ten beste geeft.

Plotseling, als Morton na het verhaal van een spannend avontuur, even ophoudt, en er een oogenblik stilte heerscht, vernemen ze het geluid van voetstappen op het dek. Het luik wordt geopend en achter elkaar komen drie mannen naar beneden. De rijkelijk met sneeuw bedekte gestalten waggelen onder aan de trap of ze dronken zijn en een van hen grijpt onzeker om zich heen en valt dan met een plof op de vloer. De beide anderen leunen tegen de wand van het schip en staan eveneens op het punt, in elkaar te zakken.

Het zijn Southey, Ohlsen en Petersen.

Hevig ontsteld en met een kreet van schrik springen allen op. De onverwachte komst van die mannen beangst nog niet zoozeer als hun akelig, schrikwekkend voorkomen. Southey, die als een blok op de grond ligt, wordt opgenomen en dicht bij de kachel neergelegd. Petersen, wiens holle oogen en lijkbleek gelaat getuigen van doorgestane uiterste ellende, zakt neer op een stoel, die Schubert haastig aansleept. Maar hij blijkt zelfs niet tot zitten in staat en ook hem dragen ze naar de plaats, waar zijn makker schijnbaar levenloos neerligt.

De kapitein is met Ohlsen bezig. Hij schijnt er nog het

minst erg aan toe te zijn, maar is toch niet in staat, een woord uit te brengen.

Kapitein Kane beseft, dat *dit* het ontzettende is, dat ze niets zeggen kunnen, niets omtrent hun lotgevallen, niets omtrent hun achtergebleven makkers, terwijl door elke minuut verlies de redding te laat kan komen.

„Maak zoo gauw mogelijk wat eten klaar,” roept hij Schubert toe, die zich haast, aan dit bevel te voldoen, „als ze bijkomen, moeten ze wat eten. Ze zijn uitgehongerd.” Hij schudt Ohlsen, die op zijn knieën gevallen is, flink heen en weer en als de ongelukkige de oogen opent, schreeuwt hij hem in het oor:

„Wat is er gebeurd? Waar zijn de anderen?”

Ohlsen antwoordt niet. Ofschoon hij het bewustzijn niet verloren heeft, schijnt hij toch niet te weten wat er om hem gebeurt. Wezenloos staart hij den kapitein aan. Deze, in hevige ongerustheid, waagt nogmaals een stoute poging om Ohlsen tot de werkelijkheid terug te brengen. Hij knijpt hem bij de polsen, duwt z'n hoofd met een ruk achterover, schudt hem weer eenige malen hardhandig door elkaar, maar alles tevergeefs. De kapitein is geen ruw man, hij heeft diep medelijden met den armen kerel. Er staat echter te veel op het spel om nu aan zachte gevoelens toe te geven.

„Als hij maar eens wat zei,” mompelt de kapitein, „al waren het maar een paar woorden....”

Eindelijk — eindelijk bewegen z'n lippen zich. Ingespannen luisteren ze naar wat zijn uiterst zwakke stem stamelt:

„We zijn verloren.... vier ziek.... sneeuwstorm....”

„Waar zijn ze? Waar?” vraagt de kapitein duidelijk en met nadruk. En hij denkt: „Als we dat nu maar te weten komen!”

Sommige ijsbergen hebben ze namen gegeven om plaats

en richting te kunnen aanduiden. Met behulp daarvan hoopt hij een aanwijzing te krijgen, daar h et anders een hopeloos zoeken wordt.

Met een flauwe beweging, nauwelijks merkbaar, haalt Ohlsen de schouders op.

De kapitein, een oogenblik geheel verslagen door deze bittere teleurstelling, laat hem zacht terugzakken op de vloer en zegt met bewogen stem:

„Dat is, dat is een ramp.”

Bonsall doet een stap dichterbij, tilt Ohlsen van de grond of het een kleine jongen is, en brengt hem dicht bij de kachel, waar de anderen liggen.

Even slaat Ohlsen de oogen op en de reus meent daarin een helderder glans te zien. Dadelijk waagt hij een poging:

„Ohlsen, jongen, geef antwoord! Waar moeten we onze kameraden zoeken? Waar is Brooks?”

„Ik weet het niet. . . ., ergens in het Noorden of Noord-oosten. . . ., tusschen de hummocks. . . . doodziek. . . .”

Niets is er verder uit hem te krijgen. 't Is duidelijk, dat zijn krachten uitgeput zijn.

Intusschen heeft de kapitein, die een oogenblik toegaf aan een soort doffe inzinking, zich weer energiek opgericht. Hier mag niet lang worden gepraat of geklaagd, hier moet snel gehandeld worden.

Kort en krachtig klinken zijn bevelen.

Een slede moet in een ommezien klaar zijn. Vlug moeten een voorraad levensmiddelen en een aantal warme pelskleeren worden opgeladen. Druk is alles in de weer. Die niet voor de ongelukkige teruggekeerden hebben te zorgen, reppen zich zoo hard mogelijk om in korte tijd alles gereed te houden. De reddingsbrigade zal bestaan uit negen man. De kapitein neemt zelf de leiding.

Southey en Petersen zijn nog buiten kennis. Ohlsen be-

komt een beetje, maar is uiterst zwak. Op aandringen van den kok neemt hij wat voedsel tot zich. Maar het is hem nog te veel om het naar de mond te brengen. In geen vijftig uren heeft hij geslapen. Om de weg naar de brik te vinden hebben ze dagen en nachten gedwaald in de schrikkelijke ijswoestijn, bij een temperatuur van 46 gr. onder nul. De plaats, waar zijn makkers zijn, kan hij niet aanduiden. Hij weet het niet meer.

Maar al is Ohlsen doodelijk vermoeid, toch besluit de kapitein, hem mee te nemen. Misschien kan hij nog eenigszins als gids dienen. Hij wordt zoo warm mogelijk ingepakt en daarna in een pelszak gestoken, terwijl ze zijn voeten bedekken met hondenvellen en eiderdons. Bonsall en Jan Hamer brengen hem naar buiten en krijgen hem met veel moeite de ladder af, die van het schip naar het ijs voert. Ze leggen hem op de slede.

Alles is klaar. Twintig minuten nadat de uitgeputte mannen zijn aangekomen, vertrekt de hulpbrigade. Wisten ze nu maar waar ze hun kameraden konden vinden! Aan Ohlsen hebben ze voorloopig niets. Hij is ingeslapen en het is onmogelijk, hem wakker te krijgen.

Midden in de nacht loopen in het onherbergzame, verlaten gebied van Noord-Groenland een handjevol mannen. Aan breede, sterke riemen trekken ze de slede voort. Groote, ruwe ijsblokken en sneeuwophoopingën versperren hun de weg en eischen ongelooflijke krachtsinspanning en volharding. Rondom hen dikke duisternis en ijzingwekkende koude en in hun harten angst en wanhoop.

Ze weten het allemaal: hoeveel ervaring de kapitein ook heeft, hoe vast besloten ze ook zijn om tot het laatste vol te houden, ze zullen tekort schieten als het daarvan zal afhangen. Alleen wonderlijke besturing van God, die hen

in deze wijde eenzaamheid ziet dolen, kan redding brengen. In aller hart is een gebed.

„Eerst naar de Naald, mannen,” zegt de kapitein, „dat is de dichtstbij gelegen ijsberg en in die richting is het detachement vertrokken.”

Ze loopen zoo vlug mogelijk en er wordt weinig gesproken. Ze houden niet langer rust dan strikt noodzakelijk is. Nadat ze de Naald gepasseerd zijn, marcheeren ze op goed geluk verder in Noordoostelijke richting. Met groote moeite wurmen ze over de brokkelige, scherpe randen van de hummocks heen, om zoo op een glad ijsveld te komen, waar het wat beter gaat. Tot straks weer dezelfde moeilijkheden overwonnen moeten worden, dezelfde moeilijkheden en toch veel erger, omdat hun krachten minder worden. Toch houden ze vol, met taai uithoudingsvermogen, zestien uren lang.

Dan zijn ze verdwaald. Verloren tusschen kolossale ijsbergen. Ze weten niet meer in welke richting ze het schip zouden moeten zoeken. Het daglicht, dat gedurende de laatste uren hun zware taak eenigszins heeft verlicht, wijkt weer voor de toenemende duisternis. Het zoeken blijkt hun al meer een hopelooze poging. Loopen ze misschien in een groote kring rond? Spelen ze wellicht een onzinnig spel met de dood, die bovenmate hard en wreed voor hen zal zijn, als hij het wint? Stevig klemmen ze de tanden op elkaar, manmoedig probeeren ze de wanhoop uit hun hart te bannen: „o God, ontferm U, laat ons toch vinden, laat ons toch vinden!”

Plotseling bemerkt de kapitein, dat Ohlsen de oogen wijd geopend heeft. Eindelijk is hij dan uit zijn lange slaap ontwaakt. De kapitein grijpt moed. Misschien kan hij nu iets uit hem krijgen. 't Kan zijn, dat Ohlsen, verkwikt en uitgerust, zich bijzonderheden herinnert, die naar het goede spoor kunnen leiden.

De kapitein laat een oogenblik halt houden. Hij buigt zich over den zieke heen en zegt:

„Ohlsen, ouwe jongen, gaat het wat beter? Denk eens goed na. Kan je heelemaal niet zeggen, waar je ongeveer je kameraden hebt achtergelaten?”

Ohlsen lacht. Akelig vertrekt z'n gezicht. In zijn oogen licht een vreemde glans.

„Morgen is het Kerstmis,” brabbelt hij met onduidelijke stem, „dan is het feest. Port, sherry en een fijn stuk vleesch. Hoera!”

Met ontzetting bemerken ze, dat Ohlsen niet bij zijn verstand is. De doorgestane ellende heeft zijn brein verward. En de flauwe hoop, dat ze door hem de goede weg zullen vinden, is met één slag de bodem ingeslagen!

Voort gaat het weer! Ze hebben reeds te lang stil gestaan, want het gevaar van bevriezen is heel groot en aanhoudende beweging is noodzakelijk. Een snijdende wind waait uit het Noordwesten.

Na eenige tijd komen ze aan een uitgestrekt, vlak terrein. Hier laat de kapitein halt houden om een plan, dat inmiddels bij hem opgekomen is, uit te voeren.

„We zullen hier een tent opslaan, mannen,” zegt hij, „en dan gaan we zonder de slede verder. We zullen ons verspreiden, één lange lijn vormen en dan zoeken naar mogelijke sporen in de sneeuw.”

Zoo vlug als ze er met hun zwakke krachten toe in staat zijn, wordt een tent opgeslagen, en de slede met haar voorraad geborgen. Ohlsen kan haast niet op zijn beenen staan, maar als de kapitein hem bij de arm neemt en ze gezamenlijk voortloopen, gaat het spoedig iets beter. De arme kerel is zich nauwelijks de toestand bewust en loopt als in een droom.

Vier uren gaat het zoo voort en toch leggen ze in die tijd slechts een afstand af, waarover ze in normale om-

standigheden een klein uur zouden doen.

Aan het bevel om op eenige afstand van elkaar te loopen, willen ze wel voldoen, maar onwillekeurig groepen ze telkens weer samen en dan moet de kapitein ze met zachte dwang uiteen doen gaan. Allen worden gekweld door hevige dorst en tenslotte kunnen ze zich niet weerhouden, sneeuw te gebruiken. Bebloede lippen, zwelling in de mond en het verliezen van de spraak zijn er de schrikkelijke gevolgen van.

De kapitein, die er zo lang mogelijk de moed in tracht te houden, voelt zijn krachten zeer verminderen. Tweemaal valt hij half in onmacht neer, maar komt gelukkig spoedig weer bij zinnen. De anderen zijn er even erg aan toe. Zonderlinge gewaarwordingen, als kramp, siddering in de ledematen en kortademigheid, spannen de zenuwen tot het uiterste.

„Kapitein,” zegt Goodfellow met schorre stem, „we houden het geen vijf minuten meer vol. Dit is het einde.”

Voor de kapitein iets kan zeggen, klinkt er een luide kreet. 't Is Hans Christian, die met armgezwaai de aandacht van zijn kameraden poogt te trekken. Ze strompelen op hem toe en kijken naar de plek, die hij aanwijst.

„Kijk, hier.... sporen van een slede.... en ginds.... Zien jullie het niet?”

„Dat.... dat zijn geen sporen,” stottert Goodfellow, die bang is, dat ze zich bedriegen zullen, „dat is een toevallige streep, veroorzaakt door de wind.”

Toch blijven ze het vermoedelijke spoor volgen. Naarmate ze vorderen, wordt de afdruk duidelijker en weldra twijfelt niemand er meer aan, dat ze op de goede weg zijn.

„'t Zijn sporen van de slede,” juicht de kapitein, „mannen, volhouden, volhouden, volhouden!”

Ze loopen nog een poos door, steeds de breede streep vol-

gend, tot nieuwe hummocks hun de weg versperren. Hoewel de hindernis niet hoog is, kost het toch veel moeite, er overheen te komen. Ze moeten elkaar helpen.

Eenmaal aan de andere kant, ontdekken ze.... voetstappen! Nu zijn ze overtuigd, dat ze hun makkers spoedig zullen vinden. Konden ze maar vlugger vooruit komen! Verschrikkelijk lang duurt dat laatste eind. Zullen ze het halen?

Eindelijk — daar zien ze de tent van hun ongelukkige reisgenooten. Het is acht uur in de avond als ze er aankomen. Twintig uren hebben ze, bijna zonder rust, gemarcheerd.

De kapitein is de laatste die de tent bereikt. Hij moet Ohlsen ondersteunen, die geen stap meer alleen kan doen. De anderen zijn echter de tent niet binnengegaan. Ze hebben de moed niet. Als ze er aan denken wat ze misschien vinden zullen....

De kapitein moet het eerst naar binnen.

Zwijgend staan de mannen, in twee rijen, bij de ingang van de tent. Ze ligt half onder de sneeuw bedolven. De opening, die toegang verleent, is laag en klein. De kapitein kruipt er op de knieën door.

Diep ontroert het hem, als hij de zwakke welkomstgroet van de zieken verneemt. Ook buiten hebben ze het gehoord en een gejubel klinkt door de nacht. Ze zijn niet te laat gekomen. Hun kameraden zijn nog in leven.

Toch is de toestand hachelijk. Er moet flink aangepakt worden en eigenlijk is geen der mannen daartoe in staat. Ze kunnen hier niet blijven rusten, want de kleine tent kan hoogstens acht personen bergen en ze zijn nu met vijftien man. Zeven moeten er buiten de tent blijven en zijn gedwongen, rusteloos heen en weer te loopen, daar een temperatuur van 42 graden onder nul geen stilstaan gedooft. Tom, die de zieken heeft verzorgd zoo goed en

kwaad dat ging, is er nu zelf ook erg aan toe, zoodat ze van hem geen nut hebben.

Schubert, Jan Hamer, Morton en Goodfellow helpen den kapitein zoo goed mogelijk. De stakkers worden met wat brandewijn verkwikt en daarna goed in pelsen en vellen gewikkeld. Ze besluiten, alleen wat levensmiddelen en de tent mee te nemen. De zieken worden op de slede gelegd en terdege toegedekt, zoodat ze slechts een opening voor de mond vrij hebben. De slede is overbelast en het gevaar van omkantelen is niet denkbeeldig.

Al deze voorbereidingen voor de terugtocht vergen ontzettende inspanning. Over dit karwei, dat ze in gewone omstandigheden makkelijk in een half uur zouden hebben opgeknapt, doen ze nu vier uren. Zoolang de tent nog staat, neemt telkens een gedeelte van de bemanning wat rust, om tenminste eenigszins nieuwe kracht te verzamelen.

Als de tent afgebroken en op de slede geladen is, staan ze klaar voor de terugtocht. Het eerste doel is nu, die andere tent op te zoeken, die ze onderweg hebben opgeslagen. Hoe ver dat is, weten ze niet. Op de heenreis hebben ze er vier uren over gedaan. Niemand kan berekenen, hoeveel tijd ze er nu voor noodig zullen hebben. Intusschen is de temperatuur nog meer gedaald en bedraagt thans 55 gr. onder nul. De mannen grijpen de riemen van de slede, maar voor ze zich in beweging zetten, zegt de kapitein:

„Kameraden, een kort oogenblik voor gebed.”

Met weinige woorden, maar uit de grond van zijn hart, dankt hij God voor Zijn genadige hulp en spreekt het uit, dat ze zich, voor wat komen gaat, op Hem alleen verlaten. Dan gaat het voorwaarts.

De eerste tijd gaat het vrij goed. Toch zijn ze al zes uren onderweg, als er nog niets van de tent te bespeuren is. Ze

kunnen er niet ver meer van verwijderd zijn. Hebben ze dat station eenmaal bereikt, dan wacht hun rust en verkwikking.

Plotseling en bijna tegelijkertijd voelen de mannen een zorgwekkende afneming van krachten. Zelfs Bonsall, de sterkste van allen, vraagt den kapitein of hij één minuut mag rusten, één minuut slapen op de sneeuw. Morton loopt of hij dronken is en Baker, een van de zieken, voor wie geen plaats in de slede is, zinkt op de grond neer en weigert op te staan. Jan Hamer loopt te waggelen en is niet in staat, nog verder de slede te helpen trekken.

De kapitein probeert van alles om tot doorzetten aan te sporen. Maar aanmoediging, spotternij, en zelfs hardhandig optreden — 't is alles tevergeefs. Ze hebben geen weerstandsvermogen meer.

Noodgedwongen houden ze halt. De tent wordt opgeslagen. Zooveel mogelijk kruipen ze er allen in, op de kapitein en Goodfellow na. Met hun beiden zetten ze de reis voort. De anderen zullen, na vier uren rust, volgen. Voor de mannen, die nu op weg gaan, breken de jammerlijkste uren van hun leven aan. Door de slaap versuft, met verward brein en gepijnigd door de koude, tobben ze voort. Om wakker te blijven, spreken ze met elkaar. 't Zijn vreemde geluiden, onsamenhangende zinnen, die ze uitstooten. Vier eindelooze uren strompelen ze voort, zoo ellendig, zoo rampzalig, dat ze op het punt staan, hun verstand te verliezen. Al hun ledematen doen pijn, ze worden gekweld door ontzettende honger en ze kunnen zelfs geen teug nemen voor de dorst, omdat de brandewijn, die ze meegenomen hebben, bevroren is.

Het is tien uur in de morgen en reeds helder dag, als ze het station bereiken. De tent blijkt door ijsberen omgeworpen, maar waarschijnlijk heeft hun komst de dieren verjaagd, want van de voorraad wordt niets vermist. Het

De kapitein kruipt e

oprichten van de tent valt beiden zeer zwaar en als het eindelijk gelukt is, kruipen ze op een bed van vellen en onder warm dek en vallen in slaap.

Drie uren later worden ze wakker en voelen zich merkbaar uitgerust. De baard van den kapitein zit aan zijn pels vastgevroren, zoodat het zakmes van Goodfellow er aan te pas moest komen. Wijl de zon krachtig schijnt, is de koude veel verminderd, en wijst de temperatuur slechts

nieën door. blz. 149.

enkele graden onder nul aan.

In afwachting van de komst der anderen, beginnen ze de tent in orde te brengen. Het gelukt hun, vuur te maken en sneeuw te ontdooien. Weldra hebben ze een ketel warme soep klaar. Ze nemen er elk een flinke portie van, wat hen buitengewoon verkwikt.

Enkele uren later komen de anderen. Ze zijn, na een marsch van vijf uren doodvermoeid en totaal uitgeput.

Groot is hun vreugde over de goede ontvangst. De soep smaakt voortreffelijk.

„Toch moeten we hier niet te lang blijven, mannen,” raadt de kapitein aan, „als we er de gang niet in houden, bereiken we ons doel nooit.”

Niet allemaal zijn ze het hier mee eens. De meesten zien zoo tegen het verdere van de tocht op, dat ze liever maar blijven waar ze zijn. De kapitein is er zich echter terdege van bewust, dat te lang oponthoud een zekere dood beteekent. Straks zal de koude weer toenemen. Dan zal hun gebrekkig verblijf hen voor doodvriezen niet kunnen behoeden. Alleen als ze in beweging blijven, is er eenige kans, dat ze die koude zullen doorstaan. Dus zet de kapitein in hun eigen belang zijn wil door en nog voor donker gaan ze verder. Tent en slede laten ze achter, omdat hun krachten te gering zijn, om nóg een beladen slede te trekken.

In het begin vorderen ze tamelijk, maar spoedig keert de vermoeidheid terug. Dikwijls moet halt gehouden worden, omdat nu de een, dan de ander machteloos op de sneeuw neervalt. Ze voelen een onweerstaanbare aandrang tot slapen en de kapitein begint ernstig te twijfelen of ze ooit het doel van hun reis bereiken zullen. Opeens krijgt hij een ingeving.

„We zullen telkens drie minuten halt houden,” zegt hij, „en dan mag de helft van ons gedurende die korte poos slapen. Dan gaat het weer voort tot de volgende halte, waar aan de andere helft hetzelfde wordt toegestaan. Maar denkt er om, na drie minuten worden de slapenden onverbiddelijk gewekt.”

Dat blijkt een goede maatregel te zijn. De mannen voelen zich na die drie minuten werkelijk eenigszins uitgerust. Ze zijn dan weer in staat, een minuut of tien te loopen.

's Avonds om acht uur krijgen ze de Naald in het oog. Ze

zijn wat uit de koers geraakt, want de Naald bevindt zich geheel rechts, terwijl ze hem recht voor zich hebben verwacht. Niettemin voelen ze een onbeschrijfelijke vreugde, nu ze de welbekende ijsberg terugzien. Voor de zooveelste maal vatten ze weer moed. Het is nu niet ver meer naar de brik, hoewel ze over dat korte eind minstens nog wel een dag zullen doen.

Opnieuw wordt halt gehouden, de tent opgeslagen en iets langer rust genomen. Ze verkwikken zich met een teg brandewijn, die ze ditmaal gelukkig ontdooid hebben kunnen houden. Veel wordt er niet gesproken, ze zijn er allen te ziek voor. Maar met een enkel woord geven ze uiting aan hun herleefde hoop. 't Is waar, ze zijn het schrikkelijk avontuur nog niet te boven, ook niet als ze op het schip terug zullen zijn, want dan kunnen de gevolgen zich nog ernstig doen gevoelen. Maar het allerergste is dan geleden.

De andere dag, 's middags om één uur, bereiken ze de „Advance”. Later zal hun uit de sporen blijken, in welk een wonderlijke zig-zag-lijn ze er aankwamen. Ze hebben ook nauwelijks begrip van tijd of plaats meer. Dat ze nu eindelijk „thuis” zijn, is een bewijs, dat ze door een Hoogere Macht geleid werden.

Op het schip hebben Dr. Hayes, Southey, Petersen en de kok in hevige spanning verkeerd. Het denkbeeld, dat allen omgekomen zouden zijn en ze met hun vieren in dit vreeselijk oord aan zichzelf waren overgelaten, bracht hen bijna tot wanhoop. Met een kreet van vreugde begroeten ze hun verloren gewaande makkers en snellen onmiddellijk te hulp om allen behouden in het ruim te brengen. Die hulp is hard noodig, want weinigen zijn in staat, alleen de ladder te beklimmen, die naar het dek voert. Dit gelukt slechts drie man: den kapitein, Bonsall en Jan Hamer.

Southey en Petersen zijn weer zoo goed als hersteld. Ze kunnen zich nu met den dokter aan de zieken wijden, wat ze ook met voorbeeldige ijver doen.

Van enkele leden der expeditie moeten bevroren teenen worden afgezet en allen lijden aan scheurbuik, een ziekte, die met ontsteking van het tandvleesch begint en de dood tengevolge kan hebben. Baker en Schubert zijn er het ergste aan toe. De dokter is over hun toestand zeer bezorgd.

Na enkele weken treedt bij de meesten langzamerhand eenige beterschap in. Hans Christian is het eerst weer de oude. De kapitein, Bonsall, Jan Hamer en Goodfellow voelen zich ook betrekkelijk gauw in staat, dienst te doen. Ze durven het zelfs te wagen om, waar het jaargetijde meer en meer vordert en steeds gunstiger wordt, op jacht te gaan, wat hoog noodig is met het oog op het voedsel voor de honden.

Hoewel de gevolgen van de geleden ontbering zich nog lang bij allen doen gevoelen, zijn er een maand na het vreeselijk avontuur eigenlijk nog maar drie zieken. Pierre Lafond, wiens toestand vooruitgaande is, Baker en Schubert.

Baker lijdt aan mondkramp en dit verergert helaas zoodanig, dat z'n reisgenooten weldra aan z'n sterfbed staan. Diep treft deze geharde mannen het verlies van een trouwen kameraad, die zooveel met hen heeft door-gemaakt.

Zwijgend en met tranen in de oogen staan ze er bij, als hij de laatste adem uitblaast. Zijn vrouw en twee jeugdige kinderen zullen hem tevergeefs terugwachten en de droeve tijding vernemen, dat hun man en vader op een eenzame plek van Groenland rust onder de sneeuw, waar zware klipsteen en zijn stoffelijk overschot voor de klauw van het roofdier beveiligen.

13. METEK EN MAJOEK

Hallo! Groot nieuws! Menschen op het ijs, wel een stuk of twintig! Ze roepen ons aan!"

Hickey, de jongste matroos, die op het dek de wacht heeft, stormt met deze verrassende tijding de kajuit binnen.

Het ongewone nieuws doet de mannen opspringen en opgewonden begeven ze zich naar boven. Alleen Schubert, die zwaar ziek is, blijft achter. Pierre is weer op de been en haast zich eveneens naar dek.

Terwijl de kapitein de kajuitstrap beklimt, meent hij reeds te kunnen raden wat voor soort mensen die vreemdelingen zijn. 't Loopt tegen Mei en het klimaat is nu veel milder. Waarschijnlijk hebben de leden van de een of andere Eskimo-stam het bij deze gunstige weersgesteldheid gewaagd, hun tochten wat verder uit te strekken.

Aan dek treft de mannen een wonderlijk schouwspel. Op behoorlijke afstand zien ze een groep menselijke gestalten, meerendeels klein van stuk en van top tot teen in dierenvellen gehuld.

„Eskimo's," constateert Brooks, „kijk, een eind verder staan hun sleden. Ze hebben de honden uitgespannen." Van alle kanten klinken nu opmerkingen.

„Ze komen dichterbij. Wacht.... wat gaan ze nu uithalen?"

„Kijk, kijk.... ze staan bovenop de ijsblokken, naast elkaar op een rij, net als figuranten op het tooneel."

„Wat schreeuwen die gasten ongemanierd. Petersen, jij bent een tolk. Wat roepen ze?"

Petersen trekt een gewichtig gezicht.

„Dat zal ik jullie zeggen, jongens. Als je goed je ooren open zet, kan je het ook hooren. Ze blèren maar steeds:

„Ho-hé! Ho-hé! Ke-ka-é! Ke-ka-é! Ho-hé! Ho-hé!”

„Dat hooren we ook wel. Daar hebben we jou niet voor noodig. Je moet zeggen wat het beteekent.”

„O,” zegt Petersen, zich achter het oor krabbend, „dat is lastiger. Ik versta dat eigenwijze taaltje ook niet.”

„Hans! Hans, waar ben je? O, daar is-tie. Zeg, jij ben een Eskimo. Weet jij wat voor smoesjes ze verkoopen?” Hans schudt glimlachend het hoofd.

„’t Zijn halfwilde Eskimo’s uit het Noordwestelijk deel van Groenland. Ze spreken een aparte taal. Maar waarschijnlijk willen ze kennis met ons maken.”

„Daar is wat voor te zeggen,” meent de kapitein, „misschien willen ze honden en rauw vleesch inruilen voor andere dingen. Kijk, één komt er naar ons toe. Dat is zeker de aanvoerder. Ik zal hem alleen tegemoet gaan, dat geeft vertrouwen. ’k Geloof niet, dat ze kwaad in de zin hebben.”

Inderdaad lijkt het wel een opperhoofd, de man, waar de kapitein nu op af gaat. Hij is veel grooter dan zijn stamgenooten, is breed gebouwd en ziet er sterk uit. Hij draagt, in onderscheiding van de anderen, een overkleed met een kap van blauw en wit vossenvel. Zijn laarzen zijn gemaakt van het vel van een ijsbeer. De klauwen van dit dier zitten nog aan het uiteinde van de teenen.

De beide mannen zijn elkaar nu genaderd. De kapitein maakt een buiging, het eenige wat hem te binnen schiet, om zijn vriendschap te betuigen. Het opperhoofd grijnst niet onvriendelijk en wijzend naar het schip, begint hij druk te redeneeren. De kapitein, die hier niet wijzer door wordt, komt op ’n idee. Hij haalt een zakspiegeltje te voorschijn, dat hij toevallig bij zich heeft, en biedt dit aan als geschenk.

De uitwerking is verrassend. Met zichtbare ingenomen-

heid bekijkt de Eskimo het wonderlijke ding. Dan keert hij zich om en wenkt zijn stamgenooten. Onmiddellijk geven ze aan het teeken gehoor en komen op een drafje toesnellen.

Op het schip slaan ze dit alles gade, maar kunnen er de oorzaak niet van raden. Die kerels zullen toch geen kwaad in de zin hebben?

„Vooruit, jongens, er op af!” roept Brooks, „als zij niet op een afstand blijven, behoeven wij het ook niet te doen.”

Weldra komen ze bij de Eskimo's aan, die zich om hun opperhoofd verdringen en al snaterend het zeldzame geschenk bewonderen. Als hun nieuwsgierigheid in dit opzicht bevredigd is, blijken ze zeer begeerig om ook zulke mooie

dingen te bemachtigen. Eerst loopen er een paar ongemerkt naar het schip, dan volgen er meerderen, tot ze eindelijk allemaal zich haasten in de richting van het vaartuig.

„Ho, ho, dat gaat zomaar niet!” roept de kapitein, die eerst eens wil weten wat voor vleesch hij in de kuip heeft, „mannen, houdt ze tegen! Alleen het opperhoofd mag op het schip komen. Ik zal kijken of er met hem te onderhandelen valt. Daarna kunnen we verder zien.”

Het kost de bemanning veel moeite, de al te vrijpostige vreemdelingen aan het verstand te brengen, dat ze voorloopig moeten blijven waar ze zijn.

Luid protesteerend in hun zonderlinge taal, schijnen ze er tenslotte in te berusten.

Hans Christian en Petersen hebben zich bij den kapitein en het opperhoofd gevoegd. Met hun vieren komen ze op het schip aan. Met drukke gebaren blijft het hoofd der Eskimo's steeds doorpraten, maar voor den kapitein zijn het onsamenvangende klanken. Tot zijn groote verlichting blijkt Hans er toch wel een beetje wijs uit te kunnen worden.

De man heet Metek, en is inderdaad de voornaamste van zijn stam. Ofschoon hij nog nooit blanken gezien heeft en als wapen slechts een mes in zijn laars meedraagt, schijnt hij niet in het minst bevreesd te zijn. Hij is terstond bereid, al het walrusvleesch, dat ze bij zich hebben, af te staan, benevens vier honden, in ruil waarvoor hij een ontelbaar aantal snuisterijen zal ontvangen.

Hij put zich uit in betuigingen van vriendschap, wat uit zijn gebaren alleen al is af te leiden.

De kapitein geeft hem vrijheid, een paar van zijn mannen naar de sleden te zenden, om het vleesch en de honden te halen. Op een enkel teeken van hem komt de heele zwerm aanstormen, met luide kreten uiting gevend aan hun tevredenheid over het verloop der zaken.

Ze worden nu niet meer tegengehouden. De matrozen, die dit wonderlijke volkje nogal vermakelijk vinden, begeeven zich eveneens naar het schip.

Metek zelf gaat intusschen met zes man op weg om het verlangde te halen, en weldra komen ze met vier honden en een flinke voorraad walrusvleesch terug. De dieren zien er sterk en gezond uit en de kapitein beschouwt hen als een waardevolle aanwinst.

Op het schip blijken de Eskimo's lastige klanten te zijn. Ongeloofelijk nieuwsgierig en begeerig, zitten ze overal aan en vragen om alles wat maar eenigszins meegenomen

kan worden. Als ze het niet krijgen, probeeren ze het te stelen. Soms moet de bemanning hardhandig optreden, maar dit nemen ze heel gemoedelijk op.

„Heb je nou ooit zulke diefachtige apen gezien,” bromt Goodfellow, „ik heb er al vijf of zes een draai om d'r ooren gegeven, dat ze kakelend door het ruim tolden. Eén kwam er met z'n neus op een tinnen bord terecht en wat denk je dat hij deed? Hij moffelde het stiekem tus-schen z'n kleeren weg.”

„'t Is een spektakel, man,” zegt Jan Hamer lachend, „als je er één op z'n vingers tikt, zijn er drie, die achter je rug de boel overhoop halen.”

Urenlang blijven ze op het schip en nog denken ze er niet aan te vertrekken. De kapitein peinst al op een middel om ze kwijt te raken. Brooks brengt hem op het denk-beeld om ze, bij wijze van afscheid, een maal voor te zetten.

De kok moet dus aan het werk. Vlak bij de kachel worden buffelvellen uitgespreid, waarop de woelige troep moet plaats nemen. Onophoudelijk praten ze met elkaar en drukken hun verwondering uit over de ongewone dingen, die ze zien. Vooral de brandstof voor de kachel wekt hun verbazing.

Intusschen is het maal gereed, dat hoofdzakelijk uit walrusvleesch bestaat. Ze maken er niet veel omslag mee, maar werken het in korte tijd naar binnen. 't Schel geluid van hun stemmen houdt gedurende die tijd op, zoodat er een opvallende stilte heerscht. Ook na het eten wordt het gesprek niet hervat, maar hurken ze neer, voor zooveel er plaats is, tegen de wand van het schip. Ze laten het hoofd op de borst zinken en gesnurk hier en daar verraadt weldra, dat ze zoo gerust slapen, alsof ze in hun eigen hutten zijn.

Als wanhopig kijkt de kapitein zijn mannen aan.

„Hans,” zegt hij dan, „ik zal ze een half uur in het land der droomen laten, maar als jij dan Metek niet aan het verstand brengt, dat hij kan inrukken met z'n kornuiten, dan laat ik ze door Bonsall netjes op het ijs zetten. Die neemt er onder iedere arm één.”

Die maatregel is echter niet noodig. Metek, begrijpende dat ze niet langer geduld worden, drijft zelf zijn mannetjes met porren en schreeuwen naar buiten. Met de belofte, dat ze de andere dag zullen terugkomen met nog meer vleesch en honden, vertrekken ze eindelijk.

In een wip zitten ze op hun sleden, nadat ze binnen de twee minuten hun honden hebben ingespannen. De lange zwepen knallen in de ijle lucht en direct daarop jagen ze met een vaart over het ijs, die hun bedrevenheid in het rijden met de slede bewijst.

Op het schip vinden ze het een opluchting, dat het onrustige volkje verdwenen is. Spoedig bemerken ze tot hun verontwaardiging, dat tegelijk met hen ook andere dingen verdwenen zijn, als zagen, bijlen, messen en meer dergelijke onontbeerlijke gereedschappen....

„Die vlegels van gauwdieven! We zullen het ze inpeperen als ze morgen terugkomen,” dreigt Goodfellow. Hans klopt hem op de rug.

„Maak je niet kwaad, jong. Ze komen vooreerst niet terug. Ze zijn gul met hun beloften, maar je moet er geen waarde aan hechten, dat doen zij ook niet.”

Hans heeft goed gezien. De volgende dag vertoonen zij zich niet.

Maar drie dagen later staat er een jonge Eskimo op het ijs, die met zichtbare verbazing het schip in oogenschouw neemt. Hij heeft niets bij zich dan een kleine slede en in de hand een lans, waaraan een schacht van berenbeen.

„Mooi,” zegt de kapitein, die gewaarschuwd is, dat er een Eskimo in z'n eentje komt neuzen, „we zullen eens kijken

of we door hem de gestolen spullen niet terug kunnen krijgen."

De bemanning hoeft geen moeite te doen, hem op het schip te krijgen. Uit zichzelf komt hij dichterbij en op een wenk van stuurman Brooks waagt hij zich onbevreesd op het dek.

Door middel van Hans komt de kapitein te weten, dat de jonge Eskimo Majoek heet, wat „ik ben" beteekent. Van de ontvreemde voorwerpen weet hij niets af. Ook kan hij niet zeggen waar zijn stamgenooten zich bevinden.

„In orde," zegt de kapitein, die sterk de indruk heeft, dat Majoek meer weet dan hij wil zeggen, „Hans, breng hem in een afgesloten gedeelte van het ruim en laat hem daar blijven, tot zijn geheugen wat opgefrischt is."

Majoek, aldus gevangen gezet, blijkt aan zeer wisselende stemmingen onderhevig te zijn. Eten weigert hij. Eerst begint hij te zingen, daarna druk te praten en vervolgens te huilen. Nadat het eenige tijd geheimzinnig stil geweest is, begint het gezang opnieuw. Zoo gaat het bij afwisseling door tot het donker wordt, waarna een blijvende stilte intreedt.

Tot ieders verbazing blijkt de vogel de volgende morgen gevlogen. Toen Pierre voor de laatste uren van de nacht de wacht betrok, was het hok nog gesloten, zij het dan niet al te secuur. Bij de aflossing bleek, dat Majoek gevlucht was.

„Dat is me een raadsel," bekent de kapitein, „de vlucht greep plaats terwijl Pierre de wacht had, dus moet hij toch iets bemerkt hebben."

„Ik begrijp er ook niks van," zegt Pierre, op de woorden van den kapitein naderbij komend, „ik heb niks bemerkt, totaal niks."

„Als je maar niet, zoals verleden week, in de tent op het

dek hebt geslapen," zegt de kapitein. „Je moest je plicht beter kennen, Pierre."

De beschuldiging van den kapitein is eigenlijk maar een vermoeden. De vorige week heeft Pierre de wacht gehad en geen onraad gemeld. Duidelijke sporen in de sneeuw bewezen de volgende morgen, dat er een ijsbeer om het schip had gezworven. Toen dacht de kapitein er reeds het zijne van. Het geval met Majoek overtuigt hem, dat hij juist geraden heeft. Dat de Eskimo weg is, is van geen beteekenis, de onbetrouwbaarheid van een van zijn mannen vindt hij veel erger.

Pierre bijt zich op de lip. Zonder antwoord te geven verwijdert hij zich. 't Is waar, hij hééft geslapen op wacht. 't Valt hem tegen, dat de kapitein er van op de hoogte is. En hij pijnigt zijn hersens met de vraag: hoe kan hij daarachter gekomen zijn? Opeens schiet hem te binnen, dat in de nacht, dat die ijsbeer er geweest is, Jan Hamer hem heeft afgelost. Die had hem toen wakker moeten maken. „Natuurlijk," mompelt Pierre, de vuist ballend, „die is de verrader geweest! Zoo'n schijnheilige, om 't achter je rug aan den kapitein over te brengen! Zoo'n valschaard!" Pierre is er van overtuigd, dat Hamer het hem geleverd heeft. Inwendig maakt hij zich steeds nijdiger op den vermeenden verrader en hij besluit, het hem eens ongezouten te zeggen.

Jan Hamer staat met Tom te praten, als Pierre op hem toestuift en dreigend voor hem blijft staan.

„Zeg, farizeeër, als jij met je vrome gezicht hier den verrader denkt te kunnen spelen, dan zal ik je dat eens afleeren, begrijp je?"

Verwonderd kijkt de aangesprokene op. Hij begrijpt niet wat Pierre zoo woedend maakt.

„Wie is een verrader? Wat bedoel je?"

„O, dat begrijpt je niet, hè? Of heb je er niet met den

kapitein over gesmoesd, dat ik op wacht geslapen heb?"
„Dat heb ik zeker niet. . . .”

„Hoor nou! Dat heeft-ie niet! Hoe kan de kapitein het dan weten? Nee, mannetje, ontken het maar niet. Zulk stiekem gedoe heb je te verwachten van lui van jou slag. Maar wees gewaarschuwd!”

Ze staan op het achterschip. Brooks, wiens aandacht getrokken wordt door de driftige toon in Pierre's stem, komt dichterbij. Hij heeft reeds gemerkt waar het over gaat.

„Zeg, Pierre, houd je kalm. Je erkent zelf, dat je je plicht verzuimd hebt. Zet dus maar geen groote mond op. Wat Hamer betreft, je kunt in zijn schaduw niet staan, dat zeg ik. Hij mag godsdienstig wezen, maar in ieder geval is zijn godsdienst niet gehuicheld, zoover ken ik hem wel, zie je.”

„Pff. . . ., ik schei er uit, nou hij zoo'n verdediger heeft. Maar ik ken hem beter dan jij, Brooks. Weet je, uit welk nest die vogel komt? Laat hij eens ontkennen, dat z'n pleegbroer een gemeene moordenaar is!”

Hamer voelt zich bleek worden.

„Zwijg, kerel, of. . . .”

„Schei uit met die ruzie!” roept Brooks, terwijl hij zich tusschen de beide mannen plaatst, „gaat allebei aan je werk. Moet nou onder een clubje van twintig man, in een afgelegen hoek van de wereld, twist en tweedracht heerschen?”

„Ik ga al,” antwoordt Pierre, maar nog even keert hij zich naar Hamer en voegt hem toe: „Pas op, vadertje, we hebben nog niet met mekaar afgedaan.”

Zoo loopt de twist af en diezelfde dag en ook de volgende dagen en weken gaat alles weer zijn gewone gang. Alleen Brooks en Tom weten van de oneenigheid af en die praten er niet over, zoolang Jan er zelf niet over begint. Pierre

doet of er niets voorgevallen is, maar Jan houdt er zich van overtuigd, dat hij een gevaarlijken en wraakzuchtigen vijand in hem heeft.

Bovenal verontrust het hem, dat Pierre bekend is met de inhoud van de brief van Hein, hoewel het Jan niet duidelijk is, welk verkeerd gebruik de man daarvan zou kunnen maken.

14. EEN DROEVE GEBEURTENIS

't Is stil op het schip.

Kapitein Kane is met enkele mannen en een tweetal sleden op reis naar de Humboldt-gletscher, om langs de Westelijke rand daarvan de tocht voort te zetten en te zien of er ergens open zee te ontdekken is.

Hans, Brooks, Petersen en Lafond zijn op jacht. Ze zullen wel eenige dagen wegblijven. Een ander gedeelte van de bemanning is, onder leiding van Ohlsen, die gelukkig weer geheel genezen is, op Butlars-eiland bezig met het oprichten van een observatorium, waar Southey verdere waarnemingen zal kunnen doen.

De gezondheidstoestand van de bemanning laat veel te wenschen over. Slechts weinigen beschikken over al hun krachten. Sommigen zijn half invalide. Dit alles is nog het gevolg van die verschrikkelijke tocht van enkele maanden geleden. 't Is een wonder, dat ze het nog te boven gekomen zijn.

Baker is er aan te gronde gegaan.

En Schubert?

Helaas, de arme jongen zal het niet lang meer maken. Jan Hamer, die eveneens op het schip achtergebleven is en bij zijn bed zit, ziet wel, dat het spoedig afloopen zal.

Schubert ligt daar met wasbleek, ingevallen gezicht en meestal in ijelende koorts. Nu is de koorts af en zijn brein helder. Hij kijkt naar Jan Hamer, wiens ernstig en open gezicht duidelijk verraadt, dat hij met z'n kameraad de laatste uren mee doorworstelen wil.

Het lijkt Jan Hamer zoo vreemd, hier te zitten in een afgelegen oord van de wereld, ver, heel ver van de zijnen en — bij een stervende. Hij denkt: als ik daar eens lag, eenzaam en verlaten, in het gezicht van de naderende dood. Hoe vreeselijk zou hij de gedachte vinden, nooit

Jansje en de kinderen meer te zullen terugzien, hier op aarde. Een sterk verlangen komt in hem op naar zijn vaderland, naar het huisje in de steeg, waar de zijnen elke dag aan hem denken, zonder iets omtrent zijn lot te weten. O, zooveel gevaren te hebben doorstaan, zooveel ontberingen te hebben geleden, en dan toch te moeten sterven ver van huis — dat zou een bittere, harde zaak voor hem zijn.

En voor Schubert dan?

't Is waar, de arme jongen heeft geen thuis. Niemand op de gansche wereld, die naar zijn komst uitzielt of zich om hem bekommert. Maar is dit einde van een zwerversleven, dat altijd arm aan liefde was, niet des te tragischer?

't Is of de lijder de treurige gedachten van zijn makker op diens gezicht kan lezen, want er komt een flauwe glimlach om de bloedlooze lippen en hij zegt met zachte stem: „Je moet niet zoo neerslachtig zijn, jongen. Wat komt het er op aan of de dood wat eerder of later komt? Het leven was toch zoo móeilijk voor me.”

Jan Hamer buigt zich over hem heen, grijpt zijn magere handen en vraagt ontroerd:

„Maar het sterven, Hein, het sterven, is dat niet moeilijk?”
De zieke schudt het hoofd.

„Nu niet meer. Ik geloof in Jezus Christus als mijn Zaligmaker. M'n leven heb ik bedorven, heelemaal. 't Was een leven zonder God. . . ., een leeg, ijdel leven. Dat heb ik ingezien, vooral de laatste weken. Dat is wat, jongen, dat is wat, als daar je oogen voor open gaan. . . .”

Schuberts stem stukt. Het praten begint hem moeilijk te vallen. Even sluit hij de oogen en hijgend gaat z'n borst op en neer. Hamer luistert met ingehouden adem, zonder te antwoorden.

„Een verzondigd leven,” gaat de stervende voort, als hij zich weer in staat voelt, een paar woorden te zeggen, „en

toch door Jezus gevonden. Dat is een wonder...., zoo gróót.... Weet je nog, dat ik eens getwijfeld heb of er wel Goddelijke leiding in mijn leven was? Dat leek me zoo geweldig, zie je. Nu weet ik meer.... dat Gods liefde in m'n leven is. Hij heeft het me zelf geleerd, in nachten van lichamelijke pijnen. Die nachten...., o, die nachten...." Schubert zwijgt, vermoeid, totaal uitgeput.

Jan Hamer is diep bewogen. De tranen springen den geharden zeeman in de oogen. Diep in zijn binnenste is een beschuldigende stem, dat hij niet aan Schubert gedaan heeft, wat hij had kunnen en moeten doen. 't Is waar, door hem is Schubert in de Bijbel gaan lezen. Maar verder? Heeft hij er met hem over gesproken? Heeft hij er zich om bekommerd of z'n kameraad het wel verstond? Ach, hij had het wel willen doen, maar het telkens uitgesteld. Met het gunstige jaargetijde waren de bezigheden toegenomen. 't Was er niet van gekomen. Hij voelt het nu, hij is nalatig geweest....

Maar God heeft hem niet noodig gehad, al was die nalatigheid zonde. Hij heeft het weggedrevene gezocht, het verdoolde terechtgebracht....

Jan Hamer is aan tegenstrijdige gevoelens ten prooi. Blijdschap, droefheid en schaamte wisselen beurtelings af.

Maar de blijdschap heeft toch de overhand.

Eindelijk vindt hij woorden.

„Jongen, jongen, wat ben ik blij, dat je op een goede haven aankoerst. Het gaat nu door de branding, hè? Maar de Loods is aan boord, hou dat vast, jong, de Loods is aan boord....”

Schubert heeft de kracht niet, er op te antwoorden. Met de hand geeft hij een teeken, dat hij de woorden verstaan heeft en er mee instemt. Hij ligt met gesloten oogen, z'n ademhaling gaat snel, onrustig beweegt hij het hoofd.

Hamer staat in tweestrijd of hij dokter Hayes er bij zal

halen, die in de kajuit, thans weer een afzonderlijke ruimte, aan zijn dagboek werkt. Maar de dokter is na korte afwezigheid telkens uit zich zelf naar Schubert komen zien en zal straks wel weer komen kijken. Helpen kan hij niet. Hij staat in dit geval machteloos, — er is geen hoop meer.

Hamer staart peinzend naar zijn zieken kameraad en opeens denkt hij: nu is hij nog bij kennis, nu kan ik nog met hem spreken, straks wellicht niet meer. Dus buigt hij zich nogmaals over hem heen en vraagt:

„Hein, kan ik nog iets voor je doen? Is er misschien nog een laatste wensch? Vertrouw het mij toe, en ik zal, als het in m'n macht staat, aan je verlangen voldoen.”

Schubert opent de oogen en kijkt z'n vriend aan met weemoedige blik. Het spreken kost hem veel inspanning.

„Niets.... wat dit leven betreft.... zeg allen vaarwel.... en als je.... zou willen.... bidden....”

En Hamer bidt, voor het eerst van zijn leven in een taal, die hij maar ten deele machtig is, maar al wordt het geen gebed vol mooie woorden, toch komt het uit het diepst van z'n hart, en hij voelt, hoe hij zelf er door gesterkt wordt in deze moeilijke oogenblikken.

Dan heerscht er stilte. Ongemerkt valt de zieke in een lichte sluimering, waaruit hij telkens wakker schrikt. Soms lijkt het wel of hij buiten bewustzijn is. Een uur lang zit Hamer zoo bij zijn bed.

Eindelijk komt er verandering. De stervende begint te woelen; het eene oogenblik gaat z'n ademhaling gejaagd, het andere oogenblik schijnt het of hij heelemaal geen adem haalt. De vingers bewegen zich of hij iets grijpen wil; ze plukken aan het dek....

Juist als Hamer de dokter wil waarschuwen, komt deze binnen. Zacht nadert hij de plaats waar Schubert ligt en kijkt aandachtig naar hem.

„'t Duurt niet lang meer, Jan,” zegt hij, „roep de anderen die op het schip zijn, misschien willen ze er bij tegenwoordig zijn.”

Alleen de kok en Tom zijn thuis. Zwijgend staan ze met hun vieren bij het sterfbed.

Ze behoeven niet lang te toeven.

Nog eenmaal opent Schubert zijn oogen, even bewegen zijn lippen zich, dan een laatste, lichte snik....

„Hij is dood, vrienden,” zegt dokter Hayes, en er trilt een wonderlijke aandoening in zijn stem.

Diezelfde dag nog is de geheele bemanning weer op het schip vereenigd.

Kapitein Kane is met zijn mannen van de reis teruggekeerd, met teleurstellende berichten. Nergens hebben ze open zee ontdekt en verschillende proviand-depôts hebben ze verwoest gevonden. Het lijkt wel of niets tegen de kracht van de ijsberen bestand is. Zware rotsblokken, die vier man nauwelijks konden verplaatsen, hadden ze opzij geworpen. Alleen de kegelvormige bussen met gedroogd vleesch hadden ze niet kunnen openen. Ze lagen wijd en zijd in het rond geslingerd.

Het jachtgezelschap is óók veel vlugger terug dan het verwacht werd. Een ongedacht succes is daar de oorzaak van. Twee rendieren hebben ze als buit mee naar huis gevoerd.

Allen komen diep onder de indruk als ze het verscheiden van Schubert vernemen.

„We zullen hem naast Baker ter ruste leggen,” zegt de kapitein plechtig, „twee trouwe kameraden moeten we in deze verlaten streken achterlaten. We zullen hun nagedachtenis nimmer vergeten. God geve, dat ons klein getal verder voor de dood gespaard blijve.”

15. HET GEVECHT MET DEN IJSBEER

Eenzaam verheft zich de tent op het ijs, — een nietig, donker vlekje op het smettelooze wit. Een eindje er vandaan een nog kleinere stip: de slede van de mannen, die zich in de tent bevinden.

Verblindend daglicht, niet meer afgewisseld door het weldadige donker van de nacht, doet alles zoo fel en aanhoudend schitteren, dat de oogen er onder lijden en ten laatste niets meer zien dan een witblinkend waas: sneeuwblindheid.

In de verte scheert een zwerm zeezwaluwen door de wolkenlooze lucht en hoog boven de tent zweeft in sierlijke vlucht een krachtige vogel, een hagelwitte ivormeeuw. Op de achtergrond de geweldige Humboldt-gletscher, die het geheele gebied in het rond beheerscht.

Tusschen de tent en die gletscher uitgestrekte ijsvelden, tallooze rijen hummocks, hoogten en diepten en vele grootere en kleinere ijsbergen.

In de tent zijn vijf mannen bij elkaar. Het zijn Brooks, Bonsall, Morton, Hamer en Hickey. Ze zijn uitgezonden om zoo mogelijk de gletscher te beklimmen. Hans zal met een met honden bespannen slede volgen, om dan met Morton in Noordoostelijke richting de kust op te nemen en zoo mogelijk een doorvaart naar open zee op te sporen. „Je kan niet gelooven hoe hinderlijk dat felle daglicht op de duur is,” zegt Hamer, „een Poolnacht heeft z'n verschrikkingen, maar zoo'n eindelooze dag is evenmin verkiezelijk.”

„Ik heb het je wel gezegd,” herinnert Brooks, „in 't begin waren jullie er zoo blij mee, maar ik wist wel, dat het op de duur niet zou meevallen. Altijd dag, geen begrip van tijd, als je niet op je horloge kijkt.... 't Werkt op je zenuwen, 't maakt je prikkelbaar.”

„Nee, Brooks,” lacht Bonsall, „die prikkelbaarheid van jou heeft een andere oorzaak. Je moet de laatste maanden je pijpje missen, — dat bederft je heele humeur.”

„Nou, zoo'n isegrim ben ik toch niet! Maar 't is waar, 't is een heel ding, dat er geen tabak meer is. Ik kan er maar niet aan wennen.”

„Als je slaapt, heb je er de minste last van,” merkt Morton droogjes op, „en aangezien we morgen een zware dag voor de boeg hebben, zou ik zoo zeggen, dat we maar in onze slaapzakken moesten kruipen.”

Dit voorstel is allen welkom en het duurt niet lang of ze liggen in diepe rust verzonken.

't Is omstreeks middernacht.

Hickey wordt wakker door een vreemd gevoel, alsof er iemand aan z'n hoofd wroet. Dadelijk is hij overeind en op z'n knieën gluurt hij onder het tentdoek naar buiten. Verschrikt springt hij op, rukt Brooks en Bonsall, die naast hem liggen, bij de schouder.

„Gauw, opstaan! Allemaal wakker! Er sluipt een ijsbeer om de tent!”

Onmiddellijk zijn ze allen bij hun positieven.

„Een ijsbeer?” zegt Bonsall ontdaan, „en de geweren liggen op de slede!”

„Stom, dat we geen wacht hebben uitgezet,” broemt Brooks hoofdschuddend, „nou wordt het een leelijk geval.”

„We moeten een geweer hebben,” zegt Hamer met beslistheid, „ik zal hard naar de slee rennen.”

„Hoeft niet meer,” merkt Brooks laconiek op, en hij wijst naar de ingang van de tent.

Daar vertoont zich de beer, met rustige tred. Even schijnt hij zich te bedenken — dan legt hij zich kalm aan de ingang neer, met zijn kop naar de opening.

„Dat kan een fraaie geschiedenis worden, mannen,” zegt Brooks en als hij zich naar zijn makkers keert, ziet hij aan

hun ontstelde gezichten, dat ze zich het gevaar terdege bewust zijn.

Morton duwt Brooks opzij.

„Laat me er eens even bij, Brooks, ik zal hem probeeren te verjagen. Misschien kunnen we hem bang maken.”

Morton strijkt een lucifer af en werpt die brandend naar het dier, dat slechts met de oogen knipt, maar zich verder niet beweegt. Nog meer brandende lucifers verschrikken hem niet in 't minst. Bonsall komt met stukken papier aandragen, ze worden brandend naar buiten geworpen, maar de beer wijkt geen duimbreed.

Het dier ligt in rustige houding, met de oogen onafgebroken op de tentbewoners gericht. 't Is een kolossaal beest, met zacht-gele vacht en blauw-zwarte neus. Heel zijn voorkomen verradt groote kracht en waakzaamheid. Nog houdt hij zich kalm, maar elk oogenblik kan het veranderen. Zijn krachtige klauwen kunnen het volgend moment de tent in een ommezien tot een ruïne maken en hoe het dan de arme reizigers zal vergaan....

Angstig staren de mannen naar de opening; ze voelen hun hart bonzen; elke zenuw trilt van spanning.

Hadden ze maar een of ander wapen, al was het maar een mes of een stok....

Plotseling heft de beer zich op zijn voorpooten overeind; snuivend rekt hij z'n kop naar voren....

In dit hachelijk oogenblik toont Hickey wat hij waard is! Zonder zich te bedenken of de anderen in te lichten wat hij van plan is, maakt hij aan de achterkant van de tent een opening, kruipt er doorheen, en trekt een bootshaak, waarmee de tent vastzit, uit de grond.

Met dit wapen loopt hij om de tent heen en plotseling stormt hij recht op den beer toe. Met de ijzeren haak geeft hij hem een geweldige pats op de neus.

Verschrikt deinst het dier achteruit. De onverhoedsche

aanval heeft hem voor een oogenblik heelemaal overrompeld. De slede bevindt zich nu tusschen het dier en de tent. Hickey maakt van deze toestand vliegensvlug gebruik. Hij rent naar de slede, grijpt een der geladen geweren en snelt er mee naar de tent terug.

De beer heeft zich inmiddels hersteld. Door de pijn tot uiterste woede geprikkeld, maakt hij aanstalten, zijn belagers aan te vallen. Twee sprongen brengen hem vlak voor de tent....

Er valt een schot....

Bonsall, die het geweer van Hickey overnam, heeft goed geraakt. In de long doodelijk getroffen, valt het machtige dier neer, richt zich oogenblikkelijk weer op, doet langzaam een paar schreden over het ijs en zakt dan opnieuw in elkaar, om voorgoed te blijven liggen.

De mannen slaken een kreet van verlichting.

„Knap gedaan, Bonsall,” prijst Brooks, „je hebt hem ineens goed geraakt, die komt niet meer overeind.”

„Niks bijzonders, wat ik deed,” weert Bonsall af, „zoo dichtbij kan iedereen raken. Maar Hickey is een kerel! Ik zeg ronduit: hij heeft z'n leven voor ons gewaagd!”

„Leve Hickey!” roept Hamer en de anderen stemmen er luide mee in: „Leve Hickey!”

De jonge matroos voelt zich verlegen worden bij deze algemeene lof, maar inwendig is hij heel blij, dat zijn waagstuk met zoo'n goede uitslag werd bekroond.

„Morgen zullen we wel naar de buit omzien,” zegt Brooks, „we gaan nou weer slapen, maar niet zonder wacht, dat zal ik jullie wel vertellen.”

Ze praten niet lang over het avontuur, deze mannen van de daad. Spoedig is het weer stil in de tent en uitgezonderd Hamer, die het eerst de wacht heeft, liggen ze weldra weer in geruste slaap.

De volgende dag komt Hans met de slede en de honden. Uit het in de nabijheid gelegen depôt, dat gelukkig niet verwoest werd, worden levensmiddelen ingeladen en diezelfde dag nog vertrekken Hans en Morton voor hun tocht langs de kust. Daarna zullen ze zich naar de brik begeven, zonder de anderen eerst op te zoeken.

Brooks, Hamer, Bonsall en Hickey maken zich gereed voor de beklimming van de gletscher.

Maar hoe valt deze onderneming hun tegen!

Hoe meer zij het gevaarte naderen, hoe moeilijker de tocht wordt. Tallooze hindernissen maken het voortgaan bijna onmogelijk.

Het is reeds de zestiende Juni en op vele plaatsen is het ijs niet meer betrouwbaar. Dikwijls moeten ze groote omwegen maken om de geweldige hummocks of ook wel onaf open water te ontwijken. De sneeuw is bedrieglijk; waar ze een steunpunt denken te vinden, vallen ze vaak in een diepe kuil.

Nog voor ze de gletscher bereiken loopen ze hopeloos vast tusschen ijsbergen, drijvende schotsen en groote plekken open water. Ze kunnen met de beste wil niet verder.

Noodgedwongen wordt de terugtocht aanvaard. Aan de avond van de zes-en-twintigste Juni bereiken ze weder het schip.

Het verslag van hun bevindingen stelt den kapitein eenigszins teleur, hoewel hij weet, dat ze gedaan hebben wat mogelijk was. Toch is hun reis niet tevergeefs geweest, want ze hebben een reeks waarnemingen kunnen doen, die voor Southey van groote waarde zijn.

Met verlangen wordt nu de terugkomst van Hans en Morton verbeid. De tiende Juli hooren ze het luide blaffen der honden en onmiddellijk daarop komen de reizigers aan. Beide mannen zijn uitgeput van vermoeienis, maar hebben waardevolle gegevens verzameld betreffende de

kustlijn ten Noordoosten van de Humboldt-gletscher.
De kapitein is meer dan tevreden over het resultaat van de verschillende tochten, hoewel hij het betreurt, dat tot heden nog geen enkel spoor werd gevonden van John Franklin en de zijnen.

16. SLECHTE VOORUITZICHTEN

Wat denk je van de toestand, Brooks?"

„De kapitein stelt deze vraag op een toon, die duidelijk verraadt, dat hij de naaste toekomst donker inziet. „Slecht, kapitein,” antwoordt Brooks, „miserabel, in één woord. We zitten midden in Augustus en nog laat het ijs om de brik niet los.”

„Erger nog, Brooks, er begint zich nieuw ijs te vormen, de vogels vliegen naar het Zuiden en het laat zich aanzien, dat we aan een tweede overwintering zullen moeten gelooven.”

„Dat heb ik voorzien en dan ziet het er treurig uit, kap, want daar zijn we niet op ingericht. De mannen hebben er ook een bang vermoeden van. Weet u, dat sommigen liever het schip verlaten, dan zich aan een tweede overwintering te wagen?"

„Nee, dat wist ik niet. Maar dan mogen ze zich wel dubbel bedenken. 't Is een uiterst gevaarlijke onderneming. Hier blijven is echter ook niet zonder gevaar, dus zal ik ze niet tegenhouden als 't er op aankomt.”

„'t Zal tenslotte wel hetzelfde blijven,” zegt Brooks neerslachtig. „'t Is zoo goed als zeker, dat de heele expeditie omkomt.”

„Kom, kom, laat de moed niet zinken, ouwe jongen. We moeten op Gods voorzienigheid vertrouwen. Alles is nog lang niet verloren. Wel vind ik het, met het oog op de toestand, noodig, hier een bericht achter te laten betreffende onze lotgevallen. Als we dan omkomen, wat God verhoede, zullen ze misschien later het geschrift vinden en weten wat ons overkomen is.”

Aan dit plan wordt de eerstvolgende dagen gevolg gegeven. Tegen een steile rotswand wordt met groote letters geschilderd: „Advance 1853—1854.” Vlak daarbij wordt

een pyramide van klipsteen gebouwd, met een kruig op de spits. In de rots wordt een gat gehouwen en daarin een flesch verborgen, die met gesmolten lood is gesloten. In de flesch bevinden zich papieren, waarop de ervaringen van de expeditie zijn vermeld, terwijl in dat verslag tevens gewag gemaakt wordt van de slechte vooruitzichten, met het oog op het steeds toenemende ijs.

Het verbergen van het geschrift en het oprichten van de pyramide maakt op de mannen een diepe indruk. Ze krijgen het gevoel of dit het laatste is, een noodzakelijke maatregel, die genomen moet worden, omdat de expeditie niet meer te redden is.

Het vooruitzicht op een tweede wintertijd van duisternis en verschrikking brengt een gedeelte van hen tot een wanhopig besluit. Ze willen het schip voorgoed verlaten, om dan per slede naar Zuidelijker streken te trekken. Ze gelooven, dat ze alleen op dié wijze nog kans hebben om eenmaal het vaderland weer te zien.

„Die het wagen willen, krijgen mijn toestemming,” zegt de kapitein, „maar de reis zal te voet moeten geschieden, want de enkele honden, die we over hebben, zijn niet veel meer waard. De levensmiddelen zullen we eerlijk deelen. Bedenk jullie echter goed, want ik vind die onderneming gevaarlijker dan overwinteren.”

Behalve de kapitein blijven acht man trouw aan het schip. Het zijn: Brooks, Hamer, Wilson, Goodfellow, Márton, Ohlsen, Hickey en Hans Christian. De overigen rusten zich de acht-en-twintigste Augustus zoo goed mogelijk uit, en die dag wagen zij het groote avontuur.

Niemand neemt het die mannen kwalijk. Het is dan ook niet met zekerheid te zeggen wat het beste is. Van harte wordt den vertrekkenden toegewenscht, dat hun poging gelukken moge. De kapitein voelt zich bewogen als hij ze ziet gaan, die matrozen, die zich eens als sterke mannen

bij hem voegden, en die nu half-invaliden en met gebroken kracht een tocht ondernemen, die wellicht met een wreede dood eindigen zal.

De achtergeblevenen hebben de eerste tijd na het vertrek der anderen een gevoel van hulpeloosheid, nu in die wijde eenzaamheid hun aantal tot zoo'n klein hoopje geslonken is.

Kapitein Kane merkt het wel.

Er dreigt een inzinking. De mannen staan op het punt om zich willoos aan de omstandigheden over te geven.

Dat mag niet gebeuren. Zoo zullen ze de ellende en ontbering van een tweede winter niet kunnen doorstaan. Kapitein Kane voelt, dat het op hem aankomt. Hij is hun leider. Hij vooral moet de moed er in houden en een voorbeeld geven.

Dat is een zware taak, als de toekomst er donker uitziet. Gelukkig weet de kapitein, waar hij zijn kracht zoeken moet.

Hij zondert zich in zijn kajuit af en begeeft zich in ernstig gebed. Hier hoeft hij zich niet groot te houden, hier hoeft hij geen kracht voor te wenden, maar kan hij als een hulpelooze met zijn nooden komen tot Hem, Die alles in Zijn hand heeft.

Gesterkt en veerkrachtig rijst hij op. Nu zal hij bij zijn gebed de daad voegen en zich kloek houden, zoolang God hem nog een greintje energie laat.

Hij spreekt zijn mannen moed in en dat kan hij, omdat hijzelf moed heeft gevat en geloofd, dat God zal doorhelpen.

Niet klagen moeten ze, maar vertrouwen en voorts wakker zijn en werken. De handen moeten uit de mouw gestoken.

Het schip moet voor de winter in orde gebracht, zoo, dat ze beter tegen de kou beschermd zijn dan de eerste keer.

„We zullen ons een winterverblijf scheppen, dat de felste koude trotseert,” zegt de kapitein opgewekt, „want met de weinige brandstof die we nog hebben, moeten we zuinig zijn.”

Zijn opgeruimdheid en moedgevende woorden werken aanstekelijk. Ze zien de toekomst minder donker in en zijn bereid alles te doen, wat de kapitein oordeelt, dat er gedaan moet worden.

Op de bodem van het schip komt een dikke laag gips en daarover wordt zeildoek gespannen. De wanden worden met graszoden bekleed. Deze zijn wel zeer schaars op het Butlars-eiland, maar het gelukt toch, een voldoende hoeveelheid bij elkaar te krijgen. Voorts worden zooveel mogelijk gordijnen van dikke stof aangebracht en alle kieren en openingen goed dichtgemaakt. Ook moet nog vóór de winter voor een flinke voorraad rauw vleesch gezorgd worden.

Op een dezer jachtafventuren ontsnapt kapitein Kane ternauwernood aan de dood.

Hij en Hans hebben zich gereedgemaakt voor de robbenjacht. Ze rijden weg in een lichte slede, met vijf honden gespannen.

De tocht verloopt in het eerst prachtig. Het ijs is sterk en glad als een spiegel. In vliegende vaart gaat het er overheen.

Binnen het uur hebben ze een flinke afstand afgelegd, maar nog nergens het begeerde wild ontdekt.

Plotseling stoot Hans een kreet uit.

„Robben! Robben!”

Inderdaad. Een eind voor hen uit bevindt zich een groot open water. Een aantal robben plast er in rond, terwijl enkele op een ijsschots zich spelenderwijs rondwentelen, met hun kop in de sneeuw wrijvend.

„Dat kan een mooie buit worden,” zegt de kapitein

tevreden, „laten we ze maar niet te dicht naderen, want....”

Verschrikt houdt hij zijn woorden in.

Beide mannen bemerken opeens, dat ze op onbetrouwbaar ijs zijn. Het veld, waarop ze zich bevinden, buigt alsof het een blad papier is. Van het naaste vaste ijsveld zijn ze nog wel een paar honderd schreden verwijderd. Terugkeeren is onmogelijk. Als ze de vaart ook maar even verminderen, zal het ijs hen niet meer houden.

Voort, in vliegende galop!

De golving van het ijsveld neemt toe. De honden worden bang. Ze houden hun vaart in, niettegenstaande Hans de zweep laat knallen. Plotseling staan ze stil.

Op hetzelfde oogenblik een hevig kraken.... De linkerzijde van de slede zakt door het ijs. De voorste hond volgt en trekt er meerdere mee. Het ijs scheurt en brokkelt en er ontstaat een groot gat.

De kapitein buigt zich voorover en snijdt de strengen door. Het ijs breekt nog meer af en het gevolg is, dat de kapitein in het water terechtkomt.

Met een uitroep van schrik wil Hans hem te hulp komen. Maar de kapitein, die in een verwarring van strengen en touwen zich met moeite boven water houdt, beduidt hem, dat hij op het veilige ijs moet zien te komen.

Het gelukt Hans, voorzichtig op zijn buik voortschuivende, het naastgelegen veld te bereiken. Ook de honden weten zich in veiligheid te stellen, op één na, van wien de streng niet doorgesneden is. Angstig jankend rukt hij aan het touw.

De kapitein is er het ergst aan toe.

Hij spartelt in het ijskoude water rond. Elke poging, die hij doet om er uit te komen, mislukt. Als hij zich aan de rand van een schots vastklemt, brokkelt het af.

Hans ligt op zijn knieën op het veilige ijs. Hij kan on-

....ca plaiseing stormi

icht op den beer toe. blz. 175.

mogelijk bij den drenkeling komen. De angst doet hem vurig en aanhoudend bidden in zijn eigen taal.

Gelukkig — de hond, die nog aan de slede vastzit, geeft een krachtige ruk, zoodat het ding weer gedeeltelijk op het ijs komt.

De kapitein probeert nog één middel om de dood te ontkomen — als het gelukken wil. Hij keert zich op de rug, en met de nek tegen het ijs, zet hij zijn beenen krom tegen de slede. Voorzichtig weet hij zijn hoofd op de schots te krijgen. Dan schuift hij heel langzaam, o zoo langzaam, verder. Eerst de schouders, dan het bovenlijf. 't Gaat goed, ofschoon hij duizend angsten uitstaat, dat het ijs onder hem breken zal.

Eindelijk is hij uit het water. Nu kruipt hij voorzichtig, duim voor duim, naar de plaats waar de hond zich bevindt. Gelukkig heeft hij nog een tweede zakmes aan zijn riem. Hiermede snijdt hij de streng door, zoodat het dier zich redden kan. Daarna begint de gevaarlijke tocht naar de plek, waar Hans hem in spanning wacht.

Eindelijk is hij gered!

Maar door dit avontuur is de kapitein er heel slecht aan toe. Hij is door en door verkleumd en Hans moet zijn ledematen wrijven, om het bloed wat in beweging te brengen. De slede en de geweren zijn voor het oogenblik verloren. Die zullen ze pas terug kunnen halen als het bewuste ijsveld sterk genoeg zal zijn om het te betreden.

Van de jacht komt deze keer niets. De robben treffen het vandaag niet slecht.

„Ik gun het ze,” zegt de kapitein lachend, en voegt er dan ernstig aan toe: „We hebben reden om dankbaar te zijn, Hans, want het had ons beider leven kunnen kosten. Kom, jongen, in een flink marsch-tempo naar huis!”

17. HET VERDRAG MET DE ESKIMO'S

Op één der laatste dagen van Augustus jagen Morton en Goodfellow in een slede over het ijs.

De zes honden, die de slede trekken, de beste, die nog overgebleven zijn, behoeven niet tot spoed te worden aanzet. Ze rennen uit eigen beweging zoo hard ze kunnen. Het gaat op huis aan, waar een goed maal hun wacht. Achter in de slede zitten twee gestalten in onbewegelijke houding, met de hand onder het hoofd, somber voor zich uit te staren. Ze zijn gekleed in een soort buis van berenhuid en dragen wijde broeken van buffvel. De warme hoofdbedekking, eveneens van dierenvellen vervaardigd, laat slechts een klein gedeelte van hun gezicht vrij.

Het zijn twee Eskimo-vrouwen, die Morton en Goodfellow uit de nederzetting Anatok hebben weggeroofd en nu gevankelijk naar het schip voeren.

Waarom ze dit doen?

Wel, de Eskimo's hebben een harde les nodig. Enkele dagen geleden hebben ze zich weer op het schip vertoond. Ze werden gastvrij ontvangen. De tent op het dek mochten ze in gebruik nemen, ze kregen een pot om eten te bereiden en een kooklamp. Ze voelden zich spoedig op hun gemak en deden of ze thuis waren. Ze bleven bijna de heele dag en deden niets als eten en daartusschen door druk kakelen in hun wonderlijke taal.

Maar op een gegeven oogenblik waren ze onverwachts verdwenen, met. . . . medeneming van de pot en de lamp. Ook hadden ze nog een paar gereedschappen en kleedingstukken, die op het dek verspreid lagen, gekaapt.

Omdat de equipage nu uit een gering aantal manschappen bestond, dachten ze zeker, dat ze niets te duchten hadden.

„Dat zullen we ze anders toonen,” zei de kapitein grim-

mig, toen hij van hun wandaden op de hoogte werd gebracht, „we kunnen ons door dat diefachtig volkje niet arm laten stelen.”

Er werd krijgsraad gehouden en het slot was, dat Morton en Goodfellow naar de nederzetting der Eskimo's zouden gaan, om de gestolen voorwerpen terug te eischen.

Ze waren na een flinke rit in Anatok aangekomen. Daar troffen ze in armelijke hutten alleen vrouwen en kinderen en enkele oude mannen aan. De anderen waren op de jacht.

Het kordate optreden van Morton en Goodfellow maakte zichtbaar indruk op de bevolking. Maar op hun herhaalde eisch om de gestolen voorwerpen terug te geven, welke eisch zij door gebaren heel duidelijk maakten, haalden de bewoners de schouders op en zagen de mannen met groote verbaasde oogen aan. Ze wisten van niets af en waren de onschuld zelf.

Toen zag Goodfellow een der vrouwen met een van het schip ontvreemde buffelrok aan. Hij maakte er zijn kameraad opmerkzaam op.

„Kijk, Morton, daar heb je het bewijs al van hun schuld. We zullen haar dat gestolen kleedingstuk eens netjes laten teruggeven.”

„Ik weet wat beters, maat. Laten we haar met die buffelrok bij den kapitein brengen. Desnoods voeren we er twee gevangen naar het schip. En dan zal ik voorstellen, ze niet uit te leveren, voor al het gestolene terecht gekomen is.”

Goodfellow vond dat een schitterend plan.

„Ze moeten goed weten, dat we niet bang voor ze zijn,” bromde hij, „en als ik me niet vergis, zullen ze door zoo'n maatregel respect voor ons krijgen.”

Groot was de ontsteltenis der Eskimo's, toen ze de bedoeling van de beide mannen begrepen. Vooral de

vrouwen jammerden en gaven al snaterend aan hun verontwaardiging lucht.

Maar Morton en Goodfellow zetten hun plan door. De vrouw met de gestolen buffelrok en nog een andere, die er wat voornameer uitzag dan de overige, werden gedwongen, in de slede plaats te nemen. En zoo werden ze onder de oogen van hun stamgenooten meegevoerd naar de brik.

Nu zijn ze al een heel eind op weg en zullen spoedig het doel van de reis bereiken. De vrouwen zitten in neerslachtige houding, maar hun ontvoerders kijken vroolijk. Ze zijn met hun buit tevreden, al weten ze nog niet eens, dat ze de voornaamste vrouwen van de stam hebben ontvoerd, namelijk Sivoe, de vrouw van Metek, en Aninga, de vrouw van Masinga.

Op het schip zijn ze niet weinig verbaasd, als ze zien wat hun kameraden meebrengen.

„Goed gedaan,” prijst de kapitein, aan wien Morton zijn plan uitlegt, „op deze manier alleen kan er een betere verhouding tusschen ons en de Eskimo's komen. Ze moeten goed begrijpen, dat we niet met ons laten sollen.”

Intusschen worden de vrouwen in het ruim gebracht en terdege bewaakt. Ze worden goed behandeld, maar kunnen zich niet te best in hun toestand schikken.

Net als Majoek indertijd, huilen, zuchten en zingen zij bij afwisseling. Maar het eten laten zij zich goed smaken.

Lang duurt hun gevangenschap niet.

Des anderen daags al komen de Eskimo's opdagen, met Metek aan het hoofd. Hun houding is de onderdanigheid zelf. Ze hebben blijkbaar begrepen, dat met dat handjevol mannen, hoewel enkele er van min of meer ziek zijn, niet te spotten valt.

Een aparte slede voeren ze met zich mede, die volgeladen is met van het schip ontvreemde voorwerpen, wat voor de

bemannings een eenigszins vermakelijk schouwspel is. Ze worden door den kapitein over hun ongerechtigheden duchtig onderhouden.

Metek luistert gedwee en met gebogen hoofd naar de strafpredikatie, waarvan de beteekenis hem door Hans zoo duidelijk mogelijk gemaakt wordt. Als het gestolene teruggegeven is, vraagt Metek beleefd of hij de vrouwen weer mee kan nemen.

„Dat kan,” zegt de kapitein, „maar ik heb nog niet met jullie afgehandeld. Luister eens, Metek, jij bent het hoofd van de stam, is 't niet?”

Metek erkent het niet zonder trots.

„Welnu, dan moet jij namens je stamgenooten met ons vrede sluiten. Jullie moet beloven, ons niet meer te hinderen en we moeten er op aan kunnen, dat er niets meer gestolen wordt. Bovendien verkoopen jullie ons zoo-veel vleesch als je missen kunt. Van onze kant beloven wij, jullie te helpen op de jacht, we zullen jullie niet be- tooveren of schade berokkenen. Verder zullen jullie op het schip gastvrij worden ontvangen. Als je het voorstel aanneemt, krijgen jullie allemaal een geschenk, be- staande in naalden, spelden, garen, tweeeërlei soort messen en stukken zeep. Hoe denk je daarover?”

Metek heeft er wel ooren naar, maar wil er eerst met zijn mannen over praten. Dit wordt toegestaan en een kort, levendig gesprek, waar zelfs Hans niet uit wijs kan worden, vindt onder de Eskimo's plaats.

Daarop deelt Metek den kapitein mede, dat ze het voorstel aannemen.

In volle ernst en eenigszins plechtig wordt het verdrag met handslag beklonken.

Het is slechts een mondelinge overeenkomst, maar de kapitein heeft wel hoop, dat ze het na zullen komen, wat later ook het geval blijkt te zijn.

Van beide kanten zeer tevreden over het bereikte resultaat, nemen de Eskimo's afscheid, de beide vrouwen, Sivoe en Aninga, met zich meevoerend en vooral hoogst voldaan over de milde geschenken, die ze nog op de koop toe kregen.

18. TERUGKOMST DER VERTROKKEN KAMERADEN

Het is de zevende December.

De wintertijd is begonnen. De tweede lange nacht, die ze in dit onherbergzame oord meemaken.

Maar hoe goed ze zich ook voor deze moeilijke tijd hebben ingericht, het valt hun zwaarder dan de eerste keer. Ze zijn maar met weinigen; het leven is eentonig en ongeriefelijk. Bijna geen der mannen is volkomen gezond. Met het eten moeten ze zeer zuinig zijn. De kapitein denkt er over om de Eskimo's in hun nederzetting op te zoeken, om te zien of ze soms met proviand kunnen helpen.

Maar vóór dit plan uitgevoerd wordt, komen de Eskimo's hèn opzoeken. 't Zijn echter niet de bekende uit Anatok, maar totaal vreemde van een andere stam.

Midden in de nacht verschijnen ze met vijf sleden, elk met zes honden bespannen, voor de brik en roepen de wacht aan.

De bemanning wordt gewekt en de Eskimo's komen aan boord. Eén van hen, van ongewoon groote gestalte, loopt op den kapitein toe en grijpt, zonder een woord te uiten, z'n hand. Kane kijkt hem eens goed aan en dan ontglipt hem een uitroep van verrassing.

Deze man is geen Eskimo — het is Bonsall, een van de kameraden, die het schip verlaten hebben. Vlak achter hem staat Petersen, de tolk. Beiden zien er zwak en ziek uit.

„Wel, kerels nog en toe,” zegt de kapitein, terwijl hij ze alle twee ontroerd de hand drukt. „zijn jullie dat werkelijk? Ik ben blij, dat jullie weer behouden terugkomt. Zijn de anderen er ook?”

„Nee,” antwoordt Bonsall op treurige toon, „ze zijn tweehonderd mijlen hier vandaan op het ijs achtergebleven.

Hun toestand is uiterst treurig, misschien wel hopeloos. Wij hebben de tocht naar hier ondernomen, en gelukkig deze Eskimo's ontmoet. Luister, dan zal ik u vertellen....”
„Wacht een oogenblik, Bonsall. Dat hooren we zoo dadelijk wel. Eerst moeten jij en Petersen en jullie begeleiders verzorgd worden. Kom mee naar beneden, de anderen zijn er al.”

De overgang naar de warme kajuit is niet ongevaarlijk, daar buiten de temperatuur vijftig graden onder het vriespunt bedraagt. Langzaam en zeer geleidelijk worden de verkleumde en zieke makkers benedendeks toegelaten. Daar worden ze ook door de anderen hartelijk verwelkomd, en allen zijn belangstellend naar hun wederbaren.

Maar de kapitein wil, dat ze eerst wat op hun gemak komen. Er wordt eten klaargemaakt. De Eskimo's krijgen ook hun deel van de schaarsche voorraad. Ze hurken op de grond en laten zich de soep en het vleesch best smaken. De kapitein denkt intusschen aan de mannen, die in deze barre wintertijd ergens op het ijs verblijven. Met hun redding mag niet lang worden gewacht. 't Is waar, ze hebben zich van de brik afgescheiden, en alle rechten als scheepsbemanning verbeurd.

Maar daarom mogen en zullen ze niet aan hun lot worden overgelaten.

De moeilijkheid is echter: wie zullen er op redding uitgaan? Geen der mannen op het schip is in staat, een lange, uiterst zware tocht te ondernemen, en de vier honden, die ze nog over hebben, zijn niet veel waard.

De kapitein weet nog niet, hoe te besluiten, maar één ding is zeker, binnen enkele uren reeds moet een poging tot hulp worden gewaagd.

Een oogenblik zet de kapitein de gedachte daaraan op zij, om met de anderen te luisteren naar Bonsall, die, wat op

zijn verhaal gekomen, zich in staat voelt, eenige mededeelingen te doen.

't Is een droevig relaas van tegenslag, ontbering en ellende.

„We hebben ontzettend van de koude geleden en onze weg ging wekenlang dwars over een onafgebroken rij hummocks. Slechts met de grootste inspanning en ten koste van veel tijd konden we er met de sleden overheen komen. Southey werd ziek, zoodat we niet alleen niets aan hem hadden, maar hem bovendien, zoo goed en zoo kwaad als het ging, moesten verzorgen.

De meesten van ons hadden bevroren ledematen, kregen krampaanvallen, en voelden een sterke afnemning van hun krachten. We moesten zeer zuinig zijn met de proviand, daar het ons niet gelukte, eenig wild te schieten. De moeilijkheden werden tenslotte zoo erg, dat we aan de goede afloop van onze treurige tocht wanhoopten. Doodelijke afmatting maakte ons wezenloos, we wisten niet meer, in welke richting we ons bewogen en liepen voort als in een vreeselijke droom.

Teneinde raad werd halt gehouden en de meesten van ons verklaarden liever te willen sterven dan hopeloos rond te dwalen in die vreeselijke wildernis van duisternis en koude. Echter, na een lange tijd van rust begon de hoop te herleven en wilden we nogmaals een poging wagen.

In die treurige omstandigheden was het ergste, dat er geen leiding en geen eensgezindheid bleek te zijn. Sommigen wilden het schip weer opzoeken, anderen meenden, dat de weg terug te veel hindernissen en ongemakken opleverde, om het doel te kunnen bereiken. Er ontstond twist, harde woorden vielen er... en die oogenblikken waren de ellendigste van de heele tocht.

Toen hebben Petersen en ik het er op gewaagd. Wij draalden niet langer, maar lieten de anderen verdeeld van zin

achter, en begaven ons nagenoeg zonder voedsel op weg, in de flauwe hoop, de brik te zullen vinden. Nooit zouden jullie ons hebben teruggezien, als we, twee dagen na ons vertrek, deze Eskimo's niet hadden ontmoet.

Ze hebben ons dadelijk opgenomen en langs een heel andere weg naar hier gebracht.

Daarom kunnen zij het best de achtergebleven kameraden redden. Als we ze daarvoor met geschenken beloonen, zullen ze er wel toe bereid zijn."

Allen hebben met belangstelling geluisterd naar het verhaal van de deerniswekkende lotgevallen der mannen. Op de laatste opmerking van Bonsall zegt de kapitein:

„Er zal wel niet anders opzitten, dan dat we de Eskimo's belasten met de redding van onze makkers. We zullen ze een voorraad voedsel moeten meegeven. En nou ben ik er wel een beetje bezorgd over of dat wel terechtkomt. We kennen de aard van dit volkje wel zoo'n beetje. Ze zijn hulpvaardig geweest, dat is zoo, en we zijn er hun zeer dankbaar voor. Toch vrees ik, als we ze proviand meegeven, dat de verleiding om er mee van door te gaan, te groot voor hen zal zijn. Maar we moeten het er wel op wagen."

Gelukkig blijken de Eskimo's er toe bereid te zijn. Vooral als hun allerlei snuisterijen worden aangeboden. Brooks offert zijn koperen tabaksdoos. Jan Hamer heeft nog een kleine handspiegel te missen. Hoogst tevreden nemen zij deze en nog andere dingen als kostbare geschenken aan. Dan vertrekken zij met de belofte, hun zending zoo spoedig mogelijk te volbrengen. De kapitein zegt hun nog meer geschenken toe, als ze met de anderen teruggekomen zullen zijn.

Maar deze belofte zal hij nooit behoeven in te lossen. Nimmer zullen ze meer iets van deze Eskimo's hooren of zien. Eenmaal op weg, vergeten ze wat ze op zich genomen

hebben, en voeren de etenswaren, als een buit die goed te pas komt, naar hun nederzetting.

Toch worden de achtergebleven makkers gered. Door een wonderlijke en genadige besturing, zooals ze zelf erkennen, komen andere Eskimo's op hun weg, door wie ze, vijf dagen nadat Bonsall en Petersen zijn teruggekomen, veilig op het schip worden gebracht.

De ontvangst is hartelijk en de blijdschap en dankbaarheid om hun terugkomst groot. Southey is ernstig ziek en de overigen zijn allen min of meer invalide. Dokter Hayes is er nog het best aan toe en na enkele dagen rust is hij in staat, zich aan de zieken en halfzieken te wijden.

„Mannen,” zegt de kapitein de eerste avond dat ze allen bijeen zijn, „laat ons God danken, dat Hij ons weer samengebracht heeft. Hij heeft niet gewild, dat een gedeelte van ons op vreeselijke wijze zou omkomen. We moeten dit ootmoedig erkennen en Zijn goedheid niet vergeten.”

Eerbiedig buigen ze het hoofd, als de kapitein voorgaat in een diepgevoeld dankgebed.

19. VAARWEL „ADVANCE“!

De winter vordert langzaam. Verlangend wordt uitgezien naar de eerste oranjegele streep aan de horizon, die de komst van het licht zal aankondigen.

Kersttijd en Nieuwjaar zijn voorbij, maar die feestdagen hebben ze niet met een extra maal kunnen vieren, zooals de vorige winter.

De voorraad proviand mindert onrustbarend en er moet iets gedaan worden, anders zullen ze nog wegens gebrek aan voedsel omkomen.

De jacht levert niet veel op, nu de winter reeds zoover gevorderd is. Ook is het een heele onderneming, er nu op uit te gaan. Buiten, in de barre, nachtelijke ijswoestijn heerscht een uiterst lage temperatuur en het weerstandsvermogen van de leden der bemanning is gering.

Hans is niet in staat, op jacht te gaan. Bij hem vertoont zich dezelfde inzinking als bij de eerste overwintering. Daar moet hij eerst overheen.

De nood dringt echter tot handelen. Drie mannen, die er het best toe in staat zijn, Jan Hamer, Pierre Lafond en Tom, worden aangewezen om er met het geweer op uit te trekken.

„Ik zelf ga met Ohlsen op reis,” zegt de kapitein. „We gaan per slede naar Anatok, om te zien of ze ons daar aan proviand kunnen helpen. De drie jagers kunnen dan een eind met ons mee, tot we hen verlaten om de Eskimo's op te zoeken.”

Deze maatregel lijkt allen de beste. Er worden toebe-reidselen gemaakt. Een slede, met vier honden bespannen, staat weldra gereed. Een lichte slede voor de jagers, beladen met geweren en materiaal voor het opslaan van een tent, wordt er aan gekoppeld. Ze nemen een beperkte voorraad voedsel mee en Kane en Ohlsen zorgen er voor,

dat ze spullen bij zich hebben voor een ruilhandel met hun Eskimo-vrienden.

Zoo vertrekt het gezelschap, terwijl de anderen achterblijven, om in geestdoodende eentonigheid de dagen te doorworstelen, wyl ze door de omstandigheden zoo goed als tot werkeloosheid gedwongen zijn.

Een paar uur gaans van het schip staat een tent opgeslagen. Jan Hamer is bezig, eten klaar te maken. Kane en Ohlsen zijn hun weg gegaan naar de nederzetting der Eskimo's. Pierre en Tom zwerven buiten rond om zoo mogelijk wild onder schot te krijgen, ijsberen of robben, of wat er maar op hun weg komen zal. Hamer maakt alles gereed voor een goede ontvangst, als ze straks, liefst met een rijke buit op de meegenomen slede, zullen terugkeeren.

Juist als hij proeft of de soep de goede smaak heeft, wordt het tentzeil opgelicht en kruipt Tom naar binnen. Met één oogopslag ziet Hamer, dat er iets bijzonders gebeurd moet zijn. Zijn makker ziet lijkbleek en is geheel overstuur.

„Ga mee, we moeten ons haasten. . . .” stamelt hij zenuwachtig. „Pierre heeft een ongeluk gekregen. Ga dadelijk mee. . . . Onderweg zal ik je wel vertellen. . . .”

Zonder verdere uitleg te vragen gaat Hamer mee. De tent moeten ze onbeheerd achterlaten, in de hoop, dat ze tijdens hun afwezigheid niet door ijsberen zal vernield zijn.

In korte, afgebroken zinnen deelt Tom mee wat er voorgevallen is. Hij wijdt er niet over uit. Bij deze felle koude is het raadzaam, de mond gesloten te houden. En ze moeten zoo vlug mogelijk voort.

Pierre en Tom hadden een kleine ijsberg beklommen om op het daarachter gelegen terrein te komen. Plotseling gleed Pierre uit of struikelde — precies weet Tom dat niet.

Maar hij viel in het donker naar beneden en bleef liggen, waarschijnlijk bewusteloos. Tom zag geen kans, hem te bereiken, want de berg vertoonde aan die kant een zeer steile helling. De diepte, waarin Pierre terechtgekomen was, bedroeg misschien wel twintig meter en was geheel ingesloten door onoverkomelijke ijsblokken.

Met ontzetting verneemt Hamer de treurige tijding. Lafond is zijn vriend niet, dat is zoo, maar toch wenscht hij hem geen kwaad toe. 't Gaat er nu maar om, zoo spoedig mogelijk aan de plaats des onheils te komen. Misschien is er nog een middel tot redding te bedenken. Als ze maar niet te laat komen. Iemand, die in deze koude eenige tijd hulpeloos neerligt, is zoo goed als verloren. Toch zullen ze het uiterste beproeven.

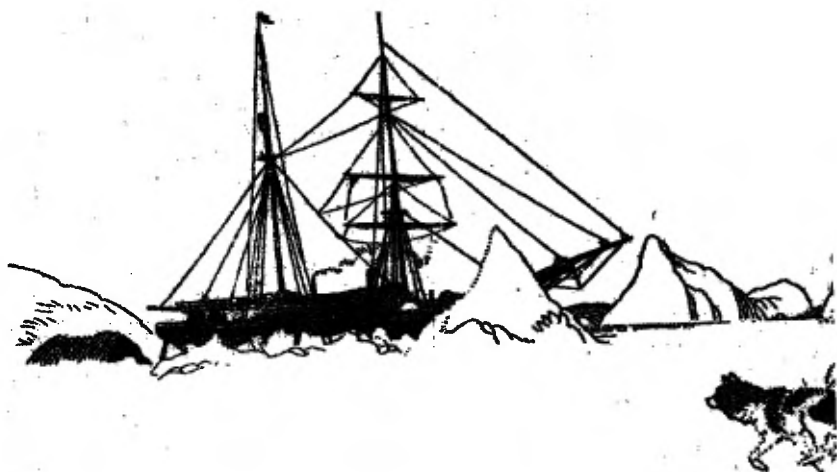
Na een marsch van een kwartier over heuvelachtig terrein bereiken ze de bewuste plek. De maan werpt een matte zilverglans over het terrein, zoodat er tenminste geen volslagen duisternis heerscht. Niet zonder eenige moeite beklimmen ze de ijsberg, die zich temidden van ongelijke schotsen en rotsachtige ijsmassa's verheft. Voorzichtig naderen ze het gevaarlijke punt en na eenig zoeken wijst Tom de plaats aan, waar het vreeselijke plaats greep.

Beiden turen naar omlaag en ontdekken een donker, bewegingloos voorwerp — dat is Pierre Lafond. . . .

„Er is geen ander middel tot redding, dan dat ik langs deze zijde van de berg naar beneden ga,” zegt Hamer, na even te hebben nagedacht.

„Maar dat is onmogelijk. . . . Deze steile kant. . . . We zullen eveneens naar beneden storten. . . .”

„Jij blijft hier, Tom. Of beter nog, je gaat terug naar de slede en wacht daar op ons. Als de redding niet gelukt, moet jij tijding kunnen brengen op het schip. Ben ik eenmaal bij Pierre, dan zal ik trachten een andere uitweg te

Midden in de x

vinden. Misschien gelukt het mij om de ijsmassa's heen te komen."

Hamer is, na korte strijd, vast besloten. Hij zal zijn leven voor Pierre wagen. Het is zijn roeping als Christen en hij is blij, dat God hem daartoe de moed en de wil geeft. Een kort gebed om bijstand stijgt op tot Hem, Die deze schier hopelooze poging kan doen slagen.

Dan daalt hij af, voorzichtig, langzaam. De afstand tot waar de ongelukkige ligt, is niet heel groot, maar toch is het een tocht vol gevaren. Soms glijdt hij uit, maar weet zich op het juiste oogenblik nog aan een vooruitstekend punt vast te klemmen. Dan weer wondt hij zich, als hij misstapt en vrij onzacht op een lager gelegen vlak terecht komt. Maar al meer nadert hij de plek, waar het slachtoffer zich bevindt.

Tom kijkt hem na in angstige spanning. Maar dan moet

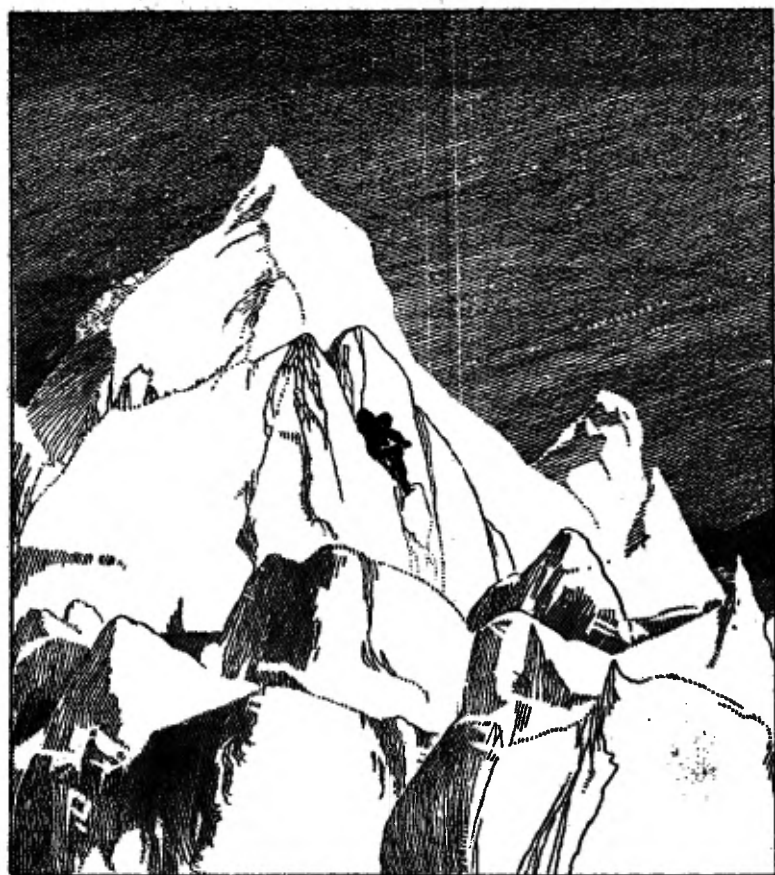

hijnen ze . . . , blz. 192.

hij terug, want stilstaan in deze koude beteekent een zekere dood. Hij daalt aan de kant, van waar ze gekomen zijn, de berg af, wat vrij gemakkelijk gaat. Zoo bereikt hij de plaats waar de slede achtergebleven is.

Daar loopt hij rusteloos heen en weer, lange tijd. Een half uur verstrijkt, het wordt bijna een uur. Het wachten begint Tom zeer zwaar te vallen. Er komt een moeheid over hem, die hij niet van zich kan afschudden. Een soort verdooving maakt zich van hem meester, niettegenstaande hij steeds in beweging is. Hij krijgt vreemde gewaarwordingen en is zich al minder zijn toestand bewust. Eindelijk geeft hij toe aan zijn verlangen om te rusten, strekt zich uit op de sneeuw en valt in slaap. . . .

Gelukkig duurt dat niet lang. Na enkele minuten reeds wordt hij hardhandig gewekt door Jan Hamer, die tot zijn groote schrik bemerkt, in welk gevaar Tom verkeert. Zelf

is Jan er ellendig aan toe, maar het is alsof hij door een wonder over bovenmenselijke kracht beschikt. Zoo is het ook. God helpt hem.

„Kom mee, Tom. Sta op, vlug. Ik weet nu, hoe we Lafond bereiken kunnen. Maar hij is bewusteloos. Alleen kan ik hem niet hierheen krijgen.”

Tom, door de korte slaap versterkt, voelt een groote opluchting, nu z'n kameraad weer bij hem is. Samen gaan ze op weg. Ze moeten een heele omweg maken over moeilijk terrein. De terugweg is nog zwaarder, als ze hun makker meevoeren. Tot het uiterste spannen ze hun krachten in. Soms rusten ze even, noodgedwongen, en dan gaat het weer voort. Gelukkig is Pierre geen boom van een kerel. Menschelijkerwijs gesproken zouden ze het met Bonsall niet klaar gekregen hebben.

Als ze eindelijk, eindelijk de slede bereiken, is het ergste geleden. Lafond wordt er in gelegd en terdege toegedekt. Dan trekken ze naar de tent. Daar trachten ze Pierre tot bewustzijn te brengen, wat na eenige tijd gelukt. Hij heeft een diepe wond aan het hoofd, die zoo goed als het kan wordt verbonden.

Zoo spoedig mogelijk wordt de tocht naar het schip aangevaard. Niet alleen Pierre, maar alle drie komen ze er ziek en uitgeput aan. Maar nu zijn ze niet meer aan zichzelf overgelaten. Ze worden door de anderen hartelijk ontvangen en verzorgd.

Ondanks het vreeselijk avontuur is Hamer na een paar weken weer hersteld. Ook Pierre Lafond haalt het er bovenop, maar Tom wordt hard ziek. Dokter Hayes kijkt bezorgd. Als Tom beter wordt, zal het in ieder geval maanden duren.

Hamer vertelt wat hun overkomen is, maar maakt geen ophef van de redding.

Pierre schijnt niet te weten of te willen weten, dat hij zijn leven aan hem te danken heeft, en de man, die getuige is geweest van het flinke gedrag van Jan Hamer, en het graag zou willen bekend maken, is te ziek om er over te kunnen spreken.

Maar Hamer heeft geen behoefte aan lof. Hij is er diep van doordrongen, dat Pierre zijn redding in de eerste

plaats aan God te danken heeft. Dat hij daarvoor gebruikt werd, maakt hem niet hoogmoedig, maar stemt hem blij en dankbaar.

Het is al bijna Februari, als kapitein Kane en Ohlsen terugkeeren... zonder proviand. Ze doen de teleurstellende mededeeling, dat er in de nederzetting niets te verhandelen viel. De ontvangst was vriendelijk, maar onder de Eskimo's zelf heerscht in dit jaargetijde zooveel honger en ellende, dat van hen geen hulp te verwachten is.

In zorg en kommer worden de eerstvolgende maanden doorgebracht. De kapitein spreekt zijn mannen moed in. Hij gaat met Hans, die weer beter is, meermalen op jacht. Dikwijls zijn die tochten tevergeefs, maar soms hebben ze geluk en komen dan met een flinke buit thuis.

De eendere dagen volgden elkaar op, zonder dat iets bijzonders de eentonigheid breekt. Morton vertelt een legio belangwekkende avonturen, door hem zelf beleefd of ook wel uit zijn hoofd bedacht, maar het gelukt hem lang niet altijd, er een opgeruimde stemming in te krijgen. Veel denken de mannen aan huis, aan de betrekkingen, die ze hebben achtergelaten, en menigeen peinst herhaaldelijk over de vraag, of ze hen ooit zullen wederzien. Ook Jan Hamer's gedachten gaan voortdurend naar de zijnen en gelukkig heeft hij Brooks, met wie hij er over praten kan. De stuurman is het gezellige tehuis van zijn vriend niet vergeten.

De terugkeer van het licht wordt met vreugde begroet. Ze maken een ronde om het schip en inspecteeren de romp. Het blijkt, dat de brik door het ijs zeer geleden heeft en op tal van plaatsen ernstig gehavend is. Het schip is niet zeewaardig meer en herstellen is onmogelijk.

„Het is niet zoo erg,” zegt de kapitein bemoedigend, „het

was toch mijn plan niet om te wachten tot het ijs loslaat. Ik vind de beste oplossing, dat we, zoodra de Meimaand is aangebroken, het schip verlaten, en met de sleden naar het Zuiden trekken. Natuurlijk zullen we een paar booten meenemen. Het vervoer van de zieken is wel bezwaarlijk, maar daar is niets aan te doen."

Dit besluit wordt door allen toegejuicht. Hoewel nog veel moeilijkheden te overwinnen zijn, begint de hoop te herleven. Hoe meer het jaargetijde vordert, hoe beter de toestand wordt en hoe opgewekter de stemming.

In April komen de bekende Eskimo-vrienden weer opdagen. Zij zijn niet meer zoo lastig als bij de eerste ontmoeting, maar toonen zich vriendschappelijk en hulpvaardig. Gastvrij worden ze ontvangen en hun komst biedt de mannen een welkome afwisseling.

Eindelijk breekt de groote dag aan, waarop ze de brik voorgoed zullen verlaten. Weken tevoren hebben ze al toebereidselen gemaakt. Drie booten worden op de sleden gezet, welke door de mannen zullen worden voortgetrokken. Een slede, met honden bespannen, is voor de zieken bestemd. Het weinige voedsel, dat ze nog bezitten, wordt meegenomen en voor het overige zullen ze zich op de jacht verlaten. Het tapijt, dat in de kajuit lag, gebruiken ze voor het vervaardigen van schoenen, met zolen van walrusvel. Van een stuk zeildoek maken ze drie dozijn sokken, die voor de heele bemanning moeten dienen. Ook zijn ze van dekens en slaapzakken van buffelvel voorzien.

Het oogenblik van vertrek wordt door allen als een gewichtig moment gevoeld.

De kapitein heeft zijn Bijbel genomen en eerbiedig staan ze om hem heen, als hij een gedeelte voorleest. Plechtig klinkt zijn stem:

„Want de Heere is een groot God, ja, een groot Koning

boven alle goden. In Wiens hand de diepste plaatsen der aarde zijn, en de hoogten der bergen zijn Zijne. Wiens ook de zee is, want Hij heeft ze gemaakt en Zijn handen hebben het droge geformeerd. Komt, laat ons aanbidden en nederbukken, laat ons knielen voor den Heere, die ons gemaakt heeft."

Daarop bidt de kapitein kort en ernstig. Slechts als Gods hand hen geleidt, zullen ze veilig zijn. Een uiterst gevaarlijke tocht gaan ze ondernemen, maar zij bevelen zich aan in de hoede van den Almachtige.

Nog eenmaal trekken ze rond het schip, wijzen elkaar de ernstige beschadigingen aan en spreken in een haast weemoedige stemming over de tijd, waarin dit vaartuig hun eenig toevluchtsoord was. Ook denken ze aan hun twee trouwe kameraden, die in dit oord der verschrikking hun graf vonden. Dan begeven ze zich naar de gereedstaande sleden.

Op hoop van een goede uitslag zet de groep zich in beweging.

„Vaarwel, Advance!"

20. HET WAAGSTUK

Gelukkig zijn de mannen, die een gewaagde poging doen om aan de Noordelijke ijsgebieden te ontkomen, aan moeilijkheden gewend. Anders zouden ze de tocht misschien spoedig opgeven.

Aanvankelijk vorderen ze maar langzaam. De sleden zijn zwaar beladen en het besturen er van is lang niet gemakkelijk. Het terrein is ook zeer afwisselend. Soms gaat het over vlak ijs, dan weer treffen zij ongelijke schotsen en rijen hummocks aan.

Ze zijn bijna een maand onderweg, als ze open water bereiken. De Eskimo's uit Anatok hebben hen uit vriendschap tot hier vergezeld en hen al die tijd met goede raad en hulp bijgestaan.

Vóór dat de booten te water gelaten worden, nemen ze van de Eskimo's afscheid. Allen krijgen een geschenk. Daartoe dienen zagen, bijlen, messen en dergelijke gereedschappen meer. Aan de kinderen worden stukken zeep uitgedeeld, hoewel het zeer twijfelachtig is of ze er ooit gebruik van zullen maken. Ook krijgen de Eskimo's de vier honden, die nog over zijn.

Het afscheid heeft iets plechtigs en geschiedt van de zijde der Eskimovrouwen niet zonder tranen. Maar het huilen valt ze niet moeilijk. Zoodra het te pas komt, weten ze de waterlanders te voorschijn te tooveren.

Kapitein Kane houdt een toespraak en vertelt van Zuidelijker streken, waar ze een veel beter bestaan zouden hebben, als ze daar heengingen.

Ze luisteren aandachtig en het schijnt wel of ze van plan zijn, ernstig over die raad na te denken.

Daarna schepen de reizigers zich in en steken van wal. De eerste dagen gaat het voorspoedig, maar weldra worden ze weer door ijsschotsen gehinderd.

Tenslotte wordt hun weg geheel versperd en zijn ze genoodzaakt, de booten te verlaten, om ze over het ijs te sleepen. Het is een zeer inspannend werk. Daar komt bij, dat ze slechts schraal gevoed kunnen worden, omdat de voorraad proviand zoo goed als op is.

Hun maal bestaat slechts uit fijngestampt beschuit met een weinig thee.

Noodgedwongen besluiten ze, enkele dagen rust te nemen. De booten worden aan het landijs vastgelegd. Gedurende de tijd, dat ze daar verblijven, zijn ze in de gelegenheid, een flink aantal vogels te schieten, wat hun krachtiger voedsel oplevert. De kapitein heeft hoop, dat de kans om wild te bemachtigen, zal toenemen, hoe Zuidelijker ze komen. Later blijkt, dat dit een gegronde hoop is geweest. Terwijl de mannen weer in de booten hebben plaats genomen, om de reis voort te zetten, komt opeens het ijs, waaraan de vaartuigen nog vastzitten, in beweging. Uit het Noord-Westen steekt een storm op en het ijsveld, met booten en al, wordt in vrij snelle vaart voortgejaagd.

Maar dan botst het op het vaste ijs aan de voet van een klip. Er ontstaat een oorverdoovend geraas. 't Is of alles breekt en versplintert. 't Is een ontzettend oogenblik. De reizigers worden opgeheven, door elkander gesmakt en neergeworpen. Grootte blokken ijs vliegen rond en ploffen neer. De mannen worden door schrik en ontzetting bevangen, maar hun angstige kreten gaan verloren in het bulderend geweld. Ze krijgen de indruk van een ontzettende natuurramp.

Eindelijk komen de ijsvelden tot rust. De storm voert het losse ijs weg en de bemanning, die er wonder boven wonder goed afgekomen is, doet zijn uiterste best, tusschen de schotsen uit te komen. Met veel moeite gelukt dit en tot hun vreugde bevinden ze zich in open water.

De booten hebben echter nogal schade opgelopen en moeten noodzakelijk worden hersteld. Als het water hoog genoeg gestegen is, trekken ze de booten op de smalle rand van een klip, waar ze gekalefaterd worden. Dit werkje duurt drie dagen. Gedurende die tijd hebben ze een meevaller, want ze vinden een overvloed van ganzen-eieren, waaraan ze zich naar hartelust te goed doen.

Daarna wordt de reis voortgezet. Ze zijn nu voortdurend in de gelegenheid, vogels te schieten, zoodat de voedselvoorziening niet meer zoo'n zorg baart.

Weldra wacht hun nieuwe tegenslag. Door de vreemde vorm van een groote ijsberg misleid, komen de booten in een verkeerde opening tusschen de ijsschotsen terecht en tot zijn schrik bemerkt de kapitein, dat het ijs zich achter hen toesluit.

Het duurt niet lang of ze kunnen niet verder. De booten worden op het ijs getrokken. De kapitein beklimt met Goodfellow een ijsberg om de omtrek eens te overzien. Tot hun ontzetting bemerken ze, dat ze zo ver het oog reikt, geheel ingesloten zijn door ijsschotsen en ijsbergen. Ze bevinden zich in treurige toestand. Goodfellow, gehard en norsch als hij is, kan tranen van teleurstelling niet weerhouden. Ook de anderen worden door moedeloosheid overvallen. Hier kunnen ze met de booten nooit uit komen.

„Er is maar één mogelijkheid om hiervandaan te komen,” zegt de kapitein, „en dat is, dat we ons nogmaals voor de sleden spannen. En dan moeten we terug naar de plek, waar we een verkeerde geul zijn binnengevaren. Het is hard, mannen, maar er zit niets anders op.”

Het is hard, ja, want het zal haast bovenmenselijke inspanning kosten, de zware sleden over het ongelijke ijs te trekken.

Drie dagen lang worstelen ze over het brokkelige ijs.

Doodelijk vermoeid komen ze bij de ijsberg, die hen op een dwaalspoor gebracht heeft.

Nadat ze uitgerust zijn en nieuwe kracht hebben verzameld, worden de booten weer te water gelaten en de reis voortgezet.

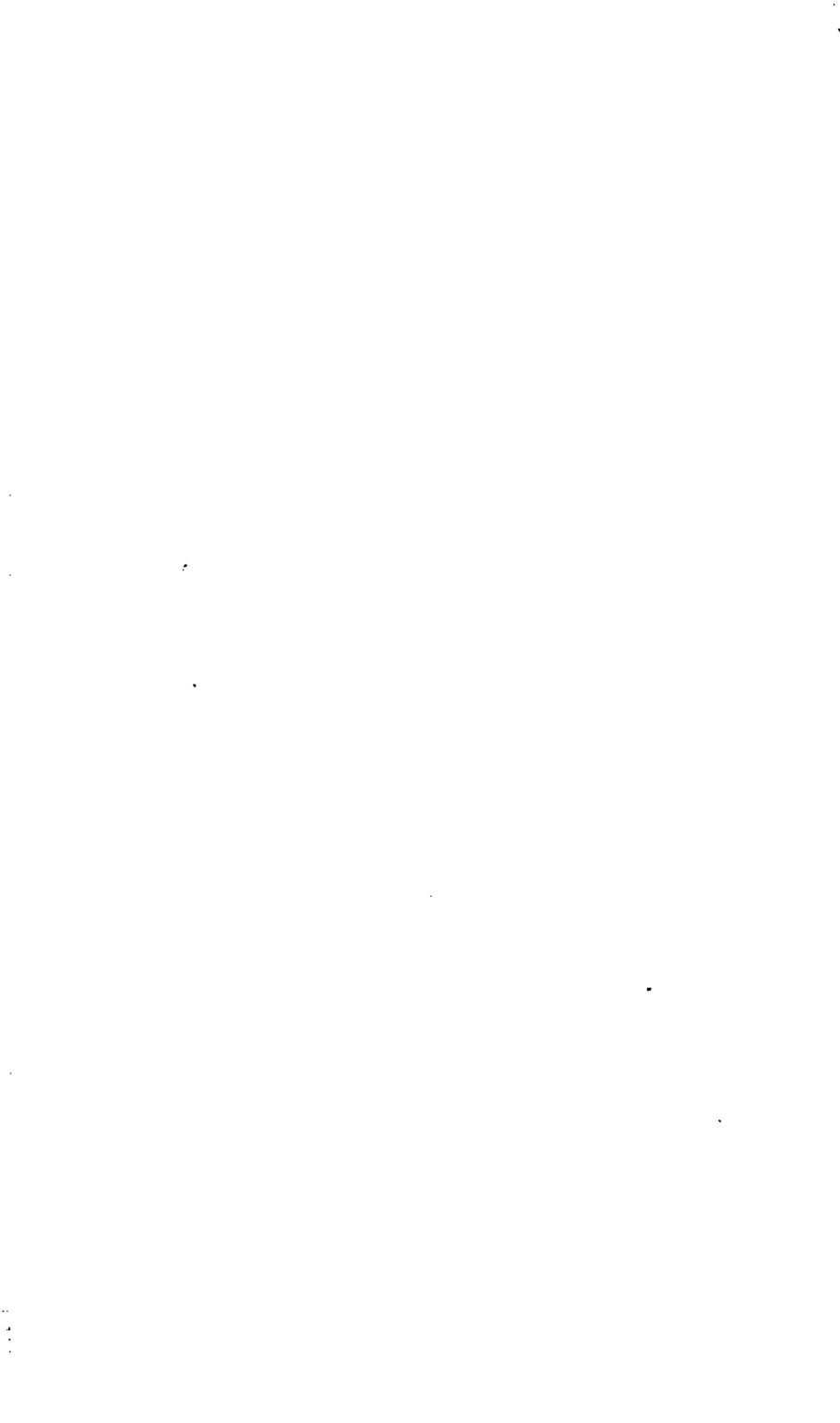
Een frissche Noordenwind blaast in de zeilen en geleidelijk worden de omstandigheden gunstiger.

De eerste Augustus, in vrijwel geheel open water, bereiken ze een eiland. Ze besluiten, daar aan te leggen en loopen een kleine baai binnen. Aanvankelijk zijn ze gered en met harten vol dank geven ze zich aan een geruste slaap over. Op één der volgende dagen, als ze maar net het eiland verlaten hebben, ontdekken ze een schip.

Die ontdekking wordt hun volkomen redding. Het is een traanschip, dat op weg is naar Uppernavik en van daar nog Zuidelijker, naar Godhaap vaart.

Ze begeben zich naar het schip en worden aan boord genomen. Hartelijk is de bejegening als de schepelingen vernemen wie ze zijn en wat ze hebben doorgemaakt.

Van den kapitein van het traanschip hooren ze het bericht, dat de overblijfselen van John Franklin's expeditie gevonden zijn, ongeveer duizend mijlen Zuidelijker dan Kane en zijn mannen hebben gezocht.

DERDE DEEL:
THUISKOMST

21. NAAR NEW-YORK

Kapitein Kane, u en uw mannen zijn hier hartelijk welkom. We hebben respect voor wat jullie hebben gepresteerd. Het wachten is nu maar op een Amerikaansch schip, en dat kan wel even duren, want ze komen niet dikwijls in deze buurt. Maar tot zolang staat mijn huis gastvrij voor u open en ik zal zorgen, dat ook de matrozen onderdak krijgen."

Met deze vriendelijke woorden, door het hoofd der Deensche kolonie in de Engelsche taal gesproken, worden Kane en de zijnen te Godhaap ontvangen.

Voor hun volkomen redding en voor deze welwillende ontvangst zijn allen zeer dankbaar. 't Lijkt hun een wonder, dat ze de gevaren en moeilijkheden van de reis te boven gekomen zijn. Ze kunnen zich haast niet voorstellen, dat aan dat alles een einde gekomen is. Als er nu maar gauw een schip komt, dat hen naar New-York terugbrengt. Niemand kan zeggen wanneer dit het geval kan zijn. Nu ligt er alleen een schip uit Denemarken, dat eens per jaar de nederzetting van het noodige voorziet, en dat over enkele dagen weer vertrekken zal.

De leden van de expeditie worden in de huizen van verschillende inwoners ondergebracht. Kane, Hayes en Southey zijn de gasten van den Deenschen gouverneur. Het verkeer in de huizen geeft den mannen een vreemde gewaarwording, daar ze bijna drie maanden in de open lucht hebben vertoefd. 't Verblijf binnenshuis lijkt hun benauwd. Ze moeten er eerst aan wennen.

Hans Christian neemt afscheid van zijn kameraden, met wie hij ruim twee jaar, vaak in de hachelijkste omstandigheden, heeft omgegaan. Hij verlangt er naar, zijn oude moeder op te zoeken en zijn stamgenooten terug te zien. De geharde, verweerde mannen, die bijna voor niets ver-

vaard zijn, houden zich uiterlijk goed bij dit afscheid, maar voelen zich toch innerlijk bewogen. Ze hebben dezen Eskimo leeren kennen als een voorbeeld van moed en plichtsbetrachting en als een trouwe, behulpzame kameraad. Nimmer zullen ze hem vergeten.

Kapitein Kane en zijn mannen bereiden zich intusschen voor op een lange tijd van wachten. Niemand heeft er vermoeden van, welk een groote verrassing hun te beurt zal vallen. Want na enkele dagen reeds bereikt hen plotseeling de verheugende tijding, dat er een schip, met de Amerikaansche vlag in top, in aantocht is. 't Blijkt een stoomboot te zijn, die expres gezonden is om Kane en de zijnen te zoeken. Met een luid „houzee!” worden ze aan boord ontvangen en door landgenooten hartelijk verwelkomd.

De kapitein van deze boot, beseffende, aan welke ontbering en ellende deze mannen lange tijd hebben blootgestaan, doet zijn uiterste best, hen goed te verzorgen. Ze worden zooveel mogelijk van andere kleeven voorzien, en het blijkt niet onnoodig, dat de scheepsdokter sommige van hen onder behandeling neemt. De gezondheids-toestand der mannen is tamelijk goed, maar vanzelfsprekend heeft de moeilijke tijd, die ze achter zich hebben, zijn sporen nagelaten.

Slechts enkele dagen blijft het schip te Godhaap. Morgen zal het naar New-York vertrekken.

Jan Hamer en Brooks zijn aan land gegaan. De korte, maar aangename kennismaking met de inwoners noopt hen nog eens voor 't laatst hier en daar een bezoek te brengen en afscheid te nemen.

„Zeg Jan,” begint Brooks, als ze samen voortloopen, „wat was dat vandaag voor een schermutseling aan boord? Had je het weer met Pierre Lafond aan de stok?”

„Ja, er is weer iets voorgevallen. Ik zal het je vertellen.

Maar dan moet je eerst een heele geschiedenis aanhooren. Het betreft mijn pleegbroer Hein. Misschien herinner je je nog, dat Pierre hem eens een gemeenen moordenaar genoemd heeft...."

„O, maar wat Pierre zegt...."

„Stil, vriend, luister eerst naar m'n droef verhaal, dan zal je begrijpen waarom ik de beschuldiging van Lafond niet weerleggen kon."

En Hamer vertelt van ouwe Teun en diens afgedwaalden zoon. Met ontroering spreekt hij over dien ouden vader, die misschien nu nog elke dag tevergeefs uitziet naar de terugkeer van zijn zoon, en die misschien nog steeds in bange twijfel verkeert over de geruchten, die hem bereikten. Ook deelt Jan de inhoud van Hein's brief mee, waaruit het berouw en de wanhoop van zijn pleegbroer blijkt. Dan stelt hij den aandachtig luisterenden stuurman op de hoogte van wat er vandaag aan boord is gevallen.

„De bewuste brief, die voor mij van veel gewicht is, heb ik, waarschijnlijk bij het verwisselen van m'n kleeren, verloren. Nergens kon ik hem terugvinden. Toen ik er bij deze en gene naar informeerde, zei Ohlsen mij, dat hij toevallig gezien had, dat Pierre een enveloppe oprapte, die in de kajuit onder m'n kooi lag. Ik naar Pierre. Maar daar had je de poppen aan 't dansen. Hij nam mij de vraag, die ik toch zeer voorzichtig stelde, heel kwalijk en begon onredelijk uit te vallen en te schelden. „Ik begrijp wel, welke brief je bedoelt," zei hij hoonend, „en ik wou voor een lief ding, dat ik 'm in m'n bezit had. Dan zou ik hem bij gelegenheid zekeren ouden baas onder de neus duwen, om hem te laten weten welk een braaf zoontje hij heeft." En hij voegde er met een onaangename lach aan toe: „Misschien gebeurt dat nog wel eens."

„Zoo'n kerel," valt Brooks uit, zijn vuisten ballend, „ik

zou hem wel eens onder handen willen nemen...."

„Ik had ook moeite, mij kalm te houden, dat verzeker ik je, Brooks. Maar ik dwong mij, zijn praatjes als geleuter te beschouwen, en hoewel ik sterk vermoed, dat hij de brief heeft, vond ik het toch wijzer, er niet verder op in te gaan. Juist wilde ik mij met een verachtelijk schouderophalen verwijderen, toen Tom, die van de woordenwisseling getuige was, zich er mee bemoeide. Nou, je weet, Tom hebben we nooit voor bij de hand gehouden. Maar je had hem nu eens moeten hooren! Hij heeft Lafond ongenadig de waarheid gezegd. „Je moest je schamen,” zei hij, „om ruzie te maken met den man, die zijn leven in de waagschaal gesteld heeft om het jouwe te redden. Weet je wel, ondankbare kerel,” zei hij letterlijk, „dat je een ellendige dood gestorven zou zijn, als deze man geen bovenmenselijke poging gedaan had om je te redden? Ik heb je machteloos zien liggen in die vreeselijke nacht, tusschen metershooge ijsblokken, bij een koude van veertig of vijftig graden. Ik heb gezien hoe Hamer de steile helling afdaalde, op gevaar af, in de diepte te zullen storten en jouw treurig lot te deelen. En je had het er niet naar gemaakt, Pierre, dat hij voor je deed, wat iemand nauwelijks voor zijn besten vriend doet. Is dit nu je dank? Je moest je schamen.”

„Nou,” onderbreekt Brooks het verhaal van z'n vriend op vergenoegde toon, „daar kon de vent het mee doen. Dat heeft Tom hem eens flink gezegd.”

„Tom zei nog veel meer, wat ik allemaal niet herhalen kan. Zijn woorden maakten toch indruk op Pierre. Van zijn brutaal optreden bleef niets meer over. Hij mompelde wat en zoodra hij de kans kreeg, droop hij beschaamd af. 't Was of hij voor 't eerst hoorde, uit welke benarde positie hij gered werd. Dat kan ook wel, omdat hij op het kritieke oogenblik buiten bewustzijn was.”

„Welja, je moet hem nog verdedigen ook. Natuurlijk wist hij wel al lang, dat zijn redding geen kinderwerk was. 't Is een ondankbare vlegel, dat zeg ik. Zijn bedreiging om ouwe Teun in te lichten, zou hij zeker nakomen, als hij er maar toe in de gelegenheid was. Laten we er maar over zwijgen, want ik maak me veel te nijdig op dien kerel. Ik zal blij zijn als we van hem af zijn.”

Weinig kunnen deze mannen vermoeden, dat deze laatste wensch spoedig zal worden vervuld.

Als ze tegen de avond op het schip terugkeeren, vernemen ze het haast ongelooflijke bericht, dat Pierre Lafond vertrokken is.

„Hij is met Petersen op het schip, dat vanavond uitvaart naar Denemarken,” vertelt kapitein Kane. „De kapitein van dat schip was bereid, beiden mee te nemen, en toen ze mij daarvoor toestemming vroegen, heb ik het toegestaan.” Stom verbaasd zien Brooks en Hamer elkaar aan.

„Als daar maar niet wat achter steekt,” oppert Jan ongerust, „als hij de brief bij zich heeft, zal hij zich nog op mij wreken door m'n pleegvader op de een of andere wijze met de inhoud in kennis te stellen.”

„Kom, kom,” stelt de stuurman hem gerust, „dat lijkt me niet waarschijnlijk. Hij is nog zoo maar niet in Holland, moet je denken. En dan, er zijn ruim twee jaar verlopen, in die tijd kan er heel wat veranderd zijn. Het is niet zeker, dat je pleegvader nog leeft en het is ook mogelijk, dat Hein, door berouw gekweld, hem reeds alles bekend heeft. Maak je geen zorgen voor de tijd, jongen. Alles komt nog terecht, dat zal je zien.”

Maar Jan Hamer blijft er over piekeren. Pierre Lafond is er wel de man naar om door te zetten, als hij zich wreken wil.

De volgende morgen heeft de afreis plaats. Het schip verlaat de Baffinsbaai en zet koers naar de Vereenigde

Staten. De reis gaat voorspoedig en kenmerkt zich niet door bijzondere voorvallen.

Te New-York wacht hun een hartelijke ontvangst. De heeren Grinnell en Praebody zijn op 't appèl en de Noordpoolreizigers worden met waardeerende woorden toesproken. Al zijn ze er niet in geslaagd, de overblijfselen van Franklin's expeditie te vinden, toch is hun moedige tocht niet tevergeefs geweest. Ze brengen een schat van gegevens mee over het Noordpoolgebied, waarmee latere ontdekkingsreizigers hun voordeel kunnen doen.

De afmonstering der matrozen vindt met eenige plechtigheid en onder feestelijke stemming plaats. Alle leden der expeditie ontvangen een geldelijke belooning boven hun gage, waarmee de heeren, die de zaak op touw hebben gezet, hun volle tevredenheid willen betuigen.

Dan gaan ze uit elkander, deze dappere mannen, die, over het geheel genomen, in eensgezindheid en onder voorbeeldige discipline twee jaren lang de grootste gevaren hebben getrotseerd en zich de ontzaglijkste ontberingen hebben getroost.

Bonsall en stuurman Wilson wonen in New-York. Ze zullen spoedig in hun gezin teruggekeerd zijn, waar de vreugdevolle tijding van hun behouden terugkomst reeds doorgedrongen is. Ook de jonge Hickey heeft hier zijn ouderlijk tehuis. Ohlsen en Tom hebben slechts verre bloedverwanten, de een in Engeland, de ander in Ierland. Hun wacht geen vriendelijk tehuis. Dat is wel hard, na zoo'n moeilijke, gevaarvolle tocht.

Brooks besluit, op sterk aandringen van Hamer, met hem mee naar Holland te gaan. Eerst strubbelt hij wel tegen, maar tenslotte geeft hij toe, want in de grond van zijn hart trekt het hem wel aan, om bij zijn vriend een rusttijd door te brengen, die weer moed en kracht geven zal, om straks het zwalken op de wijde wateren te hervatten.

22. HET WEERZIEN

„En nou ga ik deze kant uit,” zegt Brooks, die met Jan Hamer op een mooie dag in October van New-York te Rotterdam is aangekomen, en nu op de hoek van een straat, dicht bij de haven, van z'n vriend afscheid wil nemen, „'k ga m'n ouwe logementje opzoeken en eens kijken hoe Klaas het maakt. Ik ben er niks bang voor of ze ontvangt me met open armen.”

Hamer pakt Brooks bij de arm.

„Geen sprake van, dat jij dat nare, sombere hok weer gaat betrekken. Natuurlijk ga je met mij mee. Daarvoor heb ik je mee naar Holland genomen. Nee, maat, je gaat zoo maar niet aan de haal.”

Maar de stuurman maakt met een besliste beweging zijn arm vrij.

„Hoor eens, Jan, laat me nou maar stilletjes gaan. Jij bent twee en een half jaar van huis geweest. Jou wacht een blijde thuiskomst en daar hooren geen vreemden bij. Afgeloopt. Ik ga naar Klaas, en daar blijft het bij.”

Brooks is niet van zijn plan af te brengen.

„Goed dan,” geeft Hamer tenslotte toe, „maar op één voorwaarde. Ik verwacht je vanavond en dan neem je bij ons voorloopig je intrek. Afsproken?”

„Vanavond kom ik en over het andere praten we nog wel eens. Doe ze bij je thuis maar vast de groeten. Atjuus, hoor!”

„Atjuus, tot vanavond dan. Je weet me nog wel te vinden, hè? Tjonge, tjonge, wat zullen we een hoop te vertellen hebben.”

Terwijl Brooks zich in tegenovergestelde richting verwijdert, spoedt Hamer zich naar huis. Aan de eene kant spijt het hem, dat zijn vriend niet dadelijk meegaat, maar aan de andere kant vindt hij het toch wel prettig, als er

bij het eerste weerzien geen vreemden zijn. Brooks is wel allesbehalve een vreemde, maar hij behoort toch niet tot de familiekring. 't Zou ook hard voor hem zijn, als hij van de hartelijke ontvangst getuige was, terwijl hijzelf niemand op de wereld heeft, die met verlangen naar hem uitziет.

„Wat ben ik dan toch veel gelukkiger,” denkt Hamer. Hij stelt zich de blijde verrassing voor, die de zijnen wacht. Ze weten er niets van, dat hij komt. Al die tijd, dat hij weg geweest is, hebben ze geen bericht van hem ontvangen. Het wachten zal Jansje en de kinderen wel zeer zwaar gevallen zijn, en misschien is zijn vrouw wel gaan denken, dat ze hem nooit meer terug zal zien. Misschien heeft ze wel een bang vermoeden, dat hij ginds, in die onherbergzame oorden, is omgekomen, en wie weet hoeveel nachten ze in angst en ongerustheid heeft doorwaakt!

Maar — en het is niet voor het eerst dat Jan hierover prakkizeert — hoe zal hij zijn gezin terugvinden? Zouden ze allen nog gezond zijn? In twee en een half jaar kan veel gebeuren. Als in die tijd eens. . . . nee, hij durft zich dat niet in te denken. O, als God hem eens dit groote, onverdiende geluk schonk, dat hij ze allemaal gezond terug mocht zien, allemaal, z'n vrouw en de kinderen, en ouwe Teun niet te vergeten, wat zou hij dankbaar zijn! En dan Hein, zijn pleegbroer. . . . Zouden ze iets van hem weten? Zou hij nog altijd, gedrukt door die zware schuld, rond-dolen, ver van huis, ver van zijn vader, die, als hij nog leeft, hunkerend naar hem uitziет? En zou hij nog zoo wanhopend zijn, zoo ver van God, van Wien hij zich afgekeerd heeft om eigen wegen te gaan, maar Die toch meer dan een vader zich ontfermt?

Al deze gedachten gaan door hem heen, terwijl hij zich haast om thuis te komen. De oude, bekende straten, die weinig of geen verandering hebben ondergaan, zijn hem

zoo vertrouwd, alsof hij er nog gisteren liep. En toch heeft hij heel wat achter de rug, sedert hij hier de laatste maal was. Hij voelt het wel aan zijn lichaam, z'n sterk gestel heeft een knak gekregen, hij is ouder geworden. Nee, zooiets gaat je niet in je kleeren zitten, al ben je nog zoo'n flinke, gezonde kerel. Als hij bekenden tegenkwam, misschien zouden ze hem niet eens zoo gauw herkennen. Gelukkig maar, dat hij geen kennissen ziet, elk oponthoud komt nu ongelegen.

Eindelijk is hij vlak bij huis. Nog maar enkele stappen. Hol klinken zijn zware voetstappen in de stille steeg, op het schoongeschrobde straatje. Daar is het raam met de bloempotjes er achter, net als vroeger. Daar de scheeve, groene deur, met de zwarte klink. Hamer krijgt een vreemd, wonderlijk gevoel. Hoe zal hij het daarbinnen aantreffen?

Dan licht hij de klink en stapt in het portaaltje. Gerucht uit de kamer dringt tot hem door. Zijn vrouw.... de kinderen....

Met een zwaai werpt hij de deur open. Hij ziet z'n vrouw zitten bij tafel, bezig met verstelwerk. De kleine jongen leunt tegen haar knieën, de twee oudsten zitten bij het raam met een boek, waaruit Arie zijn zusje voorleest.

Bij het onverwachts opengaan van de deur kijken allen op. Forsch en breed staat Jan Hamer een oogenblik onbeweeglijk in de opening, zonder een woord te uiten.

Maar dat duurt slechts even.

Met een kreet van blijde verrassing vliegt Jansje overeind en snelt op haar man toe. Dan liggen ze in elkaars armen en een warm gevoel van vreugde doorstroomt beider hart. De kleine dreumes kijkt bedremmeld naar den vreemden man, maar Arie en Koosje kennen hun vader nog wel. Ze hangen aan zijn arm en hun vroolijk gejuich bewijst wel hoe groot hun blijdschap is.

't Is voor allen een onvergetelijk oogenblik, dit onverwachte thuiskomen. Na zoo'n lange scheiding en na zoo'n eindeloze tijd van wachten, kunnen ze de werkelijkheid bijna niet gelooven. Jansje snikt van blijdschap.

„Eindelijk thuis,” zegt ze, „o, hoe dikwijls heb ik om dit uur gebeden. Wat ben ik vaak beangst geweest!”

„Ja, vrouw,” antwoordt Hamer bewogen, „God heeft me bewaard. Dat zal je pas goed begrijpen, als ik je alles verteld zal hebben. We hebben met groote moeilijkheden te kampen gehad en menigmaal was ons leven in gevaar. En dat ik nou terug ben en jullie gezond voor me zie. . . .” Zijn stem stekt. Het groote voorrecht, waarin hij nu deelt, ontroert hem diep.

Als hij zich hersteld heeft, keert hij zich tot zijn kinderen. Wat zijn ze groot en flink geworden. Hij drukt ze dicht tegen zich aan en ze slaan de armen om z'n hals, alsof ze van plan zijn, hem vooreerst niet los te laten. De kleine baas is nog wat schuw. Verlegen kruipt hij tegen z'n moeder aan. Maar dat zal niet lang duren. Al heel gauw zal hij het er mee eens zijn, dat die vreemde man zijn vader is.

Jan Hamer vraagt naar ouwe Teun, z'n pleegvader.

„Hij maakt het tamelijk goed,” vertelt Jansje, „maar hij wordt oud, Jan, heel oud. Als je zijn mager, ingevallen gezicht ziet, z'n beverige handen, z'n gebogen rug — dan zal je er van ontstellen. Geen wonder, we hebben al die tijd, dat je weg was, nog niets van Hein vernomen. En de ouwe man is daar altijd maar over aan 't tobben.”

„We moesten vanmiddag met z'n allen naar hem toe gaan,” stelt Jan voor, „ik verlang er naar, hem tertiig te zien.”

'n Paar uur later zijn ze bij Teun de Bont, in het bekende huisje aan de dijk. Hoe verheugd is de oude man, dat zijn pleegzoon weer terug is! Dat kan je zien aan het schitte-

ren van zijn anders zoo doffe oogen en het blijkt uit de belangstelling, waarmee hij naar alles vraagt. Toch heeft Jansje gelijk. Hij is oud geworden, achteruitgegaan. Talrijker en dieper zijn de zorgelijke rimpels op zijn verweerd gezicht en onbeholpen en stuntelig worden zijn bewegingen. Gebrek lijdt hij niet meer, daar heeft Jansje wel voor gezorgd. Maar nog steeds knaagt het verdriet om Hein, z'n afgedwaalden zoon, aan zijn leven.

En als Jan met z'n vrouw en kinderen tegen de avond op weg naar huis is, zegt hij hoofdschuddend:

„'t Gaat niet goed met vader. Als Hein niet spoedig terugkeert, zal hij te laat komen. O, als ik maar wist, waar hij zich bevond! En als hij eens wist, hoe zijn vader naar hem verlangt!”

's Avonds, als de kinderen, die ter gelegenheid van vaders thuiskomst op allerlei heerlijkheden getraceerd zijn, reeds op bed liggen, komt Brooks op bezoek. De stuurman voelt zich spoedig op zijn gemak. Sinds hij weer geregeld zijn pijpje kan rooken, laat zijn humeur niets te wenschen over. 't Wordt een echt gezellig uurtje. Ze spreken natuurlijk over de afgeloopen tijd en verhalen van de avonturen, die ze beleefden. Baker wordt herdacht en Hamer vertelt uitvoerig van het sterven van Schubert, een weemoedige en toch wonder-mooie herinnering. Beiden zijn vol lof over hun leider, kapitein Kane, wiens volharding en bekwaamheid zij om 't hardst prijzen.

Jansje luistert met belangstelling. Soms vergeet ze de koffie en koek te presentereen, zoo boeit haar het verslag van de tocht. Maar in één avond kunnen ze niet alles vertellen. Dat is niet erg. Langzamerhand zal ze het wel allemaal te weten komen en Brooks zal nog menige avond bij hen doorbrengen.

Jan, die er met z'n vrouw al over gesproken heeft, tracht

zijn kameraad over te halen, voorgoed bij hen in huis te komen, maar de stuurman is er niet voor te vinden. Bij Klaas is het niet wat je noemt, dat is waar. Ze is niet al te proper en het kamertje bij haar boven is een somber en naargeestig verblijf. Maar Brooks denkt niet lang aan wal te blijven en in elk geval wil hij liever zijn vrijheid behouden, al zal hij graag dikwijls bij zijn vrienden op bezoek komen.

De avond vliegt om en het is al laat als Brooks opstaat om te vertrekken.

„Ja,” zegt hij aarzelend, op het punt heen te gaan, „nou moet ik je toch nog iets belangrijks mededeelen. Ik heb het niet direct willen zeggen, om je avond niet te bederven, maar je moet het toch weten. Ik heb vanmiddag Pierre gezien.”

„Wat? . . . Pierre Lafond? Hier in de stad? . . .”

„Ja, met m'n eigen oogen gezien. Ik vergis me niet.”

„Wat. . . wat zou dat beteekenen?”

Ze schrikken er beide van, Hamer en z'n vrouw, want Jansje heeft al het een en ander over dien Franschen matroos gehoord. Op de laatste vraag van Jan, waaruit zijn ongerustheid blijkt, antwoordt Brooks:

„Misschien beteekent het niets. Maar ik houd het ook niet voor onmogelijk, dat hij zijn bedreiging komt uitvoeren. Weet je wat ik doen zou in jou plaats? Ik zou m'n pleegvader voorzichtig de waarheid mededeelen. Dat is beter, dan dat die kerel het op een onbehouden, ruwe manier doet.”

Hamer aarzelt, maar Jansje deelt de meening van Brooks. Met hun beiden weten ze Jan tot hun inzicht over te halen en als Brooks afscheid neemt, heeft hij het besluit genomen, morgenochtend naar Teun te gaan, om de zware taak te volbrengen.

Op zijn verzoek zal de stuurman met hem meegaan.

23. IN HET HUISJE VAN OUWE TEUN

Het is op een Donderdag in October, de dag na de terugkeer van Jan Hamer uit de Noordpoolgewesten. In het bekende huisje aan de dijk zit Teun de Bont aan tafel, in zijn rieten stoel. Tegenover hem zit een zeeman, nog in de kracht van zijn leven, wiens ongewoon ernstig gelaat door weer en wind is gebruind. Deze heft het hoofd op en ziet den ouden man met het zilverwitte haar in het vermagerde gezicht.

„Vader,” zegt hij, en zijn stem verraadt zijn ontroering, „dat u zoo tegen me spreekt, nu u alles weet. . . . dat u zoo goed bent tegen me. . . . Tegen mij, die niet naar u heb omgekeken, die u zooveel verdriet heb aangedaan. . . .”

„Stil, jongen, over dat laatste wil ik niet praten. Dat je er bent, dat je er éindelijk bent, met berouw over je losbandig leven. . . . die vreugde is haast te groot voor me. De Heere zij geloofd, jongen, de Heere zij geloofd!”

„Ja, berouw heb ik, Vader, diep berouw, en God moge mij vergeven. Ik heb m'n leven verknoeid, er rust een zware schuld op me. . . .”

„Op ons allen rust een zware schuld, jongen, zoolang we nog in onze zonden leven. Maar als de Heere ons in genade aanziet, als Hij ons om Jezus' wil tot Zijn kind maakt, dan is de schuld er niet meer. Dan is er Een, die alles voor ons volbracht heeft.”

Met bevende stem, waarin toch een warme klank doortrilt, stamelt Teun deze troostwoorden.

Hij is diep bewogen.

't Is een dag van ongekende blijdschap, waarnaar hij lang heeft uitgezien en waarop hij nauwelijks meer durfde hopen.

Zijn zoon is teruggekeerd, zijn verdoold kind, over wien

hij zoo bekommerd was en voor wien hij zoo dikwijls heeft gebeden.

Daar zit hij, vlak bij hem. Niet meer als een eigenzinnige, als een onverschillige, maar deemoedig en berouwvol.

Nog altijd drukt hem loodzwaar de herinnering aan die vreeselijke daad, waardoor opeens zijn geweten ontwaakt is. Waardoor hij ontdekt werd aan de ontzettende waarheid, dat zijn heele leven één vergeten van God is geweest. Lang heeft hij rondgezworven, met die beschuldigende stem in zijn binnenste, en hoewel hij vreesde, zijn vader onder de oogen te komen, was er toch diep in hem het verlangen naar hem, naar zijn vergiffenis.

Onverwachts is hij gekomen nu, en alles heeft hij den ouden man verteld, zonder zijn gedrag te vergoelijken. Zijn vader heeft geluisterd met een wonderlijk geduld. Als vreemden hem hadden ingelicht, zou hij het niet hebben kunnen dragen. Maar nu Hein zèlf komt, nu hij komt met oprecht berouw, vindt zijn vader niet anders dan zachte, milde woorden.

En hij wijst zijn bezwaard kind de eenige weg, waardoor vrede verkregen kan worden. Hein kent die weg wel. Van jongsaf is hij er in onderwezen. Maar nu hij zoo'n sterke behoefte heeft aan Gods vergevende liefde, krijgen de woorden van zijn grijsen vader pas beteekenis voor hem. Teun is opgestaan om voor hen beiden een kop thee in te schenken, welk werk hij zich niet door Hein uit de handen laat nemen. Zorgzaam, met bevende handen, kwijt hij zich van zijn taak. „Wat is hij oud geworden,” denkt Hein, terwijl hij de voorzichtige bewegingen van zijn vader gadeslaat, „wat is zijn gestalte gebogen, wat een kommervolle trek om de mond. Dat is allemaal door mij, ik ben er de oorzaak van.”

Teun is weer gaan zitten. Als hij zijn kopje leeg gedronken heeft, neemt hij van een houten krukje, dat

onder zijn bereik staat, de Bijbel, die er even oud en gehavend uitziet als hij zelf. Met bevende stem leest hij uit de honderd en derde Psalm:

„Hij doet ons niet naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden.”

„Want zoo hoog de hemel is boven de aarde, is Zijn goedertierenheid geweldig over degenen die Hem vreezen.”

„Zoo ver het Oosten is van het Westen, zoover doet Hij onze overtredingen van ons.”

„Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de Heere over degenen die Hem vreezen.”

„Want Hij weet wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde dat wij stof zijn.”

De oude man zwijgt en er heerscht stilte in het vertrek. Beiden hebben tranen in de oogen....

Plotseling gestommel aan de voordeur. Geruisch en gebrom van stemmen in de gang. Geluid van zware voetstappen.

'n Tik op de kamerdeur. Twee mannen treden binnen.

't Zijn Jan Hamer en stuurman Brooks.

„Goeienmiddag,” zegt Jan monter, „daar ben ik weer....” Opeens houdt hij zijn woorden in. Is er bezoek? Wie zit daar, met de rug naar hem toe? Is dat niet....? Dat is onmogelijk, onmogelijk!

Terwijl Brooks bij de deur blijft staan, doet Jan een paar stappen naar voren. Hij kijkt den bezoeker recht in het gezicht.

Uiterst verbaasd, zonder de eerste oogenblikken een woord te uiten, staart hij zijn pleegbroer aan.

„Jan,” zegt de oude man, die opgestaan is en met de handen op de nog geopende Bijbel steunt, „hij is teruggekomen, onze Hein. God heeft mijn gebeden verhoord.”

Ook Hein is opgestaan. Op z'n gezicht, dat een bijna zwaarmoedige uitdrukking heeft, breekt even een glimlach door.

„Ja, Jan, hier ben ik. Eindelijk thuis. Maar als de verloren zoon, zóó berooid, zóó ongelukkig, jongen.”

„Maar ook zoo berouwvol, Jan,” zegt Teun, zijn hand op de arm van zijn pleegzoon leggend.

Brooks houdt zich achteraf en bekijkt aandachtig een oude plaat, die aan de muur naast de deur hangt.

Jan bekommt eenigszins van zijn verbazing. Hartelijk schudt hij Hein de hand.

„Wel, wel,” zegt hij, „op zoo'n blijde verrassing was ik niet voorbereid. We verkeeren zoo'n beetje in hetzelfde geval, jong. Allebei een tijdlang in de vreemde gezworven en nu bijna gelijktijdig in een goede haven beland. Brooks, kom eens hier. Dit is nu mijn vader en mijn pleegbroer, van wie ik je verteld heb. Ze zullen blij zijn, jou te leeren kennen als de dappere stuurman van de „Advance”, met welk schip we dicht bij de Noordpool geweest zijn.”

Hein kijkt verwonderd.

„De Noordpool?”

„Ja, ja, dat weet je zeker nog niet, hè? Brooks, trek je jas uit, jongen. We hebben elkaar veel te vertellen, geloof ik.”

Ja, er is veel te vertellen. Jan spreekt over de reis, over de gevaren en ontberingen, over kapitein Kane en de overige reisgenooten. Brooks vult zijn verhaal aan met korte opmerkingen en pittige gezegden.

Hein's gedachten worden een tijdlang afgeleid van eigen moeite en leed. Hij luistert met belangstelling en verbazing. Toch keeren zijn gedachten weer terug naar eigen verdriet en bekommring. Hij kan niet nalaten te spreken over zijn zonde en strijd en over zijn diep berouw. Dat Brooks er bij is, hindert hem niet. Het is hem een ver-

ademing, zich te kunnen uitspreken en voor niemand wil hij braver schijnen dan hij is. Daar komt bij, als je met stuurman Brooks kennis maakt, is het al gauw net of je hem reeds jaren kent. Hij wordt door het droef verhaal van Hein even diep getroffen als Jan Hamer.

Teun luistert stil toe. Hij kijkt maar naar zijn beide jongens en hij dankt den Heere, dat hij ze beiden terug heeft, en dit in dubbele zin voor wat Hein betreft.

„Ik wist deze treurige geschiedenis al lang,” zegt Jan tegen z'n vader, „maar ik heb het u indertijd niet durven zeggen. We waren bang, dat u de slag niet te boven zoudt komen. Het was mijn plan om het u vandaag voorzichtig mee te deelen, omdat anders een ander het misschien op een minder gewenschte manier zou doen.”

En Hamer vertelt van Pierre Lafond. Brooks kan niet nalaten, daartusschendoor op ongezouten wijze zijn meening over dien kerel duidelijk te maken.

„Ja,” zegt Teun, „als ik van zoo'n man dat vreeselijke had moeten vernemen, met de gedachte, dat m'n zoon zich verharden bleef in het kwaad, ik geloof, dat ik van smart bezweken was.”

Opnieuw het geluid van voetstappen in de gang. Weer wordt er op de deur getikt en in de opening verschijnt een varensgezel van tengere gestalte.

„Pierre Lafond,” mompelt Jan Hamer, zich op de lip bijtend.

Een schaduw trekt over het gelaat van Brooks als een donkere wolk. Hij staat op en loopt op den nieuwen bezoeker toe.

„Pierre Lafond,” zegt hij, terwijl hij vlak voor hem gaat staan, „je komt te laat.”

Maar de matroos loopt om hem heen tot vlak bij de tafel, waar de drie mannen zich bevinden.

„Voor mijn boodschap is het nog niet te laat,” zegt hij, „al spijt het mij, dat ik er niet eerder mee komen kon.”

Pierre spreekt slecht Hollandsch, maar hij is toch wel te volgen. Hij spreekt zoo luid, dat ook Teun hem goed verstaan kan.

Uit de binnenzak van zijn jekker haalt hij een brief. Deze vouwt hij open en geeft hem daarna aan Hein.

„Jij bent Hein de Bont, nietwaar? Jij hebt deze brief geschreven?”

Hein kijkt den hem onbekenden ondervrager aan. Met een blik op het schrift herkent hij de brief, die hij inder tijd aan zijn pleegbroer zond.

„Ja,” erkent hij, den ander recht in de oogen ziende, „ik heb dit geschreven.”

Brooks kan niet nalaten, tusschenbeide te komen.

„Laat die komedie, Pierre. Het heeft geen zin. De oude man weet alles al. Je hebt hier niets te maken.”

Pierre luistert niet naar den stuurman. Hij duwt Hein de brief in diens handen, en zegt:

„Hein de Bont, verscheur dit schrijven. Het bevat onwaarheid. *Jij hebt geen doodslag op je geweten.* Je hebt op die bewuste avond je tegenstander slechts een ongevaarlijke wond toegebracht. *Die tegenstander was ik.*”

„Wat? Wat zegt hij? . . .” stottert Teun, die niet kan gelooven dat hij goed gehoord heeft, en hulpeloos van den een naar den ander kijkt.

Jan, die onmiddellijk de beteekenis van Pierre's woorden begrepen heeft, uit een kreet van verrassing.

Brooks is sprakeloos.

Hein zit doodsbлек op zijn stoel. Met groote oogen staart hij Pierre aan, in spanning wachtend op een nadere verklaring.

„Ja,” gaat deze rustig en met duidelijke stem voort, „ik ben de persoon, met wien je op die avond gevochten hebt.

Toen ik deze brief voor 't eerst in handen kreeg, werd het mij duidelijk. Maar omdat ik in Jan Hamer mijn vijand zag, hield ik deze ontdekking voor mij. Ik dacht er tegenover hem mijn voordeel mee te kunnen doen. Maar sinds Tom, die Iersche matroos, mij onder het oog bracht, wat ik aan Hamer te danken had, is er iets in mij veranderd. Als hij zóó zijn leven voor mij gewaagd heeft, kan ik niet langer in hem mijn vijand zien, dacht ik. Ik kreeg spijt van mijn gedrag tegenover hem, maar ik had de „Advance” reeds verlaten en kon het hem dus niet laten blijken. Toen vatte ik het plan op om goed te maken wat nog goed gemaakt kon worden. En dat heb ik nou gedaan.” Pierre zwijgt. De anderen zien elkander aan in uiterste verbazing. Alles wordt hun nu duidelijk. Ook, waarom Hein niet achtervolgd is geworden. De politie was er niet in betrokken.

Wat zijn ze allemaal blij met deze onthulling. Hein niet het minst. Hem is een steen van het hart gevallen. Want al kent hij zichzelf als zondaar voor God en als een ont-aarde zoon, toch is de tijding, dat hij niet schuldig is aan een ontzettende misdaad, een groote verlichting voor hem. Ouwe Teun is tot tranen bewogen. „Dat God je daarvoor bewaard heeft, jongen,” zegt hij telkens weer, en dan schudt hij het grijze hoofd, om uitdrukking te geven aan zijn groote verwondering en dankbaarheid.

Hamer en Brooks drukken Pierre de hand.

„Je bent toch een flinke kerel,” zegt Brooks met warmte, „al had ik vroeger heel wat op je tegen, je hebt het weer goed gemaakt, maat. Ik heb je van een betere kant leeren kennen.”

Die avond, als Pierre reeds lang vertrokken is, en Hamer en Brooks in het huisje in de Kromsteeg het blijde nieuws aan Jansje vertellen, liggen vader en zoon geknield naast elkander, den Heere dankend voor Zijn wondervolle leiding.

**INHOUD VAN HET EERSTE DEEL:
VOOR DE AFREIS**

	Blz.
1. Een zeeman in zorgen	7
2. Ouwe Teun	17
3. Hallo, Brooks!	29
4. Wie God verlaat	44
5. De beslissing	49

INHOUD VAN HET TWEEDE DEEL: DE TOCHT

	Blz.
6. De verstekeling	63
7. Hans Christian, de Eskimojager	75
8. Terug of vooruit?	86
9. Een verkenningstocht	101
10. Voorbereidselen voor de winter	118
11. Duisternis	133
12. In verschrikkelijke nood	142
13. Metek en Majoek	157
14. Een droeve gebeurtenis	168
15. Het gevecht met den ijsbeer	173
16. Slechte vooruitzichten	179
17. Het verdrag met de Eskimo's	187
18. Terugkomst der vertrokken kameraden	192
19. Vaarwel „Advance“!	197
20. Het waagstuk	207

**INHOUD VAN HET DERDE DEEL:
THUISKOMST**

	Blz.
21. Naar New-York	213
22. Het weerzien	219
23. In het huisje van ouwe Teun	226

**Voor kinderboeken vrage men onze catalogus
G. F. CALLENBACH - UITGEVER - NIJKERK**